LETO X. ŠT. 27 (462) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 21. JULIJA 2005

NOVI GLAS

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

CENA 1 EVRO

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Andrej Černic

Zastarela igra

Nicolas Sarkozy je politik! V najbolj obrabljenem pomenu te besede. Chirac ga je vzgojil in sedaj vse bolj čuti težo njegovega hitrega vzpona, ki se bo po vsej verjetnosti ustavil šele pred vrati Elizeja. Poskočen politični delfin, ni kaj. Chiracu je nagnal strah v kosti. In ne samo njemu. V zadnjem tednu je vznemiril celotno Evropo. Le zakaj? Saj ni Alien. Ampak, niti Freddyju Krugerju, strašnemu grobjanu z iznakaženim obrazom in morilskimi težnjami iz filma Nightmare, ni uspel tak met pri zganjanju panike. In gospod Sarkozy, uglajen moški srednjih let, je še celo postaven. Marsikatero samsko srce nežnejšega spola bi ob pogledu nanj zadrhtelo. Od kod torej ves ta strah?

G. Sarkozy je francoski notranji minister. Bil je med glavnimi pobudniki zadnjih ukrepov, ki jih je povzela Francija po angleškem 7. juliju. V Parizu so zamrznili izvajanje Schengenskega sporazuma in meje ponovno začasno zaprli. No, tako bodo tudi francoski državljani (ponovno) občutili, kaj pomeni vračati se s poletnih počitnic na italijanski obali, ko si utrujen ter zdelan od dolge vožnje ter moraš ob vstopu v državo čakati v kilometrskih kolonah, da policisti in finančni stražniki dahnejo usodni "da, naprej". Izvirna in dopolnjena različica igre "Človek, ne jezi se", a ne?

No, na nekoliko višji ravni so poteze francoske vlade zelo dober test za živce vseh evropskih institucij z Barrosom na čelu. Petdesetletna prizadevanja, ki so bila s Schengenom kronana leta 1995, je francoska vlada z eno samo potezo močno relativizirala. Po zaušnici nizozemskega in francoskega referenduma torej še en dokaz identitetne krize velikega stroja EU. Celo ultraliberalni levičarski Zapatero je v navalu sedmojulijskih strahov razmišljal o začasnih antischengenskih ukrepih v francoskem stilu. Po poročanju španskega tiska je celo policiji naročil strožji nadzor in podrobnejše katalogiranje celotnega sistema španske mobilne telefonije. Ravno on, ki se predstavlja kot branik in varuh vseh svoboščin in pravic. Nekaj mora torej biti hudo narobe.

Simbolno se v teh potezah postavljajo pod vprašaj prizadevanja in prepričanja, da je ideja o enotni Evropi na politično-ideološki ravni mogoča. Mladi, ki rastejo v evropskem duhu stalnega padanja vseh fizičnih in umskih mej, se po vsem tem sprašujejo, kako se razvija njihova Evropa. Le-ta naj bi namreč slonela ne samo na skupnem varnostnem in ekonomsko-pravnem, ampak tudi in predvsem na politično-identitetnem stebru, ki z ostalima dvema od leta 1992 v Maastrichtu nosi celotno težo velike evropske hiše.

Strah pred islamskim terorizmom je sicer upravičen, vprašanje pa je, ali je pravi odgovor nanj zapora meja in posledično zanikanje opevane Evrope narodov. Navsezadnje se speče celice terorizma že zdaj skrivajo povsod ne glede na ponovno odpiranje in zapiranje meja.

Mladi poznajo Evropo študentskih izmenjav Socrates in Erasmus, poznajo Evropo mednarodnih železniških povezav interrail, nizkocenovnih letov brez birokratskega kompliciranja na letališčih, množičnih koncertov in tekem, ki so pravi Babilon vsega, kar leze in gre, od Atlantika do Baltika in še čez.

Nerodno in utesnjujoče bi bilo zato ponovno sesti za mizo, metati kocke in osvajati polja na nekoliko zastarelem "Človek, ne jezi se!".

Spet je zavel oglejski duh

Foto JMP

Slovesno bogoslužje v Ogleju ob prazniku zavetnikov

"Evangelij je za vedno povezal Slovence z Oglejem!"

Minuli torek, 12. julija, je bila zvečer v Ogleju slovesnost ob prazniku zavetnikov dežele Furlanije-Julijske krajine svetih Mohorja in Fortunata, ki sta tudi zavetnika goriške nadškofije.

Tudi tokrat je bilo v Ogleju slovesno, seveda za nas Slovence še bolj, ker je goriški nadškof Dino De Antoni letos povabil v goste prefekta vatikanske Kongregacije za ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja dr. Franca Rodeta, da je v oglejski baziliki vodil somaševanje 12 italijanskih in slovenskih škofov. Večerno bogoslužje je bilo v izrazito oglejskem duhu, saj je potekalo v slovenskem, italijanskem, latinskem, furlanskem in nemškem jeziku, prav tako petje goriškega nadškofijskega cerkvenega pevskega zbora.

Msgr. Dino De Antoni se je prefektu dr. Francu Rodetu ob začetku bogoslužja iskreno zahvalil, da si je vzel čas za oglejsko slavje, lepo v slovenskem jeziku pa mu je tudi dejal, da se goriška nadškofija že dolgo zavzema za to, da bi v obmejnem pasu na Goriškem "živeli drug za drugega in ne drug ob drugem", kar pomeni, da morata biti krajevni Cerkvi na obeh straneh državne meje v prvi vrsti, ko gre za graditev mostov in povezovanja med narodi. Msgr. De Antoni je v svojem nagovoru iskreno in s toplimi besedami podčrtal odlično sodelovanje s koprsko škofijo in njenim škofom msgr. Metodom Pirihom, spomnil pa se je tudi bogoslužja ob cerkvici sv. Valentina na Sabotinu, ko so najvišji predstavniki sosednjih Cerkva ob praznovanju 60. obletnice konca II. svetovne vojne odločno poudarili, da grozodejstev v naših krajih ne sme biti več.

Poleg dr. Franca Rodeta so bili v Ogleju prisotni tudi ljubljanski nadškof in metropolit dr. Alojz Uran, mariborski nadškof dr. Franc Kramberger, mariborski škof Jožef Smej, koprski škof Jurij Bizjak in več slovenskih duovnikov, bili pa so prisotni tudi naši duhovniki, ki jih je pri somaševanju vodil goriški vikar za Slovence msgr. Oskar Simčič.

Dr. Franc Rode je imel odlično, za naš čas primerno pridigo, za katero je vladalo med prisotnimi izjemno zanimanje, saj je bil dr. Rode že večkrat v Ogleju kot ljubljanski nadškof, vsem pa je ostalo v spominu vseslovensko romanje v jubilejnem letu 2000, ki ga je vodil prav dr. Rode, ker je prišlo v Oglej takrat na isti dan več kot pet tisoč Slovencev.

Dr. Rode se je v homiliji dotaknil samih začetkov nastanka Cerkve v Ogleju in velikih oglejskih cerkvenih učiteljev in mučencev, predvsem se je navezal na sv. Pavlina Oglejskega iz 8. stoletja, "ki je s svojim izjemnim slogom branilca svobode daleč pred časom za vedno povezal ozemlje in ljudi današnje Slovenije s Cerkvijo in Oglejem!"

Dr. Franc Rode je dejal, da je bil prav način evangelizacije tisti, ki je za nas Slovence, a ne samo za nas, ampak za vse takratne narode, bil izjemen, saj je sv. Pavlin trdil, da se ne sme nikogar s silo pokristjaniti in je takratna oglejska Cerkev tako tudi ravnala.

Dr. Rode se je vprašal, kakšna je danes vloga kristjana, v družbi, "ki iz dneva v dan bolj izgublja in pozablja na krščanske korenine in se oddaljuje od življenja, ki ga narekuje evangelij." Opozoril je tudi na "ideološko agresivnost današnjega časa, ki je zaskrbljujoča, saj laicizem ni več tisti element nevtralnosti, ki odpira prostor za svobodo vseh. Danes se laicizem spreminja v ideologijo, ki se uveljavlja skozi politiko in le-ta ne dopušča javnega prostora krščanski in katoliški viziji, ki je tako v nevarnosti, da postane zasebna in zato že v bistvu okrnjena, pohabljena."

Dr. Franc Rode je še povedal, da se v današnjem političnem življenju skorajda ne more več govoriti o Bogu, saj je to skorajda že nespodobno, "kot da bi to bil napad na tistega, ki ne veruje."

/ stran 4

JUP

Pogovor

Zdravnik dr. Vinko Milič je pred kratkim prehodil slovito romarsko pot Camino frances do Compostele 3

Komentar

Dr. Janez Juhant je za Novi glas pripravil razmišljanje ob nedavnih novih mašah v Sloveniji 5

Obvestilo

Cenjene bralke in bralce obveščamo, da bo tudi letos Novi glas odšel na počitnice za dva tedna. V avgustu bosta izšli dve številki. Zadnja, poletna, bo izšla 11. avgusta; naslednja pa v četrtek, 1. septembra. Sodelavce prosimo, da zapise pošljejo do 3. avgusta. Uprava v Gorici bo zaprta od 15. do 19. avgusta.

Trbiž

Srečanje na županstvu

Na trbiškem županstvu so v petek, 15. julija, potekali pogovori med slovenskimi izvoljenimi predstavniki in županom Baritussiom ter odbornico za šolstvo Nadio Campana.

Foto R. Bartaloth

Za SSk je bil prisoten Mirko Špacapan, za DS pa Miloš Budin in Tamara Blažina. Ob prisotnosti predsednika društva Planika Rudija Bartalotha je župan orisal napore trbiške občine za uveljavitev štirih jezikov kanalske doline, tudi z odprtjem zelo uspešnega štirijezičnega okenca. Odbornica Campana pa je prosila za pomoč pri dodelitvi sredstev iz zakona 482, s katerimi občina Trbiž podpira delovanje mednarodnega urada. Po pomoti namreč Trbiž ni naredil prošnje za leto 2003 in zato je v nevarnosti neprekinjeno delovanje urada samega.

Poleg tega je odbornica za šolstvo zaprosila Ministrstvo za šolstvo za dodelitev šest stolic za vecjezično poučevanje v občinskih šolah, po dve za vsak jezik. Projekt je seveda vreden pozornosti in podpore, saj bi uvedel redno vecjezično poučevanje šolskih predmetov in s tem uvajal otroke k uporabi vseh jezikov doline.

Deželna svetovalca Spacapan in Blažina za poseg pri deželnem šolskem uradu ter senator Budin za podporo na Ministrstvu so se zavzeli za zanimiv projekt.

Slednji predstavlja edinstveno možnost za ohranitev slovenske govorice v Kanalski dolini, s pomočjo in ob naslonitvi na ostale jezikovne skupnosti, s katerimi se ponaša dežela F-Jk. Konec koncev je edino desničarska uprava na Trbižu dosledna v izvajanju štirijezičnosti naše dežele, za kar ji gre posebno priznanje.

Vojna v Iraku

Nafta, diplomacija in samomorilski atentati

Soparno julijsko jutro v mestecu nedaleč od Bagdada. Voznik tovornjaka z gorivom se na ukaz policije ustavi, trdi, da je zgrešil pot, se oprošča in prosi za dovoljenje, da bi za trenutek lahko imel dostop do mestnega trga, kjer bi se obrnil ter tako nadaljeval svojo pot v obratno smer. Policisti se sprva nekoliko obotavljajo, nazadnje pa vendarle privolijo; zaradi atentatov je nabava goriva za vsakdanjo rabo že itak otežkočena, čemu bi še sami delali dodatne težave. Voznik se od policistov poslovi in težka avtocisterna počasi odpelje. Kmalu zatem se nekaj zatakne. Sredi trga se, navidezno brez razloga, veliki tovornjak ustavi. Voznik izstopi. Se približa ventilu za gorivo, ga odpre... Samomorilski atentati so s časom postali iraški vsakdan. Tokratni je povzročil 98 mrtvih in 300 ranjencev. Mesto Musajeb je tako minulo nedeljo postalo sinonim za drugi najhujši samomorilski atentat na iraških tleh po uradnem koncu vojne, 1.maja lani. Morija v Musajebu pa še zdaleč ni bila edina, ki je prejšnji teden prizadela srednjevzhodno državo. Groteskno natančno koordinirana akcija je namreč privedla do skupno 20 atentatov, od katerih je eden v sredo stal življenje dvajsetih otrok, 16 napadov pa je bilo izvedenih v okolici Bagdada v času pičlih 48 ur, med soboto in nedeljo. Iraško vodstvo teroristične mreže al Kaide, ki je prevzelo odgovornost za atentate in jih je označilo kot sestavni del načrta za prevzem Bagdada, je v splet poslalo sporočilo, ki pravi "Operacija napreduje kot načrtovano, Božje sovražnike svarimo, naj ne prihajajo več v te kraje. Naše muslimanske brate po svetu pa prosimo, naj molijo, da nam bo Bog zagotovil zmago." Verski fanatizem pač, ki pa ima kot vedno tudi nezanemarljiv politični in gospodarski priokus.

Atentati so se namreč močno pomnožili, odkar je bila izvoljena nova proameriško usmerjena iraška vlada. Dejstvo, da je večina novih ministrov Šiitov, torej tiste islamske smeri, ki je pod Husseinovim režimom bila tarča diskriminacij in nasilja (je med drugim na vladi v sosednem Iranu), se ne zdi odločilen element pri oceni tragičnih dogodkov zadnjih dni. Obratno, so prav te okoliščine omogočile, da je v soboto prišlo do prvega uradnega obiska iraškega premiera al Jaafarija v sosednjem Teheranu, s katerim sta državi otvorili novo fazo konstruktivnejših sosedskih odnosov, ki so se bili prekinili leta 1980, ko je Saddam Hussein sprožil osemletno iraško-iransko vojno. Več pozornosti za oceno številnih samomorilskih atentatov je verjetno vreden podatek, da so se slednji dodatno pomnožili nekaj dni po napovedi iraškega ministra za nafto Asima Jihada, da namerava za upravljanje enajstih izredno bogatih naftnih najdišč na jugu države objaviti mednarodni razpis. Na tak način bi pač novi - v tem slučaju skorajda zagotovo tuji - upravitelji razpolagali z nekaterimi izmed najdonosnejših naftnih najdišč na svetu. Ogromne količine črnega zlata v iraškem podzemlju ter upeljana naftna industrija pač omogočajo, da stane črpanje nafte in loco največ $5 za sod. Mednarodna cena nafte trenutno niha okrog $60.

Erika Hrovatin

Balkanski holokavst

Deset let po poboju v Srebrenici

Minulega 11. julija so v spominskem parku, urejenem v zeleni ravnici v Potočarih v predmestju Srebrenice v Bosni in Hercegovini, opravili uraden pokop 2070 doslej identificiranih trupel od blizu osem tisoč okrutno pomorjenih muslimanskih mož in mladeničev pred točno desetimi leti. Te spominske slovesnosti se je udeležilo kakih petdeset tisoč ljudi, predvsem sorodnikov žrtev ter predstavnikov številnih tujih vlad in držav, med temi tudi vseh avtonomnih republik bivše Jugoslavije, vključno Srbije v osebi predsednika Tadića. Na slovesnosti je med drugimi spregovoril Mark Brown, najožji sodelavec glavnega tajnika Združenih narodov, ki je takratno pasivno ravnanje OZN označil za sramotno.

Zakaj je prišlo do tako množičnega poboja v Srebrenici? Vedeti moramo, da je bilo to mesto z neposredno okolico naseljeno pretežno z muslimanskim prebivalstvom (65%), na posredovanje politikov in diplomatov od pomladi 1992 do njegovega padca v srbske roke tvorilo t.i. "varno območje" pod nadzorstvom vojakov Združenih narodov, a kljub temu so ga bosanske srbske enote ves čas stalno napadale. V ključnem trenutku, ki bi ga morali vojaki Umproforja (večinoma Nizozemci pod vodstvom francoskega generala Janviera) dokončno zavarovati, so ga nemočno prepustili bosanskemu srbskemu generalu Ratku Mladiću, ki je nato zaukazal vse zajete moške množično postreliti. Poleg teh so bili na drugih področjih Bosne pobiti še drugi številni muslimanski Bošnjaki, ki so se iz Srebrenice skozi gozdove prebijali proti Tuzli.

Do teh množičnih pobojev je prišlo zaradi dejstva, da je mednarodna skupnost tri leta mirno opazovala prelivanje krvi v Bosni. Tudi Evropska unija ni naredila nič konkretnega. Žalostna ironija usode je bila ta, da je prav tragedija v Srebrenici prisilila mednarodno skupnost z Natom in ZDA na čelu, da so vse v vojno vpletene strani prisilile k prenehanju vojne (12. oktobra 1995) in podpisu zadevnega mirovnega dogovora v Daytonu (ZDA) mesec dni pozneje.

Srebrenica kljub obsegu poboja ne predstavlja osamljenega primera genocida v zadnjem stoletju. Istega leta (1995) je v afriški Ruandi bilo pobitih okoli 800 tisoč pripadnikov plemena Tutsujev. Pred 90 leti (1915) je bilo pobitih kak poldrugi milijon Armencev v takratni Turčiji. Med drugo svetovno vojno je prišlo do judovskega holokavsta. Če štejemo še žrtve prve in druge svetovne vojne, nas razmišljanje sili k sklepanju, da je bilo dvajseto stoletje najbolj nasilno stoletje v zgodovini človeštva, in to kljub vsemu napredku znanosti in civilizacije.

Izraz genocid se je uveljavil tik po drugi svetovni vojni. Skoval ga je in tudi prvi uporabil poljski Jud, po imenu Raphael Lemkin, ki mu je leta 1941 uspelo se prebiti v ZDA, kjer je nadaljeval študij mednarodnega prava. Uporabili so ga tudi na nürnberškem procesu proti obtožencem nacističnih zločinov med vojno. Po prizadevanju omenjenega pravnika so izraz leta 1948 vključili v besedilo Konvencije o preprečevanju in kaznovanju zločina genocida, ki jo je še istega leta sprejela generalna skupščina OZN.

Kot znano, je za sojenje zločinov proti človeštvu med večletno vojno ob razpadanju Jugoslavije bilo ustanovljeno posebno mednarodno kazensko sodišče s sedežem v Haagu na Nizozemskem. Glavna javna tožilka je znana švicarska pravnica Carla Del Ponte, ki si odločno prizadeva, da bi bila, med drugimi, privedena v Haag tudi nekdanji bosanski politični voditelj Radovan Karadžić in general Ratko Mladić, ki sta še vedno na prostosti in se izmikata aretaciji. Ko so jo vprašali, zakaj se ni udeležila omenjene spominske slovesnosti v Srebrenici, je dejala, da se je za takšno ravnanje odločila "iz spoštovanja do žrtev", da pa bo obiskala Srebrenico, ko bosta Karadžić in Mladić v Haagu ali vsaj eden od njiju.

Alojz Tul

Na dnu...

Pobuda za postavitev spomenika msgr. Kazimirju Humarju

Slovenski duhovniki, Novi glas, Katoliško tiskovno društvo, Kulturni center Lojze Bratuž, Zveza slovenske katoliške prosvete in Slovenska zamejska skavtska organizacija iz Gorice nameravajo prihodnje leto, ko se bomo spomnili 5. obletnice smrti **msgr. Kazimirja Humarja**, duhovnika, vzgojitelja, časnikarja, kulturnega delavca in organizatorja, postaviti v spominskem parku ob Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici doprsni kip. Zato pozivajo vse, naj darujejo sredstva za izdelavo bronastega doprsnega kipa. Denar zbiramo tudi v našem uredništvu in upravi.

Za postavitev spomenika dr. Kazimirju Humarju so prispevali: družina Špacapan 100,00 evrov; D.P. 100,00 evrov; N.N. 100,00 evrov; Anton Lazar 100,00 evrov; Franka Žgavec 100,00 evrov; L. in A. Bratuž 200,00 evrov, Jože Velikonja 250,00; Rajka in Aldo 100,00; Marko Bukovec 50,00; Albin Sirk 10,00 evrov; S.M. in K.D. 500,00; V. in. Z. Vogrič 50,00; K.M. 100,00 evrov.

Povejmo na glas

Zakaj opuščati najdragocenejše pridobitve?

Nemara malokrat pomislimo, da je ena od bistvenih in celo najdragocenejših pridobitev človeške družbe svoboda gibanja. Ena od najdragocenejših pridobitev je torej zmanjševanje družbenega nadzora, kar je bistvo svobode same: da bi bili v čim manjši meri „opazovani" v tistem smislu, ko bi to že posegalo v naše zasebno življenje, ali, kar je še huje, da bi bil vsakdo od nas že potencialni prestopnik oziroma kriminalec. V kolikor bi se družbeni nadzor povzpel do takšne stopnje, potem bi bila to vsekakor prelomna omejitev vsakršne svobode kot take, kar bi okrnilo pridobitve celotne družbe razvitega sveta oziroma demokracije, katere sestavni del smo po kraju bivanja in po osebnem prepričanju. Vse te misli se nanašajo na nedavno sprejete ukrepe in napovedi nekaterih evropskih držav, da bodo zaradi terorističnega napada na London znatno poostrile nadzor na svojem ozemlju, in to celo do takšne mere, da vsaj začasno Schengen z odpravo mej med državami članicami ne bo več veljal.

Kot je po eni strani logično, da teroristična dejanja kar kličejo po poostritvi notranjega nadzora, tako se zdi tako hitro opuščanje pridobitev presenetljivo in nepremišljeno. Odprava mej med državami članicami je namreč izjemno dragocena pridobitev, ki Evropo kot veliko skupnost narodov še kako utemeljuje in daje jasno vedeti, kako ne nastaja pred našimi očmi le ekonomska tvorba, ampak tudi družba s še večjimi zagotovili svobode, ali z drugimi besedami: pred našimi očmi nastaja družba z dodatno kakovostjo demokracije kot takšne, to pa je v svetu vse bolj nasilne globalizacije eno od tistih redkih upanj, ki se mu zaradi hipne negotovosti vsekakor ne bi smeli odreči. Istočasno je tudi res, da bi se s takšnimi sunkovitimi odločitvami Evropa neverjetno hitro spustila na raven terorističnih ciljev, ki so prav v rušenju tistih naših vrednot, brez katerih preostalemu svetu ne bi imeli več kaj bistvenega povedati in torej ne bi mogli več biti smerokaz za globalno prihodnost. To bi tudi pomenilo, da bi povsem pozabili na temeljni problem sveta danes, ki je slej ko prej v prepadni razliki življenjskih pogojev med posameznimi deli zemeljske oble. če že, potem bi morala Evropa poskrbeti za boljši nadzor le na svojih zunanjih mejah, v nasprotnem primeru v izdatni meri izgublja zaupanje svoje javnosti, svojih ljudi, saj se bo lahko zdelo, da Schengen velja le na papirju. Res pa je tudi, da so takšna razmišljanja, kot je ne nazadnje to tukaj pričujoče, verjetno žal precej nepopularna, podobno kot prizadevanje Romana Prodija, naj bi se sedaj končno odločili za odpoklic italijanskih čet iz Iraka. Za marsikoga bi bil to sramotni umik, se pravi poraz, in vendar bi bila takšna poteza pravilna. Seveda v kolikor bi vsi razumeli, kako je vojaško reševanje problema povsem brezizhodno. Brezizhodno zaradi temne sence revščine, bede in lakote na drugem koncu planeta in vendar ne tako daleč od nas.

Janez Povše

Pogovor / Vinko Milič

"Želel sem srečevati ljudi z vsega sveta in se obogatiti!"

750 kilometrov romarske poti, 30 dni, 6 do 8 ur hoje dnevno, 30 etap, so številke podviga Openca Vinka Miliča, ki se je na polovici maja meseca pogumno podal na pot do španskega svetišča Santiago de Compostela. O izredni življenjski izkušnji pričajo zdaj dragoceni spomini: potrdilo o opravljenem romanju, knjižica z žigi vseh romarskih zatočišč, v katerih se je ustavil za krajši počitek, školjka, ki že stoletja zaznamuje compostelske romarje, fotografije idiličnih pokrajin in srednjeveških cerkvic, predvsem pa dnevnik, v katerem so zapisani neizbrisni utrinki iz vsakodnevnega življenja v nevsakdanjih razmerah, vsi vtisi, emocije, občutki. Spomini so še zelo sveži, prav tako jasno izžarevata navdušenje in zadovoljstvo ob uresničitvi napornega projekta, o katerem nam Milič pripoveduje z veseljem in ponosom.

Kakšno vrednost ima tovrstno romanje v našem času?

Romanje, kot je pot do Santiaga, lahko privabi iz več razlogov, od verske spodbude do turistične atraktivnosti ali osebne preizkušnje. Poleg verskega pomena je bila radovednost zame velik pogon, želel sem srečevati ljudi s celega sveta in se obogatiti ob medsebojnem spoznavanju.

Tri leta sem se pripravljal na to romanje, v prvi vrsti, ker sem čakal na pravi trenutek. Nisem hotel imeti časovnih omejitev, zato sem se podal na pot le po upokojitvi, da bi imel časa na pretek. Na poti sem si tako ogledal veliko kulturnih in zgodovinskih znamenitosti, s slabim vremenom sem se ustavil, nikamor se mi ni mudilo. Najbolj važna stvar pri taki pustolovščini je prav čas; gledati na uro, ker imaš le petnajst ali dvajset dni dopusta, te psihološko obremenjuje. Srečeval sem ljudi, ki so bili izčrpani le zaradi hitenja in sploh niso uživali, saj se je cilj ob vsakem pripetljaju neizprosno oddaljeval.

Nekoč je bil romar prepoznaven po palici in culi. Katera pa je oprema današnjega romarja?

Pravilo bi bilo, da bi vsak romar imel nahrbtnik in palico, ki jo imenujejo "bordon", v resnici pa so samo nekateri imeli palico in jaz je nisem vzel s sabo, saj bi bila le dodatna obremenitev. Vsak hektogram prtljage več je na taki poti obremenitev. Nahrbtnik je vedno pretežak; idealno bi moral tehtati pod 10 kg, jaz pa sem nosil od 11 do 12 kg, kar je že preveč.

Najbolj važna je obutev, in sicer par udelanih gojzarjev in čevlji za trekking, potem pa še japonke za trenutke počitka, da se noge ohladijo.

Nujno je imeti s sabo dežnik in pelerino, seveda perilo in toplo majico, ker toplotni obrati so precej izraziti. Zjutraj je bilo večkrat mrzlo in vetrovno, zato sem rabil tudi rokavice, v prvih popoldanskih urah pa je bilo tako vroče, da sem hodil kar v srajci.

Potrebni sta torej tako fizična kot duševna priprava.

Kdorkoli lahko gre na romanje, če utegne dobro prenašati pet ali šest ur hoje na dan. Dovolj je vsaj osnovna kondicija, saj ne gre povečini za naporno hojo v planine. Romarjem svetujem vsekakor počasno hojo; jaz sem vsak dan izkoriščal 60 do 70 procentov svoje moči, da bi imel vedno zanesljivo rezervo energij. Steza gre kar čez njive in polja, zato so odločilnega pomena tudi dobre vremenske razmere. Jaz sem imel pri tem res srečo, saj me je dež namočil le trikrat.

Zelo važna je fizična priprava, a še bolj psihološka. Osebno sem se v tem smislu zelo dobro pripravil: ker nisem imel časovnih omejitev, sem zelo mirno sprejemal vsakodnevne večje in manjše dosežke ali težave. Če pa si vsak dan zastavljaš cilj in ga potem ne utegneš doseči iz kateregakoli razloga, te poraz lahko potre. Moraš biti prav tako zadovoljen, da prehodiš nekaj kilometrov več ali pa deset manj od predvidenega in ne smeš biti razočaran, ker nisi dosegel cilja, ki si si ga zjutraj zastavil. Veliko romarjev se vrača vsako leto in prehodi samo nekaj etap dolge poti. Tak pristop umirja in pripomore k vsesplošno boljšemu počutju v zahtevni preizkušnji.

Razne poti peljejo do Santiaga. Katera vas je vodila do cilja?

Do svetišča peljejo poti iz Portugalske, predvsem pa iz Francije, kjer je več poti, ki se v glavnem združujejo v kraju Saint Jean Pied de Port, na francoski strani Pirenejev-tu sem pričel tudi jaz svoje romanje-. Prehodil sem starodavno, srednjeveško romarsko pot.

Kaj najde romar na poti?

Romarji vsak dan lahko prespijo v številnih, njim namenjenih zavetiščih. Organizacija je na tem področju zelo učinkovita; treba je tudi upoštevati, da je bilo lani sveto leto compostelsko, zato so s posebnimi sredstvi restavrirali in prenovili veliko zavetišč. Spal sem na primer tudi v čisto novih, izredno lepo opremljenih stavbah. Jasno, gre vedno za velike skupne spalnice s posteljami na pograde, a vse je zelo čisto in urejeno. Obstajajo tudi stara, primitivna zavetišča z enim samim prostorom za spalnico, urad in kuhinjo. Na poti se romar lahko zaustavi tudi v malem, kamnitem zavetišču Templarjev, ki so v srednjem veku varovali romarje pred razbojniki. V takih prostorih spiš vedno zelo poceni, včasih te celo vprašajo le za prostovoljni prispevek. V zavetišča vstopijo izključno romarji, ki morajo pokazati svoj romarski dokument, oziroma "carnet de pelerinage". Zavetišča so med sabo oddaljena največ 20 kilometrov, kar omogoča romarju vse potrebne postanke.

Katere so bile največje težave?

Ko sem se pripravljal na romanje z branjem potopisov, sem bil resnično zaskrbljen. Dejansko pa nisem doživel velikih težav in depresij. Lepo vreme je gotovo pomagalo; čeprav sem bil daleč od doma, se ne spominjam, da bi bil kdaj v življenju tako miren kot v tistih dneh. Včasih sem bil bolj zmartran, včasih pa sem se prav dobro počutil, nisem pa imel tako hudih kriz, da bi mislil opustiti.

Odpotovali ste sami. Verjetno pa je veliko možnosti spoznavanja najrazličnejših sopotnikov...

Jaz sem že po naravi samotar, všeč mi je hoditi le po svojem ritmu. Večkrat sem več ur hodil sam sredi prostranih polj, med njivami ali pa v gozdovih, kjer je popolna tišina in se kdaj pa kdaj oglasita le škrjanček ali kukavica. V takih trenutkih doživljaš nekaj, kar je v modernem svetu zelo redko doživljati. Vsekakor imaš vedno možnost izbire, da si lahko v družbi. Navada je, da te na poti vsi pozdravljajo, sprašujejo, če je vse v redu ali če rabiš pomoč - nekje deluje tudi civilna zaščita - in najpogosteje lahko deliš del poti z drugimi. V pogovoru z ljudmi s celega sveta se naučiš ogromno stvari in spoznaš razne poglede na svet. Poleg sopotnikov so tudi domačini izredno prijazni in zadovoljni, da ti lahko pomagajo, kar me je marsikdaj zelo prijetno presenetilo.

Od kod prihajajo romarji in katera je njihova povprečna starost?

Romarji prihajajo s celega sveta. Jasno, je največ Francozov, a sem srečal tudi Škote, Angleže, Nemce, Valižane, Italijane, Švicarje, Avstrijce, Luksemburžane, Belgijce, Poljake, Nizozemce, Irce, Novozelandce, Japonce, Američane, Brazilce, Mehikance, Južnoafričane. Na pot se podajo peš ali s kolesom. Iz Holandske sta na primer prišli dve starejši ženski s kolesom: njuna pot je bila dolga 2600 kilometrov!

Srednja starost na prvem delu poti je 50 let, na drugem in posebno v Composteli pa je ogromno mladih. Dve tretjini romarjev sta ženskega spola; ženske prihajajo v skupinah ali same, moški pa pretežno sami.

Kakšni so bili vaši občutki ob prihodu v Santiago?

Seveda velikega veselja in zadovoljstva. V veliki katedrali je vsak dan opoldne maša za romarje, pri kateri se zbira okrog 1000 ljudi. V posebnem uradu za romarje vsak pokaže svoj potni carnet in dobi diplomo, za katero mora prehoditi vsaj 150 kilometrov. Ob prihodu sem zapisal v dnevnik: "Sem šel v cerkev se Bogu zahvalit, da je šlo vse v redu. Posebni občutki te navdajajo, ko se znajdeš pred katedralo: zadovoljstva, tihega veselja, miru, hvaležnosti, otožnosti, sreče." V Santiagu sem si po dolgi poti privoščil hotel.

Po vsestransko dragocenih doživetjih, ki ste jih nabrali na poti, mislite, da je na takem romanju važnejša pot ali končni cilj?

Eno in drugo, posebno vrednost pa dajem srečanju in pogovoru z ljudmi, spoznavanju krajev. Imam pa občutek, da nekateri dirkajo zaradi cilja.

Ste tako uresničili dolgoletno željo in je bilo vse, kot ste si predstavljali?

Izkušnja me je izredno prijetno, pozitivno presenetila. S fizičnega vidika je bilo veliko lažje od pričakovanega, kar se tiče pa občutkov in stikov z ljudmi, pa si nisem predstavljal, da bom doživel toliko lepega. Pravzaprav ne izključim, da bi se lahko kdaj vrnil.

Rossana Paliaga

Slovenske prestolnice ne odkrivajo samo Evropejci

Ljubljanska poletna razglednica

Kot da kislo vreme v Ljubljani ne moti turistov ... Tudi po dežju - v prvi polovici julija ga je bilo več kot sonca - lagodno pohajajo po ulicah, z velikimi dežniki in v pisanih pelerinah postajajo pred spomeniki in cerkvami ter potrpežljivo poslušajo razlage svojih vodnikov.

Čez brv med Ribjim trgom in Hribarjevim nabrežjem se le težko prebiješ, ne da bi stopil v "kader" tistih, ki v svoj objektiv lovijo grajske zidove in stolp nad starim mestom, ali se hočejo ovekovečiti pred najlepšo ljubljansko "razglednico" - s Tromostovjem, Prešernovim trgom in frančiškansko Marijino cerkvijo v ozadju.

Človek ne sliši samo italijanščino, nemščino in angleščino, marsikdaj ne po jeziku ne po zunanjosti ne uganeš narodnosti obiskovalca ... Če kaj, je to dokaz, da Ljubljano ne odkrivajo le Evropejci.

Julija je Ljubljana v znamenju festivalov, in to ne samo enega. Njihov koledar je že več let ustaljen. Letos je za presenečenje poskrbelo Društvo za oživljanje kulturne podobe stare Ljubljane (spiritus agens društva je Primož Lorenz), ki je z odprtjem "staroljubljanskega" festivala prehitelo vse druge. Na kresni večer je v prepolni ljubljanski stolnici nastopil orkester Slovenske filharmonije z izbranim sporedom - od Romea in Julije do glasbe Smetane, Brahmsa in Hačaturjana.

Konec junija je mesto "vznemirila" Ana Desetnica - festival uličnih gledališč. Letošnji, za en dan podaljšan, ni imel sreče z vremenom.

V spominu pa ostaja nekaj izjemnih predstav z akrobatskimi prvinami ter še več pirotehnike. Asociacije s svetom, ki ga pretresajo vojne, niso naključje.

Sicer pa Ljubljano vsako leto znova naredi evropsko prepoznavno mesto kulture ljubljanski poletni festival. Njegov spored smo v Glasu že napovedali. V to dogajanje je letos "posegloglo" še operno-baletno poletje v Cankarjevem domu, ponovitev niza predstav iz produkcije Slovenskega narodnega gledališča Opere in Baleta, med njimi Traviate, Trubadurja, Labodjega jezera.

Časovno prekrivanje dveh tako pomembnih kulturnih dogajanj je sprožilo kar nekaj začudenja. Toda v času kapitalistične neizprosnosti, katere davek v Sloveniji že plačuje tudi kultura, vzdržijo argumenti direktorja Cankarjevega doma Mitje Rotovnika ter direktorja ljubljanske Opere in Baleta dr. Boruta Smrekarja, da si ti dve ustanovi pač ne moreta privoščiti dvomesečnih počitnic.

Cankarjev dom je s tem programom zapolnil nekaj svojih terminov - letošnje kongresno leto je namreč precej sušno. Ljubljanska operna hiša pa je tako dotrajana, da je poleti praktično neuporabna. Povabilo v neprostovoljno savno - operna hiša namreč ni klimatizirana - bi ji obiskovalci gotovo hudo zamerili, da o počutju izvajalcev v težkih kostumih niti ne govorimo. Zamisel o enotedenskem izboru najboljšega iz minule operne sezone je zato vredna pohvale. Zamudnikom se je ponudila tudi ena zadnjih priložnosti, da so si ogledali letošnjo operno uspešnico, Renske nimfe.

Najmlajši ljubljanski festival je "mini" le po imenu - organizira ga namreč Mini teater, lutkovno gledališče igralca in režiserja Roberta Waltla, ki domuje na Ljubljanskem gradu. Za mlado občinstvo, ki so mu namenjene nedeljske gledališke in lutkovne predstave ter ustvarjalne delavnice, je več kot pomemben, je dragocen ... Mnogo otrok tudi v Ljubljani preživlja počitnice doma. Mini festival je letos že sedmič po vrsti in tokrat še bogatejši, kar je pripisati Waltlovim organizacijskim sposobnostim, njegovi pozitivni trmi in vztrajnosti, pa tudi posluhu in podpori mestne občine.

Če nameravate obiskati katero od omenjenih prireditev, pridite kako uro prej. V nekdanjem skladišču Tobačne tovarne si lahko ogledate osrednjo razstavo letošnjega mednarodnega grafičnega bienala, v galeriji Cankarjevega doma razstavo drobnih del na papirju pokojnega velikana likovne in grafične umetnosti Zorana Mušiča, v Muzeju novejše zgodovine v Cekinovem gradu v Tivoliju pa Dachauski cikel slikarja Bogdana Borčiča. Slednja razstava je svojo premiero doživela na kraju krutega "navdiha", v spominskem muzeju koncentracijskega taborišča Dachau, nato se je preselila v Slovenj Gradec, kjer so slike nastajale in je avtor tudi doma. Borčičeve risbe, nastale v taborišču, se namreč niso ohranile, k travmatični izkušnji pa se je slikar večkrat vračal - upodobil je dvorišča, vrata krematorija, žice, svojo taboriščno številko ... Vabilu dodajam misel Jožeta Dežmana, direktorja Muzeja novejše zgodovine: "Tudi Slovenci smo bili v velikih zločinih 20. stoletja udeleženi kot žrtve in kot storilci. Vsaka spodbuda k zdravilnemu procesu preseganja travmatskih bremen zgodovine je nadvse dragocena."

Dušan Rogelj

S 1. strani

Evangelij za vedno povezal...

In prav zato, tako dr. Franc Rode, je dolžnost vsakega kristjana, da "varuje versko svobodo pred vsiljevanjem ideologije, ki se predstavlja kot edina razumna, pa čeprav je samo ena od oblik racionalizma."

Foto JMP

Nekdanji ljubljanski nadškof je v svoji homiliji izrecno poudaril, da današnja ekonomsko naravnana družba in svet "potrebujeta moralno odgovornost in v zadnji instanci tudi Boga."

Dr. Rode je v svojem nagovoru večkrat citiral papeža Benedikta XVI., ki je v zadnjih desetletjih prvi opozarjal na notranjo šibkost Cerkve v sedanjem svetu. Dr. Rode je opozoril tudi na krizo družine v sedanjem svetu, pa tudi na "pogubno apatijo, vsesplošno nezanimanje in pasivno ter nekritično sprejemanje dominantnih tez današnjega sveta, ki ima svoje ideale v blagostanju, denarju, svobodi brez meja, v egoizmu in nenehnem izpolnjevanju svojih želja."

Dr. Franc Rode je med pridigo dejal, da bi se morali kristjani takemu načinu življenja upreti z duhovnostjo, "kajti če hočemo premagati tak način mišljenja, moramo biti duhovno močnejši." Izpostavil je tudi potrebo po prenovi krščanskih družin in župnijskih skupnosti v današnjem svetu, predvsem pa je dejal, da bi se vsak kristjan moral zavedati, "da je prednost biti veren!"

Dr. Franc Rode je zaključil svojo homilijo v Ogleju z mislijo, da "bo človek prej ali slej doumel, da dejstvo, da se preda Bogu, ne pomeni izgube svobode, ampak da je srečanje z Bogom vir svobode in radosti."

Čisto na koncu je dr. Rode citiral francoskega pesnika: "Pierre Emmanuel, ki je umrl pred dvajsetimi leti, je namreč zapisal: 'Prepričan sem, da je ateizem zima sveta, kot tudi, da je vera pomlad!' Da se to zares zgodi, pa je odvisno od vsakega izmed nas!"

Svete maše v Ogleju v čast zavetnikov dežele Furlanije-Julijske krajine se je udeležil vrh deželne uprave, prisotni so bili tudi okoliški župani in lepo število deželnih politikov iz F-Jk.

Škofje in duhovniki, ki so maševali v baziliki, so si pred mašo ogledali tudi ponovno umestitev lesenega oltarja, tako imenovanega Oglejskega poliptiha, ki je delo slikarja Pellegrina da San Daniele iz leta 1503 in so ga v preteklih letih restavrirali. Gre za neprecenljivo umetnino, ki bo odslej ponovno na desni strani glavnega oltarja v baziliki.

V popoldanskem času pa je bila v Rimski dvorani zraven bazilike predstavitev dveh novih knjig o sv. Kromaciju in Rufinu iz Ogleja, o dveh cerkvenih oglejskih očetih, ki sta še kako zaznamovala vso Cerkev, zagotovo pa slovensko in goriško.

Kolega, ki urejuje tednik Voce Isontina, znani goriški duhovnik Andrea Bellavite, je dr. Franca Rodeta tik pred slovesnim bogoslužjem zaprosil za intervju, ki ga je posredoval tudi drugim tednikom naše dežele, ker je danes dr. Rode kot prefekt v samem vrhu vesoljne Cerkve, znan in cenjen pa je tudi kot odličen teolog in poznavalec sodobne teološke misli in kulture.

Na vprašanje, kaj meni o večnem vprašanju, ki ga je bil zapisal T.S. Eliot v eni svojih pesmi, namreč to: "Je Cerkev zapustila človeštvo ali je človeštvo zapustilo Cerkev?" je dr. Rode dejal, da ne gre za to vprašanje, saj je Cerkev vedno stala človeku ob strani in je bila vedno človeku blizu, kot je tudi vedno človeku predstavljala rešitev v vstalem Kristusu. Opozoril pa je na dejstvo, da je že v času iluminizma človeštvo začelo zapuščati Cerkev in se je prav v tem oddaljevanju od Cerkve začelo tudi pozabljati na krščanske korenine človeštva in evropske družbe.

Jurij Paljk

Foto JMP

Foto JMP

Prejeli smo

Primorski duhovniki in partizanstvo

V maju ste priobčili članek z naslovom: "Primorski prispevek k spravi." Podpisala ga je skupina iz Kopra. Prav tako je bila kratka novica tudi v Novem glasu št. 24 letošnjega leta. V vsebino samega zapisa se ne bom spuščal. Ne strinjam pa se z ugotovitvijo: "...Primorska je v tem usodnem razpotju poiskala in našla zase edino pravilen izhod, saj so celo njeni duhovniki pošiljali ljudi v partizane, pa čeprav z opozorilom, da NOB sicer obvladujejo komunisti, ki bodo verjetno ta boj izkoristili za vzpostavitev nedemokratične oblasti ..."

Nobenega dvoma ni, da je bila večina (skoraj vsi!) primorskih duhovnikov proti fašizmu, ki je vladal na slovenskem ozemlju in je tedaj pripadalo Italiji. Prav tako vemo, da je veliko primorskih duhovnikov bilo odpeljanih v konfinacijo v notranjost Italije. Posameznike je fašizem tudi zapiral in nekatere tudi mučil ... O vsem tem se je veliko napisalo in obstajajo tudi pisni dokumenti. Ponovno se zastavlja vprašanje: "Kateri primorski duhovniki so pošiljali primorske fante, jim svetovali ali priporočali, naj gredo v partizane?" Tisti, ki ste to napisali, bi prosil, da to tudi utemeljite z dejstvi! Ljudje se identificiramo z imenom in priimkom! Znano je, da so nekateri primorski duhovniki simpatizirali s partizani in so partizanom tudi veliko dobrega naredili! To je res. Ni pa znano, da bi komu svetovali, naj gre v partizane, ali celo pošiljali ljudi v partizane! Naj navedem nekaj primerov.

Župnik in dekan Janko Žagar, ki je pokopan na Slapu pri Vipavi, mi je sam pripovedoval, da je v svojem slovanskem zanosu, ko je služboval na Ledinah nad Idrijo, celo nosil titovko, v župnišču redno gostil partizane, med njimi tudi heroja Janka Premrla - Vojka. Prav ta je nekaj večerov pred smrtjo, ki je še vedno zavita v skrivnost, bil pri njem in mu je vrnil knjigo Stanka Cajnkarja Očenaš. Domnevam, da je bila to zadnja knjiga, ki jo je prebral ta mladi partizan. Mnogim partizanom je g. Janko Žagar kot duhovnik vlival upanje, jih tudi spovedoval in obhajal. Ni mi znano, da bi komu rekel, naj gre v partizane. Ko pa je prišel za dekana v Idrijo, je doživljal ob novi oblasti pravo nasprotje, od preprečitve pokritja zažgane cerkev sv. Barbare do njene rušitve, uničenja lesa ...

Drugi primer je bil duhovnik Peter Gnezda na Gorah nad Idrijo. Tudi njegovo župnišče je bilo "menza" za sestradane partizane. Kuharica Mici se je dobro spominjala večera, ko so streljali v izbo na duhovnika, in to partizani, čeprav so jih nekajkrat tedensko nahranili ... Zanimiv primer je duhovnik Filip Kavčič. Iz Črnega Vrha nad Idrijo so ga Italijani konfinirali v notranjost Italije. Vrnil se je v Deskle in kaj vse je bilo popisano na župnišču? - Vse to smo pozabili! Zaradi fašistov je moral bežati iz Brestovice na Krasu Štefan Tonkli in je prišel na Grahovo ob Bači. Spremljal je pogreb tigrovca Simona Kosa na poti v Nemški Rut. Posredoval je pri Nemcih, naj ne pobijejo skupine ujetnikov ... Kljub vsej narodni zavesti je moral zapustiti Grahovo ob Bači prav zaradi OF in partizanov. Njegovo imetje so izropali in kot krona je bil pri tem sramotnem dejanju zraven tudi tigrovc! Tudi Peter Šorli je doživljal svojstveno Kalvarijo najprej v Podmelcu, potem pa na Bukovem in se je končno umaknil v Trst. Tudi pri njem bi lahko kakšno zanimivost napisali ne samo o članih OF, ampak tudi o znanem tigrovcu! Takih primerov je bilo med našimi primorskimi duhovniki veliko.

Glavnina primorskih duhovnikov je doživljala dvojno Kalvarijo. Najprej pod fašizmom in po vojni še v socialistični svobodi! Razumljivo je, da je danes moderno, lahko bi celo rekli "lušo" pisati o vlogi primorskih duhovnikov pri ohranjevanju slovenstva na Primorskem. To počenjajo predvsem tako imenovani kameleonski zgodovinarji, to so tisti, ki so v času socializma po duhovnikih pljuvali, danes pa jih poveličujejo, saj se edino tako lahko obdržijo na "zgodovinski znanstveni ravni". To je navadno popačenje dogodkov in seveda s tem tudi zgodovine same.

Ambrož Kodelja

Evangelij

Viljem Žerjal

17. NAVADNA NEDELJA

1 Kr 3,5.7-12; Ps 119; Rim 8,28-30; Mt 13,44-52

Pokojni papež Janez Pavel II. nam je podaril še en del rožnega venca s petimi skrivnostmi, ki jih je imenoval svetle. Tretja med temi se glasi: "(Jezus,) ki je oznanjal Božje kraljestvo".

Jezus ga je oznanjal v prilikah.

S priliko o dobrem semenu, pšenici, in ljuljki med pšenico, zlasti pa v tistih o gorčičnem zrnu in kvasu je hotel pripraviti apostole, da bi neomajno verovali in vanj zaupali. Kajti Božje ali nebeško kraljestvo raste in se razraste polagoma. Dozoreva v skromnosti in skritosti. Toda v sebi hrani veličastno razodetje. Raste sredi sveta, ki ga skuša zamoriti, uničiti. Kar je že zagrešil z umorom Janeza Krstnika.

Jezus se tega zločina ne ustraši, saj ne neha opominjati ljudi, naj bodo čuječi, naj se varujejo volkov, naj bodo pripravljeni na sovraštvo sveta proti njemu in proti vsem, ki so Jezusovi (Jn 15,18-20).

A prav tako ne molči o usodi hudobnih, nespokorjenih, ki so kakor pleve, ki jih bodo sežgali v ognjeni peči. Vedno in povsod tudi svari pred dokončno pogubo (Mt 13,42.50).

Nobena človeška spretnost, noben denar, noben zaklad nas tega ne reši. Zakladi tega sveta so nič v primerjavi z resničnim zakladom razumnosti in modrosti. Kralj Salomon govori tudi nam, naj si izprosimo poslušno srce, dar razločevanja med dobrim in hudim (1 Kr 3,9). Táko molitev Bog gotovo usliši (Mt 7,7; 18,19-20; Lk 11,1-13).

Sem spada molitev duhovnika za njemu izročeno ljudstvo v župniji. Škof prosi za celo škofijo, papež pa za ves svet. Toda duhovniki in starši imajo v molitvi, ki jo pridružijo tisti svojega škofa in papeža, moč, ki dela čudeže. Duhovnik mora moliti že pred posvečenjem, starši že pred poroko za vse tiste, ki jim bodo izročeni za varno pot k Očetu. Sveti Duh moli z njimi z neizrekljivimi vzdihi (Rim 8,26), kar lahko mirno naobrnemo na vse ljudi. Vsa Cerkev moli, še posebej na veliki petek, za vse, tudi za neverne. Morda vsi premalo molimo za vse svojce in rojake, za odpuščanje krivde in grehov, za zadoščevanje, za domovino, za narod, za padle, za voditelje držav in politike, za mlade matere in očete, za mirno življenje.

Apostol Pavel nam v današnjem drugem berilu razkriva Božjo misel o vednosti in določitvi Boga že vnaprej, da bi bili upodobljeni po njegovem Sinu. K temu naj pripomore tudi naša molitev.

Jezus je namreč ukazal moliti za vse, trkati na Božje srce, iskati Božje kraljestvo (Mt 7,7, - gl. zgoraj - 1 Tim 2,1-4.8).

Apostol Pavel pravi tudi, da je Sin prvorojeni med mnogimi brati (Rim 8,29). Sv. pismo v celoti govori o bratstvu in edinosti, ki naj bi vladala med ljudmi. To pa zmore samo On. Ker se Oče razodeva samo malim in poniznim, vemo, kako naj molimo (Mt 11,25; 13,43).

Jezus primerja nebeško kraljestvo zakladu, skritemu na njivi. Nato ga primerja biseru. Tako zaklad na njivi kakor biser v roki trgovca sta vir veselja. Zanju sta pripravljena prodati vse, kar imata.

Prvo berilo nas uči, da modrost daje spoznati pravi trenutek in čas milosti (2 Kor 6,1-2). Zanjo je treba moliti.

Apostoli so zapustili vse, ko so spoznali edinstveni zaklad nebeškega kraljestva. Jezus jim zato obljubi delež pri tem kraljestvu (Mr 10,18-30).

V vojnem času nekateri zakopavajo denar ali dragocenosti, nekoč papiruse in zvitke svetopisemskih knjig (gl. najdbe v Qumranu pri Mrtvem morju, 1947).

Nekateri izmed teh so medtem pomrli ali niso vedeli več, kam so bili zakopali svoje stvari pred okupatorjem, tako so tu pa tam kmetje ali drugi naleteli na skrit zaklad.

Za kristjana je zaklad vera v Boga, ljubezen. Biser izraža lepoto vere v Božje kraljestvo. Zato poudari na prvem mestu veselje, ker smo upodobljeni po Sinu, kralju slave (Rim 8,2; Ps 93,1; Ps 145).

Prilika o ulovu dobrih in slabih rib z mrežo je podobna skupni rasti pšenice z ljuljko do konca sveta (Mt 13,29.40-42).

Jezus nas ne vzame ven iz sveta, marveč prosi Očeta, naj nas varuje pred nevernim svetom (Jn 17,14-18).

Komentar o novih mašah in slovenskem krščanstvu danes

Novi mašnik na poti v Gospodov vinograd

Verna Slovenija prešteva novomašnike in novomašna slavja privabljajo vernike. V narodnem izročilu je, da ni škoda "znucati čevljev" za novo mašo, tako daleč se je nekoč pešačilo, da so verni kristjani lahko doživeli novo mašo.
Kmalu bodo slavja za nami in novomašniki bodo prišli na župnijo in začeli dušnopastirsko delo ter se srečevali z vsakdanjo resničnostjo slovenskega krščanstva v postmoderni dobi. Novomašnika bo sprejel bolj ali manj prilagodljiv župnik, se z njim dogovarjal za delo, morda bo celo pričakoval, da bo novi mašnik že kar sam znal prijeti za delo. Z vso pozornostjo ga bo opazoval in ocenjeval, kako je delaven, ali bo dobro pridigal, se bo zavzemal za vernike ali pa mu bo moral župnik vsako stvar sproti naročiti, ker sam ne bo videl dela... Na drugi strani mu morda kak župnik tudi ne bo pustil, da bi delal to, kar spada k njegovi službi.
In verniki? Ti bodo seveda občudovali mladega kaplana ter pričakovali od njega novo življenje v župniji. Pričakovali bodo zavzetost za mladino, prijaznost do vseh: pripravljenost na pogovor, sposobnost za organiziranje in vodenje mladih, skrb za ministrante, pedagoško usposobljenost za verouk, skrb za bolne in onemogle in še in še.
Razen tega bodo verniki računali, da jim bo duhovnik vedno na razpolago. Predvsem bodo "zahtevali", da bo izpolnjeval njihove

želje, čeprav bo imel do njih včasih pomisleke. Moral bo krstiti, poročati ali pokopavati, četudi ne bo videl za to zadostnih razlogov vere in življenja s cerkvijo. Bistvo krščanstva je namreč vera in morda le preveč pozabljamo, da so organizatorske, upravne in gospodarske stvari šele drugotnega pomena. Jezus je dejal svojim apostolom, naj ničesar ne nosijo s sabo. Duhovnik pa se mora in včasih celo hoče ukvarjati pretežno z gospodarskimi, kulturnimi in finančnimi zadevami. Včasih tudi zato, ker je posebno v razmerah bivšega režima duhovnik vse počel sam. Zdaj so se verniki navadili, da vse ureja sam, duhovnik pa velikokrat težko spusti iz rok stvari, ki bi jih bolje opravljali laiki. Izkušena knjigovodkinja bi rada kaj postorila v župniji, vendar ji duhovnik ni pripravljen izročiti urejanje teh zadev.
Po drugi strani je tudi res, da naše kristjane tudi komaj kdo vzgaja tudi k temu, da duhovnik, cerkev in župnišče stanejo in je treba v to vsestransko ne le duhovno, pač pa tudi gospodarsko in osebno vlagati, da je potem mogoče vzeti kaj ven. Neka žena je to opredelila takole: Zato da imate vi zdaj lahko slovesno poroko, so morali ostali verniki vzdrževati cerkev, jo počistiti in okrasiti, seveda pa jo tudi pobeliti, popraviti streho, urediti okolico itd. Čeprav je torej Cerkev predvsem duhovna skupnost, potrebuje tudi ostale okvire, ki omogočajo njeno delovanje. Zato je presenetljivo, kako ljudje, ki so zapustili Cerkev in vstopili v kake druge verske skupnosti, brez problema plačujejo prispevek, se žrtvujejo in delajo za novo skupnost. V tržno-ekonomski družbi sicer poznamo pravilo, da toliko dobiš, kolikor vložiš. Le v cerkvi nekateri menijo, da imajo samo pravico zahtevati, ne da bi sami kaj vlagali. In sicer ne le duhovnik, pač pa tudi verniki. Dobro je, če si prizadevajo za skupnost vsi, da nihče nima občutka, da nekateri samo vlagajo, drugi pa samo molzejo. Še najbolj tragično je, če tak občutek zamori duhovnika, da si ni pripravljen več prizadevati za skupnost, pač pa se zapre vase in si več ne prizadeva za duhovno blagostanje vseh vernih, za graditev občestva in za krepitev duhovne odpornosti vseh vernih. Z vsemi temi problemi se bo srečeval mladi duhovnik in seveda zato nikjer ne bo več vzdušja ob novi maši ali kakih drugih slovesnostih, pač bodo razmere zahtevale njegovo duhovno zavzetost in pripravljenost, da se spoprijema z viharji. Zraven je tudi on otrok individualizma in morda vsaj malo celo mamin sinček, ki se bo zato tudi sam težko vživljal v druge.
Zaradi velikokrat zelo površne sodobne tržne miselnosti prihaja duhovnik danes v konflikt tudi z verniki. V daljni preteklosti - pred sto ali več leti - je bilo vse preveč določeno in celo zaukazano, kako se je treba obnašati do duhovnika, ga spoštovati kot gospoda, mu dati za bero in podobno. Iz tega vzdušja izvira pregovor: fajmoštra nucaj samo za sol. Danes je gospod večinoma prepuščen sam sebi. Velika nevarnost je, da dobi občutek, da ga vsi samo molzejo in ga upoštevajo le takrat in tako, kakor ga trenutno rabijo. Ta miselnost nam je znana z drugih področij življenja, skratka: povsod je nevarnost, da ljudi vpregamo le v svoj voz. Ko jih več ne rabimo, jih pozabimo, preziramo in zavržemo, kar občutijo posebej stari in onemogli.
Sodobna individualizirana družba tako duhovnika še bolj izolira in polagoma dobi občutek, da je sam, da je le avtomat, na katerega pritiska vsakdo, da dobi ven to, kar tisti hip potrebuje. Težava je, da ljudje nismo avtomati in da je treba tudi v vsak avtomat kdaj kaj vložiti, če hočemo, da bomo dobili tudi kaj ven. Tako je povsod v življenju: če hočemo imeti osebne odnose, jih je treba gojiti, če hočemo skupnost, jo moramo graditi, to velja za duhovno življenje in vse druge stvari v življenju. Da ne bo nihče prikrajšan, se je treba dogovoriti za sodelovanje in predvsem cerkvene skupnosti naj bi bile zgled takega sodelovanja. To pa je tudi ključ za razumevanje duhovnega poslanstva. Duhovnik bo lahko danes preživel le ob takem sodelovanju, prav tako pa bodo ostali verniki lahko oblikovali take skupnosti le z duhovno zavzetostjo duhovnika in vseh ostalih vernih. Želeti je, da bi posebno mladi v tem prizadevanju našli jezik krščanske skupnosti, in seveda želeti je tudi, da bi novi mašniki imeli dovolj duhovne svežine in poleta za to pot.

Janez Juhant

Kratke

Semeniška knjižnica v Ljubljani in Kapucinska knjižnica v Škofji Loki - polnopravni članici COBISS-a

Semeniška knjižnica v Bogoslovnem semenišču v Ljubljani je 24. junija 2005 postala polnopravna članica COBISS-a, Kapucinska knjižnica v Škofji Loki pa 30. junija 2005.
Semeniška knjižnica na Dolničarjevi 4 v Ljubljani je najstarejša ohranjena javna znanstvena knjižnica pri nas. Ustanovljena je bila leta 1701, leta 1951 pa je bila razglašena za kulturni spomenik.
Več informacij dobite pri vodji knjižnice, pri prof. dr. Marijanu Smoliku, 01/232-78-91.
Kapucinska knjižnica na Kapucinskem trgu 1 v Škofiji Loki obstaja od ustanovitve kapucinskega samostana leta 1706. Stari fond, ki zajema gradivo do leta 1800, obsega okrog 5.000 enot, novi, ki zajema gradivo od leta 1800 dalje, pa okrog 22.000 enot. Posebna dragocenost knjižnice je Škofjeloški pasijon, najstarejše v celoti ohranjeno dramsko besedilo v slovenskem jeziku.
Več informacij dobite pri vodji knjižnice, pri prof. dr. Metodu Benediku OFMCap, 04/506-30-00.

Prijateljski dialog in sožitje različnih pogledov na poti miru

Varstvo narave, morale in skupno iskanje resnice

Urad vlade Republike Slovenije za verske skupnosti je organiziral srečanje predstavnikov verskih skupnosti v Sloveniji, na temo mir in sožitje.
Pohod oz. srečanje se je odvijalo 5. in 6. julija med pohodom na Krn. Udeležilo se ga je 16 predstavnikov devetih verskih skupnosti v Sloveniji, vodil pa ga je dr. Drago Čepar, direktor omenjenega Urada. Začelo se je s peš hojo iz Bohinja, po liniji nekdanje soške fronte na vrh Krna, s spustom v Soško dolino, od tod pa z avtobusom čez Vršič in do Ljubljane.
Poleg predstavnikov Urada in vojaškega kaplana z Ministrstva za obrambo so se ga udeležili predstavniki Adventistične cerkve, Cerkve Jezusa Kristusa svetih iz poslednjih dni, Evangeličanske cerkve, Islamske skupnosti, Judovske skupnosti, Rimskokatoliške cerkve, Skupnosti Dharmaling, Skupnosti za zavest Krišne in Združitvene cerkve.
Pri sestopu v Lepeno je dr. Drago Čepar povedal: "Pravkar prihajamo po poti spominov prve svetovne vojne, in sicer pod tremi vidiki: vidik miru: ta vojna zgodovina in hude stvari, ki so se dogajale, in upamo, da nikoli več; vidik naravovarstva, ki se naslanja na zgodbo o Zlatorogu. Lovec je šel lovit. Rekli so mu: 'Lovi, kolikor hočeš, le Zlatoroga ne!" Tu je bila meja. Šel je čez to mejo (naravovarstveno, moralno) in končal slabo. Tudi današnji čas od nas zahteva, da ne greš čez to mejo pri izkoriščanju narave in tudi človeške narave. Tretji je bil vidik slovenske zgodovine. Peljali smo se mimo Vrbe, kjer je bil rojen France Prešeren, in ob vseh treh pomembnih postajah njegovega Krsta pri Savici. Šli smo mimo Bleda, s pogledom na blejski otok, potem mimo Črtomirove lastnine, Ajdovskega gradca in do Bohinjskega jezera. Prvi dan smo v dežju prehodili pot od koče pri Savici in smo se do koče pod Bogatinom kar namočili. Zaradi dežja nismo šli na vrh Krna, ampak do jezera in potem v bližnji koči prespali. Zgodaj zjutraj, ko se je popolnoma zjasnilo, smo šli v lepem vremenu na vrh Krna, na Batognico, do jezera in v Soško dolino."
Sedaj pa še nekaj mnenj udeležencev tukajšnjih verskih skupnosti.
Uroš Kolar iz Judovske skupnosti: "Ta izlet, ki ga je organiziral Urad vlade za verske skupnosti, se mi zdi koristen za srečanja, ker so ta bolj na družbeni ravni, ker so povezana s seznanjanjem z zgodovino tega izpostavljenega območja, ki smo ga prehodili. V teh okoliščinah postane prijateljsko seznanjanje z drugimi religijami priložnost za osebne navezave za nadaljnje stike."
Miran Schneeberger in Albin Lotrič, Cerkev Jezusa Kristusa svetih iz poslednjih dni (Celje): "Srečanje je nekaj pozitivnega, saj smo ob njem izmenjali izkušnje. Pozitivno je tudi zaradi drugih ljudi, da ne bi imeli napačne podobe, da so verske skupnosti zaradi svoje različnosti med seboj skregane. V bistvu je Bog le eden..."
Sašo Vrtovec in Blaž Mihelčič, Skupnost za zavest Krišne: "Pohod na Krn je bil zelo dobro pripravljen. Omogočil je, da smo predstavniki teh verskih skupnosti prišli v neposreden stik in našli veliko skupnih točk, o katerih smo se lahko pogovorili v zvezi z različnimi pogledi na duhovnost, na Boga, skratka na duhovne reči. Lahko smo spoznali, da vsi iščemo resnico in se v izmenjavi pogledov vsi bogatimo, ugotavljamo, kaj imamo skupnega kot ljudje, bi rekli, univerzalnega."

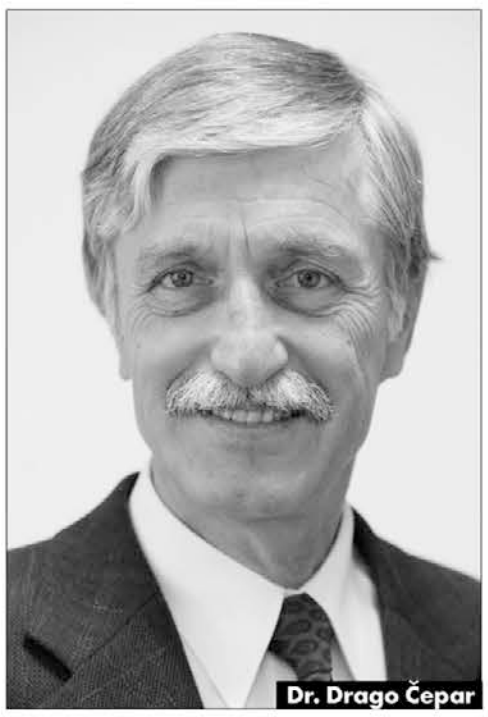

Dr. Drago Čepar

Albin Lotrič, Cerkev Jezusa Kristusa svetih iz poslednjih dni: "Na tako zanimivem in težkem skupnem druženju lahko nekoga boljše spoznaš kot osebnost in se je potem lažje kaj dogovarjati, lažje ga razumeti."
Boris Simončič in Jon Jamnikar, Dharmaling - Tibetanska budistična kongregacija. Simončič: Meni je srečanje simpatično. Ne morem npr. razumeti, zakaj ljudje ne morejo bivati v sožitju, čeprav so različno versko usmerjeni. Mi smo se imeli lepo.
V vseh primerih se sicer ne ujemamo, v večini bi se lahko odzivali kot civilna družba."
Radislav Irgel in Wan Hee Che, Združitvena cerkev: Z ženo, ki je prišla iz Koreje in je tukaj šest let, sva bila že lansko leto, ko nas je bilo več, ker je bila tura lažja. Prav, ker je bilo naporno, se je zdelo kot izkušnja toliko bližje naravi in Bogu. Korektno se pogovarjaš s katerimikoli ljudmi in jih gledaš v oči. To je bistveno kvalitetnejša izkušnja. V okviru tega verskega foruma se ponuja priložnost srečevanja na razne teme.
Aleksander Erniša, Evangeličanska cerkev: "V Evangeličanski cerkvi sem kot kaplan v Slovenski vojski. To je moj prvi tovrstni izlet in imam o njem najlepše oz. dobre izkušnje. Prvič se v živo srečujem s temi vzhodnjaškimi kulturami in mišljenji. To je bistveno bogatejše kot o tem brati knjige."
Nevzet Porič, Islamska skupnost v RS: "Mislim, da je bil izlet zelo koristen za vse nas, da smo se družili, se dobro spoznali, saj smo skupaj hodili, celo spali na skupnih ležiščih.
Koristno bi bilo izbrati teme, skupne vsem religijam, sledile bi lahko okrogle mize in pogovori."
Tine Jenko, jezuit Rimskokatoliške cerkve: "Srečanje samo se mi zdi zelo dobro in prijazno organizirano. Posebno bogata izkušnja je izhajala iz priložnosti za medverski dialog. Dobro je bilo že to, da sedaj vemo in poznamo eden drugega, saj je za dialog pomembno videti človeka pred seboj. Tudi ko se z nekom pogovarjaš na daleč. Nobena od verskih skupin ne dela nič slabega. Postavljeni smo pred vzpostavljanje dialoga z dobrim zgledom."
Stjepan Jurčič in Pavel Repnik, Krščanska adventistična cerkev (Koper): Repnik: "Dobili smo priložnost, da se pogovorimo z vsakim, ki se je udeležil pohoda. Lahko si bil vprašan s strani druge verske skupnosti, kaj ima tvoja verska skupnost posebnega, lahko si ti koga vprašal, prisluhnil drugim in tako dobil precej vtisov. Skratka, pomembno je, da se med seboj družimo, ne glede na vero, ločino, narodnost, svetovni nazor. To nas navdihuje k sožitju." Jurčič, pastor: "Odzval sem se, ker imam rad gore in ker je bila zamisel zanimiva. Spoprijateljili in pogovarjali smo se o različnih stvareh, tudi verskih. Utrujeni smo fizično, vendar duhovno sveži. Če človek hoče resnico, jo lahko izve, saj je Bog tukaj - razodet. V iskreni molitvi ne moremo zaiti k napačni izbiri. Varno je, da človek vpraša, za pot v nebesa, samo Boga."
Pred odhodom je dr. Drago Čepar še dodal, da so občuteno spoznali pot, "ki so jo naši dedje v vojni prehodili v bistveno hujših razmerah od tam, kjer je bila, za vojne potrebe, potegnjena železniška proga in smo šli peš od Ukanca čez Komno na bojišče. Bilo je izjemno lepo doživetje skozi to druženje. Vsi ti ljudje niso imeli velikih planinskih izkušenj, vendar so vse vzeli kot pomembno zadolžitev in poslanstvo, saj so z neverjetno voljo hodili prvi dan po dežju in drugi dan s toliko večjim veseljem v soncu.
Mi se že sedaj dobivamo tudi sicer na posvetih, kdor želi, seveda, in tako smo imeli priložnost se sestati tudi 13. julija na posvetu, na katerega je bil povabljen dr. Trontelj, ki je predsednik medverske komisije. To se lahko nadaljuje na okrogli mizi. Tako imamo na leto od 4-5 posvetov in jih izbiramo oz. pripravimo na željo naših skupnosti. Javnost to izve po medijih, v okviru našega posveta ali zunaj njega."

MM

Kratke

Financiranje srednje šole Ivan Trinko

Slovenska skupnost se veseli uspešno izpeljane akcije za pridobitev finančnih sredstev, s katerimi bo goriška občina lahko za potrebe slovenske srednje sole v Gorici popravila stavbo v Kapucinski ulici.

Občinski odbornik Damijan Terpin in deželni svetovalec SSk Mirko Špacapan sta že pred časom povabila deželnega podpredsednika Gianfranca Morettona, da si ogleda nevzdržni položaj slovenske srednje šole Ivan Trinko v Gorici. Skupaj z ravnateljico Kovičevo sta Morettonu pokazala neuporabno, a imenitno stavbo v Kapucinski ulici, kjer je šola Trinko že imela svoj sedež. Pred leti se je morala odseliti iz varnostnih razlogov. Odbornik Moretton je takrat obljubil pomoč, SSk pa je v teh mesecih skrbela, da na dano besedo ne bi pozabil.

Slovenska skupnost torej s pridobitvijo finančnih sredstev za srednjo solo v Gorici omogoča upravi župana Brancatija, da poleg rešitve Jeremitišča in vključitve občine Gorica v območje zakonov 482 in 38 naredi še eno pomembno potezo v korist slovenskega prebivalstva. / Goriško pokrajinsko tajništvo

Leksikon cerkva na Slovenskem / Dekanija Šempeter

Po prvih dveh zvezkih s cerkvami dekanije Vipavske je Mohorjeva družba izdala vodnik po umetnostni dediščini cerkva v šempetrski dekaniji. Perspektiva leksikona cerkva na Slovenskem je zgolj umetnostno zgodovinska, cerkve namreč predstavlja kot umetnostne celote na stopnji, na kateri se nahajajo danes. Podrobneje obravnava izključno umetniške ali vsaj umetnostno zanimive objekte z njihovo opremo.

Popisi posameznih cerkva so v leksikonu urejeni po dekanijah, znotraj dekanij pa so po abecednem redu razvrščene župnije in druge pastoralne enote.

Od enajstih dekanij koprske škofije vsebuje zvezek o šempetrski dekaniji opise in barvne fotografije triindvajsetih cerkva, uvaja dvainšestdeset umetnikov, umetnih obrtnikov in delavnic, opiše enainpetdeset oltarjev in vsaj tristopetdeset kipov in slik. Posebnost dekanije Šempeter je raznolikost glede na starejšo cerkveno pripadnost župnij, ki danes spadajo v njen okvir. Prisotnih je vseh štirinajst šempetrskih župnij, in sicer Bilje, Branik, Brje, Bukovica, Dornberk, Miren, Opatje selo, Prvačina, Renče, Šempeter, Šmarje na Vipavskem, Vogrsko in Vrtojba.

Brancati, Brandolin in Illy odprli skupni urad za stike z javnostjo v Gorici

Goriški župan Vittorio Brancati, pokrajinski predsednik Giorgio Brandolin in predsednik dežele F-Jk Riccardo Illy so v petek, 15. julija, v ul. Garibaldi 7 v Gorici svečano odprli urad "Aperto al pubblico" (Odprto javnosti). Gre za skupni urad za stike z javnostjo treh omenjenih institucij. Z novim projektom želijo občinska in pokrajinska uprava v Gorici ter odborništvo dežele F-Jk ponuditi ljudem čim bolj dostopno in preprosto sredstvo za informacije o dejavnostih in organiziranosti vseh treh administracij, o možnostih dostopa do posameznih aktov in o javnih pobudah. Interesenti bodo imeli vpogled v Uradni bilten dežele Furlanije-Julijske krajine, nudile pa se jim bodo tudi informacije o javnih razpisih ter kopije fac simile posameznih prošenj. Urad je odprt vsak dan od ponedeljka do petka od 9. do 12.30, ob ponedeljkih in sredah pa tudi od 15. do 16.30. Na uslužbence urada se lahko obrnete po telefonu (št. 800-746811) ali po elektronski pošti info@apertoalpubblico.fvg.it

V vročem avgustu Laguna movies / Pester program v šarmantni laguni

Minuli teden so na sedežu deželnega predsedstva v Trstu predstavili letošnjo izvedbo filmske in širše kulturne manifestacije Lagunamovies, ki bo od 2. do 16. avgusta potekala v Gradežu in okolici. Program manifestacije bo tudi tokrat ponudil številnim obiskovalcem, ki predstavljajo za Gradež predvsem turistični adut, kar nekaj pomenljivih trenutkov: v prvi vrsti filme, pa tudi srečanja in očarljive ladijske plovbe po gradeški laguni ob sončnem zatonu, saj bodo nekatere filme predvajali na otoku Mota Safon, ki ga je režiser Pier Paolo Pasolini izbral za set svojega filma Medeja. Na tem prizorišču bo v petek, 5. avgusta, na sporedu sredenjemetražec I sentieri della gloria. In viaggio con Mario Monicelli sui luoghi della grande guerra, ki je v bistvu intervju Glorie De Antoni z mojstrom Mariom Monicellijem, v katerem režiser obuja spomine na čas, ko je v naši deželi snemal svojo uspešnico z Albertom Sordijem in Vittoriom Gassmanom. V torek, 9. avgusta, bo vedno na otoku na sporedu predstava Diario sonoro. Intervista a Pasolini v priredbi skupine Tre Allegri ragazzi morti.

Otvoritveni večer, ki bo 2. avgusta v vrtovih Marchesan v centru mesteca, pa so prireditelji zaupali načrtu Franco Giraldi. Uno sguardo di fronitera. Ob prisotnosti komenskega režiserja bodo naposled vrteli tudi njegov film izpred 26 let La giacca verde. Vedno na tem prizorišču bodo dan zatem posvetili večer junakinji mojstra stripov in vinjet Francesca Tullia Altana Pimpa.

11.,13., 14. in 16. avgusta pa bodo na kraju Campo Patriarca Elia vrteli nove in najnovejše risanke mednarodnih produkcij.

POGOVOR Walter Bandelli, predsednik krajevnega sveta Podgora

Prvenstvena vloga naše krajevne skupnosti je skrb za javna dela

Foto DPD

Ob začetku počitnic smo se želeli pogovoriti s tremi slovenskimi predsedniki krajevnih skupnosti oz. rajonskih svetov, da bi iz njihovih ust izvedeli, katere težave in upe imajo naši ljudje v različnih goriških četrtih. Prav oni so namreč med javnimi upravitelji tisti, ki imajo najbolj neposreden stik z ljudmi in ozemljem, saj najbolje poznajo "najmanjše" težave meščanov, ki pa so obenem tiste vsakdanje in za ljudi življenjske pomembnosti.

Za razpoložljivost in prijaznost se zahvaljujemo Walterju Bandelliju, vsestransko angažiranemu kulturnemu delavcu, družinskemu očetu in uslužbencu Čedajske banke, ki je kot predsednik krajevne skupnosti Podgora posebno dejaven.

Od kdaj si predsednik?

Našo krajevno skupnost vodim od začetka Brancatijeve občinske uprave, torej tri leta. Prej sem nekaj časa bil njen podpredsednik, toda kot tak nisem imel posebnih zadolženosti.

Katere so bile glavne točke tvojega programa in katere posege ste doslej uresničili?

Osredotočil sem se izrecno na javna dela. Sem namreč mnenja, da morajo kulturne in družbene oz. družabne pobude prirejati v prvi vrsti kulturna društva; na to področje zato segam čim manj, to se mi zdi najbolj logično. Če moram pomisliti na konkretne posege na našem ozemlju, naj povem, da sem ponosen, ker smo z lastnimi sredstvi in na način, kot smo hoteli mi, utegnili narediti 51 metrov dolg pločnik v ul. sv. Justa. Vesel sem tudi, da je dežela na naše vztrajno prigovarjanje končno začela urejevati bregove potoka Štoperca. Ko je namreč gorska skupnost pred nekaj leti razširila strugo, se je ta ob dežju hitro polnila in zbirala se je umazanija. To delo je bilo res nujno, žal pa še ni končano. Strugo bi bilo namreč treba programirati in redno čistiti. Pred kratkim smo imeli pomembno sejo z deželnim svetnikom Mirkom Špacapanom, ki nam je zagotovil, da bomo ohranili stik z nekdanjim goriškim odbornikom in funkcionarjem civilnega inženirstva (it. genio civile). Z njim se bomo pogovarjali o prepotrebnih posegih na desnem bregu Soče na področju od Podgore do Madonnine, in sicer v sodelovanju s sosednjo krajevno skupnostjo. S strugami očitno nimamo sreče...

Kakšno je vzdušje v krajevnem svetu?

V tem mandatu ni opozicije, ki bi "nagajala". V duhu sodelovanja si prizadevamo, da bi reševali skupne probleme naše vasi. Nekaj težav je bilo, ko je član opozicije ostro nastopil zaradi težav z uvedbo ločenega zbiranja odpadkov; nabranih je bilo tudi precej podpisov. Razložil sem, da je problem širše narave, da je vezan na življenjski slog in drugačno mišljenje; vredno je počakati. Na sejah je od dvanajstih članov povprečno prisotnih enajst. Nimamo rednih srečanj; počakam, da se nabere nekaj točk, oz. skličem sejo, če je treba kaj nujnega ukreniti.

Kakšne odnose imate z občinsko upravo?

Z občino seveda sodelujemo. Največ opravka imamo z odbornikom za decentralizacijo. Lahko rečem, da je z novim odbornikom Giuseppejem De Martinom bolje. Prejšnji, Di Matteo, ni kazal veliko posluha za nas ali vsaj tak vtis smo imeli. Sedanji si je vzel čas in se srečal z vsakim od predsednikov različnih krajevnih skupnosti; spraševal je in si zabeleževal naše pripombe. Podobne občutke mojim so izrazili tudi predsedniki drugih skupnosti.

Ko razmišljaš o svoji vasi, kateri se ti zdijo glavni problemi Podgore danes? Je vas živa, ima svoje jedro?

Podgora je z zaprtjem tekstilnih tovarn izgubila delovno silo. Mislim, da slovenski del vasi danes kar dobro "pluje". Imamo srečo, ker smo dobro organizirani, društva delujejo. Druga, italijanska stran vsega tega nima: ljudje so si skoraj tujci, med sabo se ne poznajo in nič posebnega jih ne veže. Lahko rečem, da številnih prebivalcev na južni strani vasi, proti Ločniku, niti ne poznam. Vseeno se je število prebivalcev zvišalo, trenutno nas je okrog 1050.

Kot krajevna skupnost sodelujete z društvi?

Slovensko kulturno udejstvovanje je v Podgori živahno, in to zlasti po zaslugi našega Mirka Špacapana. Vseeno kot krajevna skupnost nimamo veliko stikov ne z njimi ne z drugimi; vsak skrbi za svoje področje. Za nas, kot sem že omenil, so prvenstvene važnosti urbanistični posegi. Vedno pa smo pripravljeni podpreti pobude, ki prispevajo k rasti in razvoju vse podgorske skupnosti.

Imajo ljudje v Podgori občutek in zavest, da se lahko obrnejo na krajevno skupnost, če imajo kakšne težave?

Ta zavest je med našimi ljudmi zelo prisotna; v mestu je drugače. Ljudje v Podgori me takoj obvestijo, če so kakšne težave npr. z greznicami ali javno razsvetljavo. In mi takoj, učinkovito posežemo. Vse to je mogoče prav zato, ker smo na vasi. Dostikrat popravimo kar sami, sami kupimo, kar nam služi. To je vsakodnevno, navadno opravljanje naših dolžnosti. Pločnik smo npr. naredili v treh tednih. Večji posegi so zahtevnejši. Boril sem se npr. za novo razsvetljavo; odločili smo se namreč, da bi popravilo stare ne zadoščalo našim potrebam. V tem primeru smo morali čakati več časa; to se dogaja, ko gre za znesek, ki presega tri tisoč evrov, in je postopek na občini daljši. In dosegli smo tudi nove luči.

Kako bi ocenil dosedanje delo občinske uprave župana Brancatija?

Do srečanja z njim, do katerega je nedavno prišlo na pobudo Slovenske skupnosti, sem bil bolj črnogled. Potem ko nas je podrobneje seznanil z vsemi opravljenimi deli, mi je odprl drugačne perspektive. Slovenci kakšenkrat tarnamo, češ da bi morali doseči več; toda v resnici je bilo storjenega že veliko. Ljudje verjetno niso dovolj seznanjeni, ker občina marsikaj dela, a o tem dovolj ne obvešča.

Katera prihodnja dela te trenutno skrbijo?

Trenutno me skrbi asfaltiranje ceste v ulici Attems. Vidim namreč, da javna dela na občini zelo počasi napredujejo. Obljubljena so nam bila finančna sredstva in odločili smo se za popravilo cestišča, ki je že več časa v slabem stanju. Toda prispevek še vedno ni bil nakazan. Upali smo, da bomo tudi to hitro uredili, a vse kaže, da letos ne bomo dosegli svojih ciljev.

V zadnjih letih so mediji večkrat pisali o škodi, ki so jo v vašem koncu prizadejali merjasci. Se te težave ponavljajo?

Merjasci so se spet prikazali. Sredi junija se je spet začela lovska sezona in odločeno je bilo, da jih mora Podgora pobiti 22. Hudo je bilo pred nekaj leti, ko nekateri kmetje niso imeli zagrajenih polj in njiv. Sedaj so nekateri poskrbeli za to. Dogaja se, da ljudje proti večeru hodijo k pokopališču; tam se naslonijo na leseno ograjo in opazujejo družinico divjih merjascev, ki se pasejo za božjo njivo.

Kakšni drugi izzivi vas še čakajo v prihodnosti?

Vesel sem, ker smo po skoraj petnajstih letih spet odprli pot na Kalvarijo. Vesel sem tudi, ker smo se pred nekaj tedni srečali s podpredsednikom pokrajinske uprave Francom Sturzijem; z njim in s predsednikom krajevne skupnosti Pevma-Štmaver-Oslavje Lovrencem Persoglio smo bili na Sabotinu. Opažam namreč, da pokrajina daje precej važnosti kraški strani, ko načrtuje turistično-zgodovinsko pot, posvečeno prvi svetovni vojni v naših krajih. Če govorimo o tej vojni, pa res ne moremo spregledati Podgore in Oslavja!

Danijel Devetak

FORUM ZA GORIŠKO Izjava za javnost

Da bi Goriška zaživela z lastnimi silami

Forum za Goriško je 12. julija razpravljal o predlogu Zakona o vzpodbujanju regionalnega razvoja Slovenije in podprl predlog slovenske vlade o delitvi Slovenije na dve kohezijski regiji ter v nadaljevanju za čimprejšnje oblikovanje dvanajstih pokrajin. Forum za Goriško je trdno prepričan, da je hitrejši razvoj Slovenije možen le ob polnem uveljavljanju policentričnega razvoja. Na zahodu Slovenije pomeni to razvoj osrednjih mest Sežana, Nova Gorica, Tolmin, Bovec, Ajdovščina in Idrija. Izrazita podpora investicijam na osi Maribor-Ljubljana-Koper v zadnjem desetletju pa ne zagotavlja pospešenega in enakomernega razvoja Slovenije. Goriška regija, ki pokriva 90% meje z Italijo, je bila in bo strateško izredno pomemben dejavnik gospodarskega, socialnega in kulturnega povezovanja slovenskega etničnega prostora. Dvanajst bodočih upravno-političnih pokrajin je prava rešitev in vzpodbuda za enakomernejši razvoj Slovenije. Le tako bo tudi Goriška zaživela z lastnimi silami. Pomembneje od pričakovanja pomoči skladov EU je zavedanje samostojnih pokrajin za odločanje o lastni usodi. Forum za Goriško spominja, da so bili v preteklosti Goriški politično odvzeti pomembni vzvodi razvoja. Tak primer je sanacija novogoriške Komercialne banke s pripojitvijo in v korist Kreditne banke Maribor. Goriški del NKBM predstavlja 45% prihodkov te banke ter se še danes njen kapital preliva v mariborsko banko iz naslova prodaje nepremičnin. Izničenje zakona, sprejetega v slovenskem parlamentu o izgradnji ceste Maribor-Ljubljana-Nova Gorica, je bilo politično samovoljno in v nasprotju s pravno državo brez primere, ki si ga je privoščila oblast v prejšnjem desetletju. Primer Univerze na Primorskem oz. univerze v Kopru ter Politehnike na Goriškem je očiten dokaz napačnega političnega vrednotenja Goriške regije. Zanikana je bila vloga Nove Gorice kot čezmejnega povezovalca Slovencev. Goriška sodi na drugo mesto v Sloveniji za Osrednjo slovensko regijo glede prispevkov po glavi prebivalca v slovenski proračun, zato pričakujemo od slovenske vlade, da upošteva njene potrebe na nerazvitih območjih Tolminskega in Cerkljanskega, še posebno v pogledu cestne infrastrukture, da bi se končno tudi Goriška priključila k Sloveniji. Tako bi pospešili razvoj manj razvitih predelov znotraj bodoče severozahodne kohezijske regije.

SNG NOVA GORICA Gostovanje štirijezične predstave

Trpka sporočilnost dramskega mozaika Zdrav sem in se mi dobro godi

Lansko leto, maja, ob vstopu Slovenije v EU, je na odmevnem mednarodnem festivalu MEJ(NI)FEST doživela premiero štirijezična predstava Zdrav sem in se mi dobro godi, ki jo je režiser Marjan Bevk stkal iz 15 prizorov po epistolarnem gradivu vojakov in njihovih domačih iz časa prve svetovne vojne. Predstava z naslovom, povzetim po stavku, zapisanem v devetih jezikih na uradni vojaški dopisnici, ki so jo vojaki bili prisiljeni poslati s fronte domov pred velikimi ofenzivami, je pravzaprav nadgradnja trijezične uprizoritve Pisma s fronte. Slednjo je Bevk postavil na oder pred štirimi leti in je doživela trideset ponovitev, eno tudi v Pevmi. Razširjena štirijezična predstava je nastala kot koprodukcija SNG Nova Gorica, Italijanske drame Reka, Gledališča Nemzeti Szinhaz iz Budimpešte, Mestnega gledališča iz Celovca in KD Čedermac iz Čezsoče. V tej inačici je zaživela štirinajstkrat. Dvakrat na Goriškem, in sicer v ponedeljek, 11. t.m., na Oslavju kot gost kmetije Fiegl, na povabilo goriškega Kulturnega doma, Krajevnega sveta za Pevmo, Štmaver in Oslavje, ZSKD in KŠD Naš prapor ter ob pomoči Zadružne banke Doberdob in Sovodnje, v torek, 12. t.m., pa jo je v Gabrjah imelo v gosteh domače društvo.

Foto Bumbaca

V ponedeljek so nepričakovane dežne kaplje prepodile oblikovalce predstave z velikega dvorišča Fieglove domačije, tako da so se zatekli s tehnično opremo pod veliko lopo, uprizoritev sama pa je potekala v prostorni kleti med ogromnimi sodi. Zelo številni gledalci – posedli so na desno in levo stran, prizori pa so se odvijali v sredi - so se kljub tej nepredvideni zamenjavi prizorišča nemoteno vživeli v dogajanje, ki jih je poneslo na soško fronto, v rove, v katerih so vojaki različnih narodnosti v prvi svetovni vojni preživljali čas ob čakanju na boj in se celo sporijateljili. Ko pa se je začela ofenziva, je mednje spet zavel sovražni veter in smrt je žela mlada življenja.

V med seboj skladno prepletajočih se, sugestivnih, z burnimi čustvi prepojenih prizorih, je Bevku in igralcem - Alida Bevk kot hči, sestra, zaročenka, odeta v belo obleko oz. črno v žalostnem prizoru smrti novorojenčka, Gorazd Jakomini, Branko Ličen, Claudio Moretti, Peter Vida, Aleksander Tolmaier kot vojaki, oblečeni v tipične uniforme avstrijske in italijanske vojske – uspelo ustvariti vojno vzdušje in prikazati predvsem psihološke težave, ki so jih imeli vojaki na fronti zaradi bridke ločitve od doma in odtujitve normalnemu toku življenja. Alida Bevk je v različnih likih razkrila bremena, ki so jih morale dekleta in žene prenašati na kmetijah brez pomoči moške roke.

Dolg aplavz je zgovorno pričal, da je občinstvu presunljivi gledališki splet, z nekaj svetlejšimi utrinki, segel do srca.

Iva Koršič

Mednarodno pevsko tekmovanje C.A. Seghizzi

Praznik vrhunskega petja - med nagrajenci tudi Slovenci

V prejšnji številki smo omenili, da se je zaključilo 44. mednarodno zborovsko tekmovanje C. A. Seghizzi. Zaključnemu koncertu in podeljevanju nagrad je pozorno sledila publika, zbrana v Verdijem gledališču v Gorici 10. julija 2005. Med štirinajstimi nastopajočimi zbori so se za prvo kategorijo - polifonija z zgodovinskim programom – najboljše uveljavili madžarski zbor Victoria Kamarakorus, ruski The voices of St. Petersburg in Voces cantabiles iz Velike Britanije. Izbira med Madžari in Rusi ni bila verjetno lahka za žirijo. Oba zbora sta imela vse predpogoje, da bi prišla na prvo mesto.

Za polifonijo z monografskim programom se je na prvo mesto uvrstil slovenski Akademski pevski zbor Tone Tomšič iz Ljubljane, ki je na večernem koncertu ponovil skladbo Nane Forte Godec pred peklom. Vtis ob poslušanju take skladbe ob spremljavi tolkal in iskanju novih glasbenih poti (vsekakor precizno in intonančno dovršeno) je precej močan in zanimiv. Zato verjetno tudi nagrade vreden. V isti skupini sta se nadalje uveljavila Voces cantabiles in poljski zbor Proforma ensemble.

Program obveznih del sodobnih avtorjev so sestavljale tri skladbe na izbiro: In Laude (G. di Bianco), za katero je prejel nagrado filipinski zbor University of the Philippines singing ambassadors, Le Merle gentil et noir de Messiaen (B. Pradal), s katero je nagrado prejel danski zbor Academic choir of Aarhus in Magnificat (S. Trussardi), ki ga je najbolje izvedel ruski zbor The voices of St. Petersburg.

Za kategorijo večzborovske glasbe se je na prvo mesto uvrstil spet Voces cantabiles, ki pa je na večernem nastopu, verjetno pod stresom in vznemirjenostjo za dobljeno nagrado, izvedel skladbe preveč poudarjeno in kar se da glasno. Vsekakor se je isti zbor odlično pokazal ob izvedbi skladb Jazz in lahke glasbe, za katere je prejel posebno zasluženo nagrado. Za tako zvrst glasbe se je dobro odrezal tudi filipinski zbor.

V kategoriji za ljudske priredbe, ljudske in črnske duhovne skladbe je ameriški Oregon Repertory singers iz ZDA prejel priznanje.

Naj omenimo, da je na tekmovanju nastopal v prvi, drugi in peti kategoriji tudi slovenski Komorni zbor Ipavska, ki pa mu na žalost ni uspelo priti do najboljših rezultatov.

Dario Bertinazzi

Obvestila

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v nedeljo, 7. avgusta, tradicionalni piknik v lovski koči nad Renčami (krasen pogled na Goriško!). Odhod samo z enim avtobusom iz Sovodenj ob 8.30 in z običajnimi postanki. Zjutraj bo ogled Štanjela, enega najbolj slikovitih naselij na Krasu. Po kosilu okrog 13. ure bo sledila družabnost ob veseli glasbi (igral bo Silvo). Vpisovanje do zasedbe mest na avtobusu na sedežu v ul. Croce 3, pri poverjenikih in na tel. 0481 882024 ali 0481 390688.

Darovi

Za misijonarja Danila Lisjaka: Družba KB 1909 250,00 evrov.

Za cerkev na Peči: Marija in Romano v spomin na Marijo Peteani Čevdek 50,00; družini Čevdek Fabio in Paravano v spomin na mamo Marijo Peteani Čevdek 600,00; Milka Peric Cijan v spomin na Marijo Peteani Čevdek za CPZ Peč 50,00; Ida in Angelo Petean v spomin na Marijo Peteani Čevdek za cvetje 50,00; Helena in družina v spomin na sestro in teto Marijo 100,00; Danila Čeudek v spomin na Marijo Peteani Čevdek 30,00 evrov.

Čestitke

Družini Marije in Marca Fantinija se je rodil Luca. Z njimi se veselijo in voščijo "Komelovci".

Sožalje

Po hudi bolezni je družino Michele De Castro prizadela izguba dragega moža Luca. Iskreno sožalje izražajo kolegi, učenci in starši s Centra Komel.

Profesorici Micheli De Castro s Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel izražajo člani uredništva Novega glasa občuteno sožalje ob boleči smrti moža Luca.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 15.7. do 21.7.2005)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 22. julija (v studiu Andrej Baucon): V diskoteki 103 z Andrejem: domače više, zanimivosti in obvestila. - Iz krščanskega sveta.

Ponedeljek, 25. julija (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem: moderna glasba, zanimivosti in obvestila.

Torek, 26. julija (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 27. julija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Fran Erjavec, ljubezen za narod in naravo II. del. - Izbor melodij.

Četrtek, 28. julija: Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

Kratke

Minister Storace o goriškem zdravstvu

Prejšnjo nedeljo je bil na obisku v Gorici minister za zdravstvo Francesco Storace. V spremstvu direktorice zdravstvenega podjetja Manuele Baccarin in nekaterih desnosredinskih predstavnikov javne uprave si je ogledal gradbišče bolnišnice Janeza od Boga v južnem delu mesta, ki naj bi bila predana namenu leta 2007. Polemiko je vzbudila njegova izjava, da je čezmejno sodelovanje sicer pomembno, vendar prioriteta je izboljšanje državnega zdravstva. Nad to izjavo je izrazil svoje razočaranje tudi goriški župan Brancati, ki ni mogel skriti svojega negodovanja tudi zaradi dejstva, da minister nima spoštovanja do institucij in razmišlja izključno po strankarski logiki, saj prvi občan Gorice ni bil vabljen na Storacejev obisk. Poleg tega, je še rekel Brancati, minister ne pozna naše stvarnosti in zgodovine naših krajev, zaradi česar lahko njegove izjave negativno vplivajo na vzdušje ob goriški meji. Z Brancatijem se je popolnoma strinjal predsednik pokrajinske uprave Giorgio Brandolin; poudaril je tudi, da ministrov obisk sploh ni bil potreben, saj smo vsi že jasno vedeli, na kateri strani je desna sredina glede čezmejnega sodelovanja na področju zdravstva. To sodelovanje, je še povedal Brandolin, je žal zapisano propadu.

Po več kot 10 letih odprta pot na Kalvarijo

V ponedeljek so po več kot 10 letih spet odprli pot, ki iz Grojne vodi na Kalvarijo. Podjetje Gaiardo iz Gonarsa je pred dogovorjenim rokom sklenilo dela: s tehničnimi posegi naravnega inženirstva je odpravilo posledice štirih plazov in uredilo kanalizacijo za odpadne vode. Gozdna uprava je v projekt vložila 300 tisoč evrov, za redno vzdrževanje, ki je izjemno pomembno, pa bo morala odslej skrbeti občinska uprava. Zanimivo je, da so med deli prišli na dan ostanki orožja izpred 90 let, saj so na Kalvariji med prvo svetovno vojno izgubili življenje številni italijanski in avstroogrski vojaki.

V organizaciji rajonskega sveta Stražice-Gorica

Capoeira pod luninim sijem

Ritem brazilske sambe poznamo vsi izvrstno. Ob zvokih bobnov in poskočnih ritmov se nam v hipu na misel prikradejo zlate peščene plaže, prozorno modro morje in prelestna dekleta. To pa niso edine značilnosti, ki plemenitijo brazilsko glasbo in ji tako izrisujejo podobo lahkotne in mamljive eksotičnosti. Brazilija ni namreč samo samba in Copacabana, to je le njen najbolj turistični videz. Nekoliko bolj v ozadju, a zaradi tega ne manj zanimiva je tudi nekoliko drugačna kultura, ki se vsekakor napaja v bogati in ritmični zakladnici raznovrstne brazilske ustvarjalnosti. Če je samba v naših domišljijah neločljivo povezana predvsem z norim pustnim rajanjem po ulicah Ria de Janeira in z golimi brazilskimi dekleti, ter je zaradi svoje specifičnosti omejena skoraj samo na edino portugalsko govorečo državo v J. Ameriki, pa se v naše kraje že dalj časa izvaža drugačna oblika brazilske kulture, nekoliko različna filozofija plesa.

Ljudje v krogu namreč predvsem ob spremljavi različnih tolkal in tipičnega glasbila berimbaua ustvarjajo zanimive melodije, ki povzemajo brazilsko tradicijo ritmičnih melodij, a se hkrati navezujejo tudi na afriško glasbo, ki je nastala med sužnji, ko so jih kolonizatorji prevažali iz črne celine v kolonije po celem svetu. Da bi se izkoriščanju upirali, so afriški sužnji svoje borilne veščine prilagajali melodijam in ritmom nove glasbe in jih tako zamaskirali v zelo estetski in akrobatski ples. Poimenovali so ga capoeira. Capoeira je za sužnje v Braziliji imela dvojno funkcijo: služila jim je kot razvedrilo in hkrati so se tako lahko učili samoobrambne tehnike, ki jim je bila v tradicionalni obliki prepovedana. Capoeira je portugalsko ime za gozd, kamor so se sužnji večkrat zatekali in bežali pred gospodarji. Njihove v ples spremenjene borilne veščine je v drugi polovici dvajsetega stoletja z dekolonizacijo legitimirala brazilska oblast, kar je pa še pomembnejše, postale so del brazilske kulture, na katero so domačini ponosni. V zadnjih letih je doživela capoeira svetovni razmah in postala zaradi svoje privlačnosti zelo popularna po celem svetu.

Foto AČ

Organizacije in društva, ki se z njo bavijo, so kot gobe po dežju zrasle tudi pri nas. Eno od takih je društvo Capoeira Angola Palmares iz Krmina. Brazilski trener, ki deluje pri omenjenem društvu, je s capoeiro začaral številne mlade s širšega goriškega območja, med njimi tudi kar nekaj mladih zamejcev. Da bi z omenjenimi borilnimi veščinami capoeire bolje seznanili širšo goriško javnost, je rajonski svet Stražice priredil zanimiv večer, ki je popestril poletno ponudbo raznovrstnih poletnih aktivnosti. V Pevmskem parku ob Soči se je namreč predstavila skupina mladih, ki pri krminskem društvu trenirajo brazilske borilne veščine. Svoje znanje so pokazali pred dokaj številno publiko, ki se je zbrala na travniku ob Pevmskem parku, ter v nočnem siju lune in bakel pričarali čarobno vzdušje, ki se ustvarja v rodi, krogu, v katerem vsi atleti pojejo ritme brazilske capoeire, medtem ko dva bojevnika uprizarjata akrobatske borilne veščine.

AČ

Poletni del tradicionalne Drage mladih v Celju

"Solidarnost posledica človeške soodvisnosti"

Draga mladih je tudi letos odprla vrata mladim iz Slovenije in zamejstva v vročem poletnem juliju, letos od 7. do 10. julija v Domu sv. Jožefa v Celju. Rdeča nit poletno obarvanih srečanj je bila "Solidarnost v sodobni družbi." Da bi dobili nekoliko boljši vpogled v dogajanje, pa tudi v samo vzdušje, ki se je ustvarilo v Celju, smo se pogovorili z nekaterimi udeleženci. O predavanjih nam je spregovorila Breda Susič, dolgoletna pobudnica znanega mladinskega srečanja: "Tako predavanje predsednika državnega zbora Cukjatija na slovesnem odprtju Drage mladih, kot obe okrogli mizi so bili na visoki strokovni ravni. France Cukjati nas je vse presenetil, ko je na odprtju imel pravzaprav tudi sam predavanje. Temo je razvil v smeri solidarnosti v politiki." Tudi petkova okrogla miza je bila zelo zanimiva: "Gostje so bili sociolog Igor Bahovec, filozof Janez Juhant in antropolog Anton Stres. Igor Bahovec je najprej razčlenil medčloveški, družbeno-sistemski in kulturni nivo izražanja solidarnosti ter kako le-to usmerjajo družbena kohezija, družbeni odnosi ter odnosi med posameznikom in višjimi strukturami. Juhant je nato analiziral še krščansko pojmovanje solidarnosti (Bog je Oče vseh ljudi) ter pojmovanje solidarnosti z vidika človekovih pravic. Stres je analizo še poglobil z antropološko razlago solidarnosti. Ljudje ne moremo sami uresničiti vsega, česar bi bili sposobni. Zato smo prisiljeni, da se za uresničevanje lastnih ciljev naslonimo na druge ljudi in na družbo, družba pa obenem posamezniku omogoča, da se razvije in osamosvoji od drugih. Ta dialektična napetost med samostojnostjo in odvisnostjo, povezanostjo in svobodo človeka sili, da prevzema nase odgovornost in cilje drugih. Od tod nagnjenost k solidarnosti."

Sobotna okrogla miza, zadnji del Drage mladih, je bila nekoliko manj teoretična in zato bolj razgibana. Glavni predavatelji so bili sociolog Andrej Fištravec, novinar iz Koroške Bojan Wakounig in teolog Branko Cestnik. V svojih analizah so predstavili razvoj občutka solidarnosti med ljudmi.

Tridnevna pobuda ni bila posvečena samo predavanjem, udeleženci so se soočili tudi z izleti in delavnicami. O tej plati Drage mladih so nam spregovorili Sara Magliacane, Paolo Vigini in Elena Palcich, mladi s Tržaškega, ki so se podali v Celje. Sara nam je orisala delavnice: "Udeležila sem se dveh delavnic: kulinarične in likovne. V okviru prve smo pripravili kosilo za vse udeležence. Jedilni list je sicer predvideval preprostejše jedi, vse pa smo uspeli skuhati in pripraviti sami." Sara se je udeležila tudi likovne delavnice, na kateri so mladi vzeli čopič v roke in na platno izlili svojo domišljijo. V ostalih delavnicah so mladi fotografirali, se preizkušali v javnem nastopanju, učili so se tehnike pravilnega kanaliziranja napetosti in ovrednotenja samopodobe ter se vključili v debatni krožek. O sproščenem vzdušju nam je pripovedovala tudi Elena: "Zame je bila to prva izkušnja na Dragi mladih. Zanimivo je bilo predvsem dejstvo, da se je zbralo toliko mladih iz tako različnih krajev. V skupnem delu in zabavi sem res uživala." Mladi so seveda tudi spoznavali kraje, v katerih so gostovali. O tem delu je bil nekoliko bolj zgovoren Paolo: "Vsak dan je bil organiziran poseben izlet. Ogledali smo si Antični park rimske nekropole, jamo Pekel in Žičko kartuzijo. Obisk slednje me je nekoliko razočaral, ker smo po mojem mnenju premalo časa posvetili samemu ogledu in razlagi."

Poletni del Drage mladih se je tako sklenil s pozitivnim obračunom. Po mnenju organizatorjev in udeležencev je bila tudi izbira, da se program loči na dva dela ter da je prvi del potujoči (vsako leto v različnem slovenskem mestu), posrečena. Z Drago mladih pride tako v neposreden stik mladina iz vse Slovenije, pa tudi program dobi pestrejše tone. Skupina je velika (kakih 60 udeležencev) in hkrati dovolj majhna, da je možno vzpostaviti stike z vsemi. Med udeleženci je bilo veliko starih znancev, saj se je na prizorišče letošnje Drage vrnila dobra tretjina lanskih udeležencev.

Vsi udeleženci letošnje Drage mladih lahko še naprej obujajo spomine na letošnje skupno druženje, saj so organizatorji obogatili spletno stran www.dragamladih.org z zbirko slik. S tem se seveda mladinska prireditev Draga mladih še ni zaključila: njen sklepni del bo namreč na vrsti 3. septembra na Opčinah, ko se bo jesenski del Drage mladih prepletal s študijskimi dnevi Draga.

AČ

Ko se dotakneš osebe

Vida Valenčič

Telo govori veliko več kot beseda

Kaj sploh je vizualna antropologija? Že sama beseda antropologija je vedno zbujala v meni strahospoštovanje do nekakšnega eruditskega doživljanja povečini eksotike. Zato sem se tudi sama pri sebi začudila, da sem se malodane na vrat na nos odločila za Poletno šolo vizualnega, ki se osredotoča ravno na to: na opis kulture ali kulturnih vidikov z vizualnim medijem. Jean Rouch je pred desetletji dejal: "Filmanje je edina metoda, ki jo imam, da pokažem drugemu, kako ga vidim. Z drugimi besedami: zame je prvo občinstvo oseba, ki jo snemam".

Včasih beseda ne uspe izraziti nečesa, kar je nedopovedljivo. Presenetljivo je bilo gledati raziskovalne filme, ki so jasno pokazali, kako je včasih beseda malo važna, kako je velika večina našega bistva izražena v neverbalnem govoru. Znana je prispodoba, ki jo je navedel Ray Birdwhistell: "V prozorni telefonski govorilnici vidite moškega. Ne morete slišati, kaj govori, a lahko vidite njegovo držo, geste, obrazno mimiko". Njegov zaključek je bil, da ima čisto vsak telesni gib svoj pomen, nič ni naključno". Tolikokrat se osredotočamo na to, kar človek verbalno izrazi, namesto da bi ga brali skozi gib. Beseda zracionalizira, strukturira, gladko lahko laže. Telo ne laže, nasprotno: vodi nas po poti, ki jo večkrat racionalno lahko tudi zavračamo.

Živo se še spominjam konstantnih želodčnih težav, ki so minile ob prekinitvi odnosa, v katerem sem živela. Moje telo se je jasno odzvalo veliko prej kot pa ratio.

Telesa nam stalno govorijo, določene kretnje, očesni trzljaji, nervozni smehljaj, pa tudi telesno približevanje človeku. Večinoma pa imamo kot sprejemniki tega sporočanja naša vrata zaprta, ne uspemo brati za vrsticami, za zvokom, za besedo.

Danes sem se v enem redkih prostih momentov v okviru tečaja odpravila na tukajšnje novogoriško kotalkališče. Med drsenjem gor in dol, lastovkami in poskusi različnih figur, mimo glasbe v slušalkah, končno le opazim tri male otroke, ki se približujejo robu ploščadi. Ena mi steguje ročico, v pesti ima stisnjen šop regrata. In takrat točno razumeš, kako so ravno gibi najpovednejši. Snamem si slušalke, približam se ji in počepnem na njeno višino. In potem se to štiri ali petletno dekletce dotakne mojega stegna in reče: "Koleno pri lastovki bolj stegni" in pustim, da telo postane njeno orodje. Lana in dvojčica Zoja mi dvigneta nogo in mi jo vodoravno posadita na rob ograje ob ploščadi. "Takole vidiš, čisto trdo drži koleno, tudi naju takole učijo".

V tistem hipu sem začutila, kako sem se prvič v življenju popolnoma prepustila v učenje vsaj trideset let mlajši osebi, želela sem biti glina in začutila, kako neverjetno ganljivo je, da me ti dve mali deklici učita nečesa, kar - tekmovalki na slovenskem državnem prvenstvu, ki se je pravkar zaključilo v Renčah - nedvomno bolje obvladata od mene. V tistem momentu sem stopila iz svoje kože, kože odrasle osebe, ki ve, da ima že nekaj prehojene poti za sabo. Za hip sem bila tudi jaz na začetku neke nove poti in ročica z regratom je bila v tistem trenutku mogoče to, kar sta v slovenski kulturi kruh in sol: izraz dobrodošlice v nek nov svet in izkazovanje veselja ob tem vstopanju. Spontani odgovor, ki mi je takrat privrel iz ust in ki ga deklici nista takoj razumeli, mi je jasno pokazal, kako mi odrasli že avtomatično strukturiramo, zracionaliziramo vse, medtem ko se otroci s tem še ne obremenjujejo: "Hvala! Saj vem...regrat zato, ker so figure, ki jih izvajam, tako enostavne...".

Kratke

Festival poezije in vina Medana (23.-28. 8. 2005)

Mednarodni pesniški festival Dnevi poezije in vina je bil zasnovan leta 1995 kot prireditev, ki bo zbirala najprodornejše pesnike mlajših generacij z vsega sveta in jih predstavljala najširšemu občinstvu po Sloveniji in v zamejstvu. V zadnjih štirih letih je festival prerasel začrtan okvir in odprl svoja vrata tudi drugim umetniškim zvrstem, pri čemer je še vedno poudarek na vzpostavljanju in raziskovanju razmerij med jezikom poezije in jeziki drugih umetnosti. Z leti je postal eden osrednjih načinov za promocijo poezije na slovenskih tleh. Njegova vloga strmo raste, saj je festival svojo prepoznavnost uspešno zgradil tudi v tujini.

Rdeča nit letošnjega festivala bodo šepetanja. Poezija nas ponavadi nagovarja v tišini, zato bo tudi festival odpiral vrata spremljevalnemu programu, ki bo šepetal na čute bralcev in poslušalcev poezije in nadgrajeval poetiko pesnikov iz več kot petnajstih držav z vsega sveta. v Ljubljani boste lahko že teden dni pred začetkom festivala našli projekcije pesmi, ki bodo lebdele na Ljubljanico, festival pa se bo začel s hkratnim pesniškim branjem po vsej Sloveniji (v središčih Ljubljane, Izole, Maribora, Novega mesta, Ptuja in Velike Polane) in se nadaljeval v Medani, v Goriških Brdih. Letos pričakujemo še pestrejše festivalsko dogajanje kot prejšnja leta. Vsak dan si bodo sledile projekcije filmov, športne aktivnosti, okrogle mize, gibalne in gledališke predstave, branja, koncerti in degustacije vina. Nastopile bodo glasbene skupine Godalika, Igor Lumpert trio, Authenticsi, Katalena; v Ljubljani bomo lahko slišali glasbeno-literarni projekt Odpeti. Pripravljajo se razstave Medana Art in razstava sodobnih slovenskih ustvarjalcev. Videli bomo tudi projekcije številnih slovenskih filmov, projekt Davide Grassija Demokino, plesni predstavi Male Kline Campo di fiori in Igorja Sviderskega 4 + 1. Zadnji dan bo prestolnica poezije premeščena v grad Vipolže, ki bo za to priložnost odprl vrata celodnevnemu umetniškemu programu, del katerega bo namenjen tudi najmlajšim obiskovalcem. After party, ki ga organizira letošnji glavni pokrovitelj festivala Si.mobil, bo s koncertom skupine Čompe podaljšal druženje do jutranjih ur.

Tudi tokrat bo hkrati s festivalom izšel večjezični zbornik poezije udeležencev festivala.

Pozdravljeni mladi literati, literatinje!

Obveščamo vas, da študentska založba (zbirka beletrina) tudi letos pripravlja zanimivo literarno druženje pod vodstvom znanih slovenskih pisateljev in pesnikov, ki bo že tradicionalno potekalo v Izoli.

Literarne delavnice za poezijo in prozo bodo potekale med 16. in 18. septembrom v Izoli. Prijave zbiramo do 1. septembra 2005. Kotizacija znaša 3000 sit. Prijave z vašimi podatki in nekaj strani proze ali poezije pošljite na naslov: študentska založba (za Izolo) Beethovnova 9, 1000 Ljubljana ali na elektronski naslov: info@zalozba.org.

Ajdovski stari mlin v fotografiji

V Pilonovi galeriji v Ajdovščini so 15. t.m. odprli razstavo fotografij o nekdanjem valjčnem mlinu, zdaj ga imenujejo ajdovski stari mlin, ki je v marsičem zaznamoval preteklost središča Zgornje Vipavske doline. Zgradba je pred nekaj leti pogorela, pozneje pa so jo delno obnovili in razmišljali, da bi nekdanji mlin preoblikovali v Kulturni dom. Vendar so zamisel opustili zaradi previsokih stroškov, ki bi jih zahtevala preureditev objekta. Svoje fotografije, nekatere so na umetniški ravni, prikazujejo Primož Brecelj, Danilo Jejčič, Gregor Humar, Janez Pelko, Andrej Perko, Matjaž Prešeren, Martin Prosen in Antonio Živkovič.

Razstava fotografij o ajdovskem starem mlinu v Pilonovi galeriji bo odprta do 29. julija.

50. obletnica kasselske razstave Documenta

Kasselska Documenta, ki velja za eno od najbolj pomembnih predstavitev sodobne umetnosti na svetu, obeležuje svojo 50. obletnico. Ob tej priložnosti so pripravili slavje, obenem pa pripravljajo jubilejno razstavo, ki bo odprta od 1. septembra do 20. novembra, je po poročanju STA povedala Beate Anspach, predstavnica prireditve. Michael Glasmeier, avtor nove razstave, bo izbral dela 65 od približno 2000 umetnikov, kolikor jih je že razstavljalo v Kasslu. Prva Documenta je odprla svoja vrata v Kasslu 15. julija 1955. Profesor umetnosti Arnold Bode (1900-1977) je tam na takratni vrtnarski prireditvi razstavil dela, ki so jih nacisti označili za "degenerirano umetnost" (art degenere). Na veliko presenečenje organizatorjev si je kar 130.000 obiskovalcev ogledalo platna 148 slikarjev, med njimi Pabla Picassa, Pieta Mondriana in Paula Kleeja.

Po začetnem uspehu so razstavo Documenta kasneje pripravljali vsaka štiri oziroma vsakih pet let.

Za naš jezik

Lekcije ali inštrukcije?

Če pokukamo v Slovar slovenskega knjižnega jezika, bomo ugotovili, da je lekcija lahko več stvari:

enota v učbeniku, zlasti za tuji jezik (druga lekcija v angleški vadnici; naučil se je samo prvo lekcijo, druge pa ne),

navadno v množini (*lekcije*) pomeni, a je zastarelo, *poučevanje izven šole; inštrukcija*

Dajati lekcije, kar pogosto beremo v časopisnih oglasih, pomeni torej z modernejšim izrazom: **inštruirati, dajati inštrukcije**. Zato bomo inštruirali ali dajali inštrukcije iz angleščine, matematike... in bomo inštruktorji za matematiko, nemščino...

Če želimo ohranjati slovenski enotni kulturni (in jezikovni) prostor, bomo raje inštruirali (dajali inštrukcije) kot pa dajali lekcije!

SKD Lonjer-Katinara / Arteden 05

Lonjer preplavil val ustvarjalnosti

Mednarodna likovna delavnica mladih umetnikov Arteden, ki jo že tretje leto zapored prireja SKD Lonjer-Katinara, se iz leta v leto bogati ter prerašča v enega najbolj svežih kulturnih dogodkov v naših krajih, ki stalno nadgrajuje izhodiščno zamisel in se vztrajno odpira novim izzivom. Ateljejsko delo v vaškem športno-kulturnem centru se namreč prepleta s številnimi pobudami, ki vabijo vse generacije k neformalnemu in spontanemu doživljanju ustvarjalnosti. Stalnica AT pa ostaja izbira kakovostnih udeležencev, ki s svojo kreativno energijo in raznoliko govorico prevetrijo drugače bolj skromno poletno likovno tržaško sceno. In je tu še tretja posebnost, ki prispeva k specifičnemu značaju AT oziroma toplina domačinov, kot je v soboto, 16. t.m., poudarila umetnostna kritičarka mag. Jasna Merku', ki je na otvoritveni slovesnosti predstavila posamezne umetnike in njihova dela.

Da ne gre pri AT zgolj za srečanje umetnikov, temveč za ustvarjalno pobudo v širšem smislu, so organizatorji potrdili že pred uradnim začetkom, še bolj po njem: predstavitev AT 05 je uvedla prva razstava članov Društva za umetnost KONS; v nedeljo, 10. t.m., so protagoniste lonjerskega tedna pričakali izdelki otroškega ekstempora, njihov prihod in namestitev pa so spremljale jazzovske skladbe v izvedbi koroške skupine Tonč Feinig Kvartet; torkov večer z naslovom AT music art si je zamislil Andrej Carli, v glasbeno likovno improvizacijo pa so se vključili tudi zunanji obiskovalci; z balkanskimi ritmi je skupina Dej še an litro v četrtek poskrbela za prijetno družabnost. V jutranjih urah pa sta vseskozi (od ponedeljka, 11., do sobote, 16. t.m.) potekali dve zanimivi delavnici. Na prvi, ki jo je vodil lanski gost AT 04, koroški umetnik Rudi Benetik, so svojo umetniško žilico razvijali najmlajši. Nekoliko starejši sovrstniki, tečajniki mladinskega fotografskega laboratorija pa so pod mentorstvom Radovana Čoka in s pomočjo preproste camere obscure iz odpadnega materiala odkrivali prvine fotografije ter spoznavali njene osnovne principe, ki veljajo mimo vseh modernih elektronskih naprav. Bolj in manj skrita kotička sta ves teden gostila še inštalaciji Barvaj mi noge in Prison.

Tudi ob svojem izteku se je AT 05 izkazal za povsem svojevrstno pobudo. Otvoritev letošnje zaključne razstave je namreč uvedla glasbeno plesna performace Daše Grgič (gib) in Toma Hmeljaka (tolkala) Tukaj in zdaj, ki se je razvijala v vseh sobah in ogled spremenila v potujočo manifestacijo. Slavje je sklenil nastop prilične vokalno instrumentalne zasedbe AT music session oz. Iztoka Cergola (bas), Toma Hmeljaka (tolkala), Sare Micalessi (glas) in Marka Ote (kitara). Letošnji workshop pa ni bil samo mednarodnega, temveč celo medcelinskega značaja, saj sta na njem sodelovala tudi priznana ilustratorja iranske narodnosti, ki sta v rojstnih krajih in v tujini požela več prestižnih nagrad. Za Mortezo Zahedija je značilno vnašanje igrivosti domišljijskega sveta v pisane živalske monotipe. Hafez Miraftabi pa v svojih kontaminacijah na platnu združuje elemente iranske in zahodne kulture. Albanski umetnik Milot Alfred Mirashi, ki se je izšolal v Italiji in živi razpet med New Yorkom in Milanom, utrinkom Mediterana dodaja barve albanske dediščine. Andrea Pťznam je predstavnica madžarske manjšine na Sloveškem, svojim tržaškim linorezom je dodala zunanje posege. Shari Llewelyn je Valežanka in se v glavnem posveča grafičnemu oblikovanju. Tokrat se je preizkusila v različnih pristopih, ki jih združuje močna ekspresivna nabitost. Mlad zamejec, goriški likovnik, profesor in publicist Ivan Žerjal je posegel v razstavni prostor z izvirnimi decollagi.

AT 05 je potekal v sodelovanju z ZSKD, Društvom za umetnost KONS, Fotokrožkom Trst 80 in Mladinskim združenjem Lonjer-Katinara ter pod pokroviteljstvom Dežele F-Jk, Ministrstva za kulturo RS, Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, ZKB ter italijanskega vsedržavnega združenja manjšin Confemili, ne nazadnje pa ob podpori Zadruge Lonjer-Katinara.

AL

Shari Llewelyn (foto IG)

Milot Alfred Mirashi (foto VK)

Ivan Žerjal (foto IG)

Morteza Zahedi (foto IG)

Hafez Miraftabi (foto IG)

Andrea Ptznam (foto IG)

Kratke

Novi ravnatelj Slovenskega stalnega gledališča v Trstu je Tomaž Ban

Upravni svet Slovenskega stalnega gledališča v Trstu je za novega ravnatelja izbiral med sedmimi kandidati in se odločil za Tomaža Bana. Na tem mestu bo zamenjal dosedanjega vršilca dolžnosti Marjana Kravosa, ki bo ponovno prevzel mesto tehničnega vodje našega gledališča. Predsednik Upravnega sveta Boris Kuret je v sredo, 13. julija, podpisal pogodbo, s katero je Tomaža Bana s 1. septembrom 2005 imenoval za ravnatelja Slovenskega stalnega gledališča za obdobje treh let in šestmesečno poskusno dobo. Javni razpis za to delovno mesto je bil objavljen januarja 2005. Upravni svet Slovenskega stalnega gledališča je o novem ravnatelju odločal že na prejšnjiih sejah. Med sedmimi kandidati, ki so se prijavili na razpis, je največ podpore in zaupanja dobil Tomaž Ban.

Tomaž Ban je bil rojen v Trstu leta 1969. Diplomiral je na pravni fakulteti tržaške univerze z diplomsko nalogo o trgovskem pravu. Od leta 2000 je zaposlen v funkciji direktorja službe za davčno pomoč sindikata CGIL za Tržaško in Goriško. Leta 1997 je postal član upravnega odbora Zadruge Primorski dnevnik, od leta 2001 opravlja funkcijo tajnika. V petletju 2000/2005 je bil predsednik športnega društva Kontovel, bil je tudi član upravnega odbora tržaške univerze in več let predsednik Mladinskega krožka Prosek-Kontovel. Po univerzitetnem študiju se je izpopolnjeval v znanju menedžmenta in opravil nekaj tečajev na temo upravnega in davčnega vodenja neprofitnih organizaciji.

Na seznamu svetovne dediščine UNESCO 17 novih mest

Organizacija ZN za izobraževanje, znanost in kulturo (UNESCO) je na seznam zaščitene svetovne dediščine umestila 17 novih mest. UNESCO je odločitev sprejel na zasedanju odbora za svetovno dediščino, ki je potekalo v Durbanu. Seznam zdaj vključuje 812 kulturnih, naravnih in mešanih kulturno-zgodovinsko pomembnih krajev, je poročala Slovenska tiskovna agnecija.

Tri države so svojo dediščino vpisale prvič - Bosna in Hercegovina, Moldavija in Bahrajn. Na novo so med drugimi vpisani sicilsko mesto Siracusa, Stari most in staro mestno jedro v Mostarju, zgodovinsko središče Macaa na Kitajskem, staro mestno središče v francoskem Le Havreu, ki ga je obnovil Auguste Perret, muzej Plantin-Moretus v belgijskem Antwerpnu, staro mestno središče Jaroslava v Rusiji, mesto Gjirokastra na jugu Albanije ter arheološko najdišče Qalat al-Bahrain v Bahrajnu. Odbor za svetovno dediščino organizacije UNESCO je v Durbanu sicer razpravljal o 42 prošnjah za vpis novih spomenikov na seznam oziroma podaljšanje vpisa.

Slovenija ima vpisan le en naravni spomenik, in sicer Škocjanske jame.

Prevedla Alessandra Foraus

Rebulova Kačja roža v italijanskem prevodu

Vsak nov prevod slovenskega literarnega dela je pomemben dogodek še posebno v zamejstvu, saj je to nov kamenček v mozaiku, ki naj bi našo književnost približal neslovenskemu svetu, naši sosedje drugačne narodnosti pa bi nas tudi po tej poti začeli bolje spoznavati. Res je, da se moramo za to truditi večidel sami, da so npr. prevodi slovenske književnosti v italijanščino razen redkih izjem (Ezio Martin in še kdo) delo slovenskih prevajalcev in seveda dobrih poznavalcev obeh jezikov. Zdi se, da so tovrstna prizadevanja in napori dobra naložba in da bodo s časom obrodili zaželene sadove. Že proti koncu preteklega stoletja in v zadnjih letih je izšlo razmeroma lepo število prevodov literarnih del. V našem prostoru npr. italijanski prevodi Kosovelove poezije, Pahorjeva dela in zdaj Rebulov roman Kačja roža (1994).

Pred kratkim je tržiška založba Edizioni del Consorzio Culturale del Monfalconese izdala prevod Kačje rože z naslovom La peonia del Carso. Roman je prevedla Alessandra Foraus, spremno besedo o avtorjevem liku, in o glavnih značilnostih njegovega opusa, in o Kačji roži je napisala Tatjana Rojc, knjižno izdajo je uredil Giovanni (Ivan) Toplikar. Knjigo je z okusom opremil Franko Žerjal, tiskala pa Grafica Goriziana. Zgodovinsko ozadje Rebulove zgodbe so 30. leta na Primorskem, doba fašističnega nasilja in najrazličnejših raznarodovalnih oblik, doba začetkov ilegalnega gibanja, prvega tržaškega procesa, bazoviških žrtev itn. Literarne osebe, skoraj vse obremenjene s stisko, ki jo je prinašal usodni čas, deloma odgovarjajo resničnim osebam. Tako je npr. v družini Križnikovih mogoče prepoznati družino Srečka Kosovela. Osrednja oseba je italijanski izobraženec iz Toskane, ki službuje v Trstu in tam spozna slovenski svet, slovenski jezik in kulturo ter bridko usodo primorskih Slovencev. Vse to bistveno spremeni njegovo življenje in mišljenje. V romanu se na ozadju zgodovinskih dogodkov prepletajo življenjske zgodbe ljudi, ki pripadajo različnim kulturam, vendar se v tragičnem času med obema vojnama človeško in intelektualno zbližajo.

Tatjana Rojc v spremni besedi ugotavlja, da zgodovina, klasični svet, moralna vprašanja pa bolečina, nerešeni problemi, življenje in usoda primorskih ljudi predstavljajo v Kačji roži samo ozadje, na katerem pisatelj svobodno razmišlja in vabi k razmišljanju, pripoveduje, se spominja in v nekem smislu povezuje preteklost s sodobnim svetom.

Vsebina in skrbno izdelani prevod Kačje rože bosta prav gotovo pritegnila italijanskega bralca. La peonia del Carso je po romanu V Sibilinem vetru, ki ga je prevedla Diomira Fabjan Bajc (Nel vento della Sibilla, 1997), drugo v italijanščino prevedeno literarno delo Alojza Rebule. Prevod, ki ga je Alessandra Foraus pripravila za disertacijo na Visoki šoli za tolmače in prevajalce (Trst, 2000), je bil izbran za Kosovelovo nagrado.

LB

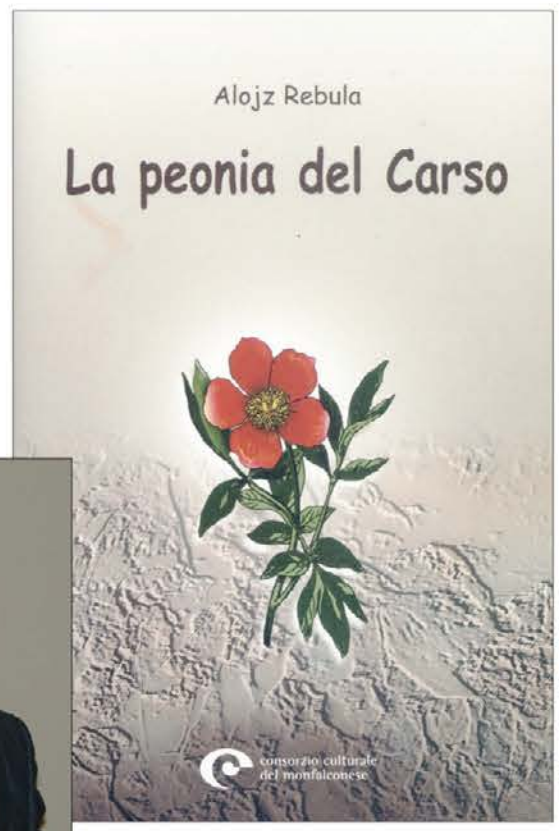

Kratke

Slovenska skupnost o KGS

Manjšinska stranka Slovencev v Italiji podpira dokument o ponovni ustanovitvi KGS, ki so ga stranke in krajevni upravitelji predstavili v ponedeljek, 18. julija, na sedežu Dežele v Gorici. Stranka SSk je trdno prepričana, da vsaka oblika samostojnega upravljanja ozemlja, na katerem živimo, prispeva k ohranitvi letega v naših rokah.

Dejstvo, da je desnica v prejšnji deželni upravi imela za potrebno, da Slovencem odvzame odgovornost nad kraškim svetom, s tem da je dosegla ukinitev KGS, edine v celi deželi, nas prepričuje o važnosti njene ponovne oživitve.

Če je v preteklosti gorska skupnost na Krasu v glavnem razdeljevala sredstva, ki so ji pripadala kot predstavnici kraškega prebivalstva, kateremu je bila odvzeta zemlja za Znanstveni center pri Padričah, je danes KGS sredstvo za skupno programiranje razvojnih možnosti ljudi, ki bivajo na Krasu, z iskanjem skupnih poti z ostalimi občinami na istem ozemlju.

Slednje je sicer območje s težjimi naravnimi danostmi za kmetijsko obdelovanje, a izrednimi naravnimi darovi za celosten razvoj podeželja, od turizma do okolja in njemu prijaznega poljedelstva.

Evropa danes daje velik poudarek prav varstvu okolja in ponovni vzpostavitvi ravnotežja med človekom in naravo, ki ga obkroža.

KGS kot legitimna in pozorna zagovornica kraškega prebivalstva bo lahko znova in s prenovljenim zagonom iskala čezmejne in evropske dimenzije za nove pogoje dela in zaslužka, ki bi ga sicer ostale javne uprave ne znale ali mogle doseči, ali ker so premajhne ali pa predaleč od dejanskih potreb kraškega ljudstva.

Zato si je SSk prizadevala in se še bo, da bomo Slovenci ponovno dobili KGS, in se je tudi konkretno in temeljito zavzela, da je dokument dvojezičen in s čim siršo podporo na goriški in tržaški strani.

SSk podpira Ettoreja Rosata

Pokrajinski izvršni odbor slovenske skupnosti, ki se je sestal v sredo, 13. julija, na sedežu stranke v Trstu, odločno podpira poslanca Ettoreja Rosata (na sliki) za županskega kandidata na tržaških občinskih volitvah prihodnje leto. Rosato je najboljši kandidat in vsaka zamuda pri izbiri nosilca koalicije je lahko za celoten levosredinski tabor usodna. Ime kandidata je treba določiti do konca julija, prav tolikšno pozornost pa je treba posvetiti izdelavi programa koalicije.

Tržaški izvršni odbor SSk obenem poudarja, da je treba skupno vzeti v pretres tržaške, miljske, pokrajinske in parlamentarne volitve ter izbirati kandidate, ki so vraščeni v teritorij in imajo dejansko možnost zmage.

Na sestanku je bil govor o obnovi Kraške gorske skupnosti, o kraškem parku in o preureditvenem načrtu za Sesljanski zaliv, odbor pa je sklenil, da bodo stvar podrobno in v najkrajšem času preučile strokovne komisije pokrajinskega sveta SSk.

Zbiranje podpisov v Sesljanskem zalivu ali Cicero pro domo sua

V zadnjem mesecu so kopalci v Sesljanskem zalivu vabljeni k podpisu naslednje peticije:

"Podpisujemo pričujočo peticijo za družbeno-gospodarski razvoj teritorija in za uresničitev načrta za turistično ovrednotenje Sesljanskega zaliva pod pogojem, da oblast zagotovi, da bo načrt predvideval izgradnjo infrastruktur in parkirišč, ki so potrebni za javno koristenje zaliva in za prost dostop do vseh javnih plaž."

Sledi razpredelnica za imena in podpise, naš odbor ima o tem pisno in fotografsko dokumentacijo.

Človek se z lahkoto zave, da je zgornje besedilo dvoumno. (Katera ustanova zbira podpise? Katere plaže bodo javne, če bo sploh katera ostala? Je to napad na koncesionarja kopališča Castelreggio, kjer je treba plačati za vstop na desni del plaže? Naj bo to pritisk na oblasti?)

Nesprejemljivo je tudi dejstvo, da podpis na listu ni overovljen z nikakršnim dokumentom, kar jemlje vsako verodostojnost pobudi, ki bi demokratično lahko sprejemala podpise pokojnikov ali znanih osebnosti, kot sta npr. Rainer Maria Rilke ali Karl Marx.

Odbor "L'altra baia - Drugačni zaliv" nima nič skupnega s to akcijo in je nasproten sličnim pobudam. Tako zbiranje podpisov je namenjeno iskanju površnega soglasja pri kopalcih, ki pridejo na oddih in ki nimajo verjetno nikakršnih informacij. Zato v njem vidimo poskus, da se izniči 6000 podpisov, ki so bili svojčas zbrani in izročeni Občini v obrambo kopališča Castelreggio in da se izloči iz igre naš odbor. Včasih je namreč slišati, da ne predstavljamo nikogar, potem ko smo zbrali v treh dopoldnevih 600 podpisov (ki jih je Občina overovila) za razpis referenduma, za katerega smo dvakrat vložili prošnjo in ki nam je bil dvakrat zavrnjen.

Če pa želijo neznani organizatorji zbiranja podpisov izvedeti, koliko ljudi je naklonjenih in koliko nasprotnih dozdevnemu "turističnemu ovrednotenju", predlagamo izvedbo samoupravnega posvetovanja na trdnejših temeljih. K slednjemu bomo pristopili brez strahu, da bi bili poraženi. / Za odbor L'altra baia - Drugačni zaliv Sesljan, glasnik inž. Fulvio Boglich - Perasti

SV. MARIJA MAGDALENA ZKB: nova podružnica

Na strani teritorija in ljudi!

V sredo minulega tedna je bilo v mestnem rajonu Sv. Marije Magdalene nadvse slovesno, saj je Zadružna kraška banka z Občin odprla svojo novo podružnico ob spremljavi Trebenske godbe na pihala Viktor Parma. Podružnico openske bančne ustanove gre označiti kot 'lahko filialko', v kolikor bodo v njej začetno nameščeni le trije uslužbenci. Kljub temu pa bo podružnica nudila vse bančne storitve in poleg blagajniškega poslovanja bosta na razpolago članom in strankam še bankomat z neprekinjeno blagajno ter služba varnostnih skrinjic. Kot je poudaril ravnatelj ZKB Klavdij Brajnik, se bodo stranke v podružnici lahko posluževale raznih storitev, "ki gredo od hranilnih knjižic do tekočih računov, kakor tudi do osebnih in drugih posojil." Na razpolago bodo tudi kreditne kartice, razpoložljivost raznovrstnih finančnih naložb, od državnih vrednostnih papirjev, do delnic, obveznic ter vzajemnih skladov. "Nadalje bo "filialka" nudila menjalnico, državni in mednarodni plačilni promet ter zavarovalne storitve", je dejal ravnatelj pred številnim občinstvom. "Novost pri poslovanju v blagajni predstavljajo elektronske blagajne, ki avtomatično sprejemajo in izdajajo gotovino", je sklenil.

Foto IG

"Stati ob strani podjetnikom in družinam ter skrb za socialno življenje predstavljata za nas pravo poslanstvo." S temi besedami pa je predsednik ZKB Sergij Stancich nakazal poslovno politiko, kateri sledi ZKB, v kolikor "smo trdno prepričani o nadaljevanju naše razvojne politike, ki omogoča tudi razvoj samega teritorija." Odprtje nove podružnice sodi ravno v to optiko, čeprav otvoritev novih prostorov sovpada z obdobjem, "ko splošni gospodarski pokazatelji niso najboljši". Gotovo se je s predsednikom ZKB strinjal tudi predsednik deželne zveze bank zadružnega kredita Italo Del Nero, ko je Stancich ponosno podčrtal posebnost zadružnih bank, "ki ne stremijo zgolj po debelih zaslužkih, temveč s pozornostjo sledimo tudi družbenemu dogajanju na ozemlju pripadnosti." Nove prostore podružnice je blagoslovil msgr. Marij Gerdol.

Igor Gregori

KMEČKA ZVEZA Srečanje s tržaškim županom

Odslej bo resor kmetijstva prevzel Dipiazza

Kdor pozna tržaškega župana, dobro ve, da ga njegov značaj večkrat privede do tako nepričakovanih potez, ki so sad bolj radodarnih preobratov kot pa temeljitega političnega kadrovanja. Tega so se zavedali tudi predstavniki Kmečke zveze, ko so pred nedavnim uro in pol sedeli v županovi pisarni v palači pred velikim trgom. Kaže, da je župan Dipiazza prevedel Berlusconijevo načelo 'ge pense mi' v tržaško različico 'me rangio mi' in vrat na nos razrešil vozle, ki so že desetletja bremenili dnevnik tržaškega župana glede kmetijskega vprašanja.

Da bi kaj več izvedeli, smo se obrnili do Edija Bukovca, tajnika Kmečke zveze.

"Gre za dolgo zgodbo, ki se je začela že pred četrt stoletja, in sicer takrat, ko smo tržaški občini predlagali, da bi po zgledu manjših okoliških občin tudi tržaška vzpostavila odborništvo za kmetijstvo. Ko so potekala pogajanja za znanstveno središče Sinhrotrona, je tedanji župan Richetti v pogodbo zapisal, da bo občina Trst skrbela za kmetijsko področje preko nalašč vzpostavljenega odborništva oz. pristojnega visokega urada." Obveza je naposled ostala na papirju, in to tudi za časa Illyjevega županovanja.

Foto Kroma

Tak položaj je ostal nespremenjen do zadnjega srečanja med KZ in županom, ki se je s 'filmsko kretnjo' odločil, da bo sam prevzel kmetijski resor, tako da bo odslej osrednji sogovornik, do katerega se bo naša stanovska kmetijska organizacija obračala v primeru drugih zahtev.

Katerih? "Na primer tiste, ki zadeva center za razvoj kmetijstva Ersa na Proseku. Hoteli smo, da bi postal spodbujevalna delavnica za mlade, ki bi si želeli utirati pot v kmetijskem sektorju, obenem pa tudi sedež naših številnih organizacij. Tondova deželna vlada pa je proti našim pričakovanjem dala center na prodaj. Tržaškega župana smo zato prosili, naj proseški objekt ostane še nadaljnje v prid javni koristi za kmetijske dejavnosti."

Drugo vprašanje zadeva ponovno predelavo posebnega načrta za razvoj kmetijstva tržaške pokrajine v luči novega pravilnika Sveta Evrope (s terminom 2007-2013), ki bi ne spodbujal le masovno proizvodnjo nižinskih področij, temveč tudi tisto, ki je bolj prikladna našemu kraškemu obmejnemu okolju.

Če se bo župan Dipiazza držal dane besede tudi v zvezi s prizadevanjem do preureditve vinorodnega brega od Rojana do Križa, do revizije regulacijskega načrta, ki zadeva kmetijska območja, in drugih vprašanj, ki so jih odgovorni pri KZ predstavili, bomo šele videli. Menda bi bilo že dobro, ko bi se v občinski palači zavedali, da Trst ne živi le od trgovine, da tudi kmet lahko marsikaj še pove.

POLETNO BRANJE Nova Mladika 5/6

Poklon velikemu goriškemu umetniku Zoranu Mušiču

Sredi julija je v Trstu izšla nova Mladika z zaporedno številko 5/6. Reviji je priložen bilten s programom 40. študijskih dnevov Draga, ki bodo potekali od petka, 2. septembra, do nedelje, 4. septembra, v Parku Finžgarjevega doma na Opčinah. Julijska Mladika se klanja spominu velikega goriškega umetnika Zorana Musiča, ki je pred nedavnim preminil na svojem domu v Benetkah. Uvodna misel je tokrat posvečena pomembni 60-letnici ustanovitve slovenskih šol v Italiji. Milan Jazbec je avtor novele Potovanje ambasadorjevih sanj, ki je prejela tretjo nagrado za prozo na literarnem natečaju revije za leto 2004. Tudi Ingrid Lemut Vostra je sodelovala na literarnem natečaju revije leta 2003 s ciklom pesmi, ki so objavljene v tej številki. Roman v nadaljevanjih Čarodejke, ki ga je pisal M. Žitnik, je prišel do zadnjega dela. Aleksander Furlan je prispeval narečno poezijo Lesjena barka.

V Spominih na očeta Peter Merku' pripoveduje o narodni nestrpnosti tržaškega mesta.

Ivo Jevnikar objavlja zadnji del pisma vosovca Štefana Zdenki Kidrič. V rubriki Numizmatika govori Mitja Petaros o papirnatem denarju. Sledi zapis dr. Milice Kacin-Wohinz o tržaškem zgodovinarju Eliu Apihu, ki je umrl letos spomladi v Trstu. Pod naslovom "Ne sme se več zgoditi" uredništvo objavlja govor predsednika RS dr. Janeza Drnovška na državni slovesnosti v Spominskem parku Teharje.

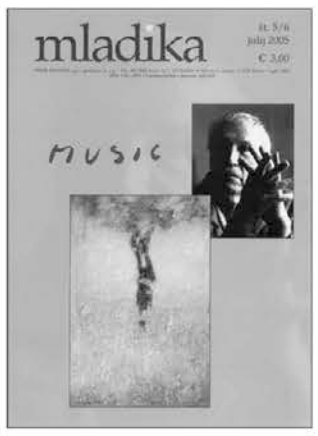

Veliko aktualnih novic iz zamejstva in zdomstva je v zajetni Anteni. Revijo zaključujejo ocene in predstavitve knjig ter poročilo o verskem življenju Slovencev v Švici in Liechtensteinu, ki ga je pripravil knjižničar Knjižnice Dušana Černeta Marjan Pertot.

Sodelavci mladinske priloge Rast razmišljajo o nasilju, ki lahko izbruhne v obliki vandalizma - npr. na slovenski šoli Jožef Stefan v Trstu -, v mednarodnem okviru pa se kaže kot terorizem. Sledi intervju s skupino Zamejski kvintet, predstavitev Drage mladih 2005 ter poročilo o delavnicah gibalne umetnosti v Trstu. Objavljena je tudi poezija Aljoše Kalca iz cikla Najlepša med vsemi, ki je dobila tretjo nagrado na literarnem natečaju MOSP in SKK.

ZCPZ je prva začela oživljati pritrkovanje na Tržaškem

Pojo, pojo zvonovi... v Trebčah

"Na Slovenskem so zvonovi zelo priljubljeni, njihovi glasovi povzdigujejo slovesnosti, z nami so od zibelke do groba, pa še koliko literarnih del jih opeva! Imajo dušo, ki čuti s človekom, ubrani so z razpoloženjem naših src! Najpomembnejše pa je, da vabijo k molitvi." Besede duhovnika, profesorja na vipavski škofijski gimnaziji in mojstra pritrkovanja Andreja Vovka so takoj privabile pozornost polno zasedene cerkve v Trebčah, kjer je v nedeljo, 17. julija, potekalo v priredbi Zveze cerkvenih pevskih zborov srečanje pritrkovalcev Pojo, pojo zvonovi.

Foto Kroma

Vovk, ki je lani vodil tečaj ZCPZ za pritrkovalce, je na srečanju predstavil zgodovino zvonov in čar pritrkovanja, ki je edinstvena posebnost slovenskega etničnega prostora. Prvi poznani primerki zvonov segajo štiri tisoč let pred Kristusom, našli pa so jih na Kitajskem. Kasneje jih najdemo tudi na zahodu, poznali pa so jih tudi Grki in Rimljani, slednji so jih še posebno uporabljali, zato da bi naznanili odprtje javnih kopališč.

Do leta 313, ko je rimski imperij preganjal kristjane, ni bilo mesta za zvonove in še nekaj stoletij zatem jih niso uporabljali. Prvi so se zvonov posluževali menihi v samostanih, da bi naznanjali skupne trenutke dneva in bogoslužja. V 6. stoletju pa so zvonovi končno našli svoje mesto v Cerkvi, vabili so k mašnim obredom in molitvi, signum, tako je bilo prvo ime za zvon, pa je bil pravi cerkveni predmet, ki ga je duhovnik blagoslovil.

Pri nas poznamo več načinov zvonjenja, pritrkovanje pa je svojevrstna slovenska posebnost. Je prava glasbena zvrst, potrebni so vsaj trije zvonovi in ekipa ljudi, ki udarja v ritmu po določenem zaporedju. "Danes je na žalost vse preveč avtomatizirano," je zaključil Vovk.

Nedeljski program je povezoval in za ZCPZ pozdravil Marko Tavčar. Dejal je, da je zveza pred nekaj leti dala pobudo, da bi se ta ljudski običaj obnovil, ker je zaradi generacijskih sprememb skoraj da odšel v pozabo. Zveza ima torej neprecenljivo zaslugo, da se je kot prva podala na pot ohranjanja pritrkovanja pri nas in nedeljsko srečanje je treba uvrstiti prav v sklop teh prizadevanj. Program v cerkvi je obogatil recital poezij o zvonovih iz slovenske klasike, podal pa jih je Tomaž Susič.

Drugi del srečanja je potekal na odprtem, nastopile pa so skupine pritrkovalcev iz Mačkolj, Kontovela, Opčin, Repentabra ter gostje iz Dornberka, da bi prisotni dejansko spoznali, kaj je pritrkovanje. In bili so navdušeni, pa bo morda še kje nastala nova skupina...

Matjaž Rustja

Obvestila

Duhovne vaje za žene in dekleta bodo od ponedeljka, 22., do srede, 24. avgusta, v Domu blagrov (Le Beatitudini) nad Trstom. Vodil jih bo znani p. Leopold dr. Grčar z Brezij. Pojasnila in prijave na tel. štev. 040 299409 (ga. Norma Jež) in 040 43194 (Martelanc). Predklicna štev. iz Slovenije 0039.

Župnija sv. Jakoba ap. v Trstu obhaja svojo 150-letnico. Duhovna priprava bo tridnevnica, ki bo pri sv. maši v petek, 22., in v soboto, 23. julija, ob 16.30, ter v nedeljo, 24. julija, ob 9.15. Vodil jo bo škofov vikar msgr. Franc Vončina.

Na praznik zavetnika, v ponedeljek, 25. julija, bo ob 18.30 slovesno dvojezično somaševanje, ki ga bo vodil goriški nadškof Dino De Antoni s tržaškim škofom Evgenom Ravignanijem in koprskim škofom Metodom Pirihom ter ob somaševanju vseh navzočih duhovnikov. - Toplo vabljeni vsi slovenski rojaki!

Darovi

Lojzka Sosič daruje 50,00 evrov za misijone v spomin na svojo pred kratkim umrlo svakinjo.

NN iz Boršta daruje 20,00 evrov za misijonarja Ernesta Saksido.

Pred 25 leti je pričel svoje poslanstvo v božjem vinogradu

ŽARKO ŠKERLJ

župnik v Bazovici.
Med slovesno sveto mašo, ki bo v bazovski cerkvi
v petek, 22. julija, ob 20. uri,
bomo vsi farani prosili, naj mu večni Gospodar nakloni zdravja, neomajne volje, vztrajnosti, potrpežljivosti in moči, da bi še mnogo let obdeloval vinograd.

Glede vrtca Andrej Čok

Pismo županu Dipiazzi

Objavljamo pismo, ki ga je deželni svetnik SSk Mirko Špacapan naslovil tržaškemu županu Robertu Dipiazzi in ga obenem poslal v vednost deželnemu predsedniku Riccardu Illyju.

"Spošt. g. župan,

sporočam vam, da sem na podlagi pisma, ki ga je Svet staršev otroškega vrtca Andrej Čok z Opčin vam naslovil, posredoval vprašanje ravnatelju in tajniku Listine pravic za manjšinske jezike Sveta Evrope, g. Philippu Blairu in Antoniu Bultriniju, ko sem bil pred nedavnim na obisku v Strasbourgu.

Ta evropski organ, ki nadzoruje udejanjanju obvez italijanske vlade glede zaščite manjšin in širše človekovih pravic, usmerja svojo pozornost ravno področju izobraževanja in nemotenemu dostopu do medijskih sredstev.

Italijanska vlada je leta 1992 podpisala Listino za pravice manjšinskih jezikov in sam zakon št. 38 februarja 2001 za slovensko jezikovno manjšino - ki še danes ni udejanjen - se zgleduje v svojih principih po načelih tega dokumenta, obenem pa tudi po Okvirnem sporazumu za pravice manjšin, ki ga je Italija podpisala leta 1995 in ki ga je italijanski parlament ratificiral leta 1997.

Spošt. g. župan Dipiazza, dobro nam je znano, da imajo starši z Opčin prav in da ni storjeno dovolj za jamčenje pravic slovenskih otrok kraške planote, ki imajo iste pravice kot sovrstniki italijanskega jezika pri izobraževanju v lastnem materinem jeziku že od samega vstopa v družbo.

Prepričan sem, da boste upoštevali pritožbe, ki so jih starši otroškega vrtca Andrej Čok zaupali pismu; vaša administracija upravlja tudi ta vrtec in zato imajo starši pravico, da jih poslušamo in upoštevamo njihove prošnje."

Mirko Špacapan, deželni svetnik SSk

Godbeno društvo Nabrežina

Ob pomembni priložnosti v starodavnih oblačilih

Godbeno društvo Nabrežina se je pred časom odločilo za pomemben načrt, ki je v našem zamejskem prostoru še toliko bolj pomenljiv, v vseslovenskem okolju pa skoraj edinstven.

Kot nam je povedal predsednik društva Niko Golemac, se je vse pričelo takrat, "ko smo se udeleževali mednarodnih tekmovanj v godbeniškem korakanju v kraju Roncone v okolici Trenta. Opazili smo, da so vse ostale godbe na pihala - iz Južne Tirolske, Švice, Avstrije, Češke - ponosno korakale v svojih tradicionalnih ljudskih oblačilih, se pravi v narodnih nošah." Odgovornim pri nabrežinskem društvu je pogled na 'kolege' tako prevzel, da se jim je nenadno preblisnilo: njihove običajne uniforme togega in brezosebnega vojaškega kroja so se jim takoj zdele pretesne... Obenem je bila sporočilnost starodavnih oblačil ostalih godbenih sestavov tako

Foto Kroma

zgovorna in pričevalska, da se je predsedniku in ostalim godcem zdelo primerno, ko bi tudi 'Nabrežinci' nastopali v svoji noši in ob tako pomembnih meddržavnih srečanjih ponesli poleg glasbe tudi drugačen izraz lastne kulture, lastnih korenin.

Načrt je tako dejansko stekel januarja lani. Naporov je bilo kar veliko: treba je bilo najprej poiskati primerna finančna sredstva, nato pa primeren material, s katerim izdelati nošo. Po letu in pol je tako ansamblu nabrežinske godbe na razpolago 35 moških in 9 ženskih starodavnih oblačil. "Moške noše je izdelal krojač Branko Rožman iz Brežic v Sloveniji, ženske noše pa so nastale na podlagi požrtvovalnega prostovoljnega dela neutrudnih oseb, ki so sledile tečaju šivanja noš, ki je potekal pod mentorstvom gospe Marte Košuta", je še dodal predsednik društva Golemac. Nada Caharija, Marta Bogatec, Alenka Križmančič in Edi Vremec so potrpežljivo snovali ženska oblačila, ki so vseskozi prestajala strokovno presojo gospe Košutove. Slednja nam je med drugim obrazložila, da "ima Trst dvoje noš, se pravi alpsko, v katero spada noša nabrežinske godbe, in mediteransko oz. istrsko, v katero sodi brežansko področje. Mejo med eno in drugo bi lahko začrtali pri Borštu."

Ob nabrežinskem društvu so pri tako zahtevnem finančnem načrtu stali ob strani nekateri zamejski podjetniki, Urad za Slovence po svetu in ZKB z Opčin.

Ob slavnostni predstavitvi nove preobleke, ki bo godcem služila le ob slavnostnih trenutkih, so predstavili tudi priložnostno brošuro, ki jo je uredil Saša Rudolf.

IG

Duhovne vaje za žene in dekleta

O večerni uri ...

Pri duhovnih vajah dan hitro mine. Nekaj časa vzamejo govori, razgovori, sv. maša... Tudi v jedilnici čas teče. Vendar ostane še vedno dovolj časa za sprehode po gozdiču ali okoli stavbe. Najde se tudi čas za krajšo ali daljšo molitev v gozdiču pred Marijinim kipom. Vse to nam pomaga, da pozabimo na vsakdanje težave, da se sprostimo, da svobodno zadihamo.

Pa pride večer. Tako prijetno je po večernem sprehodu sesti na klopce pod smrekami, po možnosti v družbi, kjer se sprosti razgovor! O važnih zadevah. O verskih vprašanjih. Ali pa tudi ne: v večernem razgovoru lahko razpravljamo o najrazličnejših zadevah in se tudi včasih pošteno nasmejemo.

Glavno pa je duhovno bogastvo, ki nam ga podaja voditelj. Letos bo to p. Leopold dr. Grčar. Z Brezij nam bo prinesel tudi blagoslov Marije, kraljice Slovencev. Med nami bo v Domu blagrov (Le Beatitudini) 22., 23. in 24. avgusta.

Pojasnila dajeta ga. Jež na tel. št. 040 299409 in N. Martelanc, tel. 040 43194. Predklicna št. iz Slovenije je 0039.

O večerni uri... razgovor pod smrekami

Nada Martelanc

Izlet Kluba prijateljstva v Furlanijo v deželo metuljev (1)

V soboto, 18. junija, je bilo jutro, ko smo se zbirali za izlet, še kar sveže. Vendar je že tiste dni sonce močno pripekalo in vse je kazalo, da bo tudi tista sobota vroča. Res je bila, toda mi izletniki smo največji vročini ušli. V avtobusu je bila temperatura prijetna. Res je tudi po Furlaniji sonce pripekalo. Toda mi smo se gibali v glavnem med gorami in zelenimi gozdovi in od tam je tudi na naše s soncem obsijane poti zavel blagodejen vetrič.

Naš prvi in glavni obisk je veljal majhnemu kraju Bordano, ki pa slovi zaradi metuljev. Leta 1976 je potres prizadel tudi Bordano. Uničil ga je. Toda tudi tu so si, kakor po celi Furlaniji, domačini zavihali rokave in se lotili obnove. Dolina, v kateri leži Bordano, in okoliške gore in gozdovi so bili od nekdaj bogati s številom in raznimi vrstami metuljev. Pa so sklenili, da bodo to bogastvo izrabili v turistične namene. Tako zdaj stoji sredi lepih novih hiš - tudi lepa in zanimiva "hiša metuljev". Metulji so se "razleteli" po celem kraju in "se prilepili" v zelo povečani obliki na stene javnih stavb in mnogih privatnih hiš. Znani umetniki so jih nanesli tja v živih, pisanih barvah.

To razstavo slik na prostem smo si z zanimanjem ogledali, potem ko smo zaključili obisk v "hiši metuljev". Na poti med hišami s slikami metuljev smo se nekateri ustavili in odpočili. Ena od izletnic je stopila v bar in se pogovarjala z lastnico. "Eh", je rekla ta, "res je zdaj kraj lepši in bolj vabljiv za turiste, toda prej, ko so naše hiše bile bolj preproste, smo se prebivalci dobro poznali in drug drugemu pomagali, kot ena sama velika družina. Tega zdaj ni več, to pogrešam."

Kaj smo pa videli in doživeli v "hiši metuljev"? Najprej to, da v tej prostorni "hiši" ne živijo samo metulji, ampak tudi ptice in plazilci. Vodička nam je najprej razkazala različne vrste raznobarvnih balzamiranih metuljev iz raznih delov sveta in razvoj metuljev od jajčec preko gosenic in bub do odraslih različno pisanih metuljev. Nato smo se sprehodili po raznih sobanah z različno temperaturo. Seveda smo se kar precej segreli v sobanah s tropsko temperaturo, kjer so sredi palm in drugih tropskih rastlin nad nami in med nami letale ptice in mnogovrstni metulji in metuljčki.

/ dalje

Nada Martelanc

KANADA 150. obletnica Friderika Barage v Torontu

Slovesno ob 14. rojstnem dnevu domovine Slovenije

Slavnostni 46. Slovenski dan se je pričel z nedeljskim bogoslužjem, katerega je vodil g. Tone Zrnec s somaševanjem gosta iz Primorske, gospoda Cimpriča. V gozdni katedrali se je zbrala velika množica rojakov, med katerimi je bilo vidno opaziti slovenskega zunanjega ministra dr. Dimitrija Rupla s tremi kabinetnimi sodelavci, veleposlanico RS Slovenije v Ottawi gospo Veroniko Stabej, generalnega častnega konzula g. Jožeta Slobodnika s soprogo, torontskega občinskega svetovalca g. Jožeta Mihevca s soprogo ter številne predstavnike slovenskih organizacij v Ontariu. Gospod Zrnec je pred homilijo goste in vse prisotne prijateljsko pozdravil in v izbranih besedah nato vse povabil, naj prisluhnejo današnjemu evangeljskemu sporočilu, ki vse vabi, naj se oklenejo življenjske poti po Duhu. Bogoslužje je spremljal moški pevski zbor Bled, seveda pa tudi ni manjkalo Ijudskega petja.

Foto F. Brence
Skupina Nageljčki je v narodnih nošah navdušila gledalce.

Pred slavnostnim kosilom se je dr. Rupel v prijateljskem razgovoru srečal z nekdanjimi torontskimi prijatelji iz časa slovenskega osamosvajanja. Popoldanski kulturni program je po odpetih himnah otvorila veleposlanica Veronika Stabej, ki je vse pozdravila in čestitala k 14. obletnici Dneva Republike, hkrati pa je tudi izrekla dobrodošlico zunanjemu ministru in njegovim sodelavcem in ga povabila k besedi. Dr. Dimitrij Rupel se je v svojem zelo zgoščenem nagovoru spomnil treh važnih obletnic: 150. obletnice škofovanja Friderika Barage v Kanadi, 14. obletnice slovenske samostojnosti ter 25. obletnice začetka gibanja za demokracijo in narodnost v Sloveniji. Iz njegovega govora je bilo zaslutiti, da se slovensko-kanadski odnosi izredno povoljno razvijajo, tudi na gospodarskem področju. Tako je Ljubljanski Litostroj dobil pomembno naročilo za 15 velikih turbin za tri elektrarne v Kanadi.

Foto F. Brence
Veleposlanica Veronika Stabej, dr. Dimitrij Rupel, dr. France Habjan in Stane Kranjc.

V svojem govoru se je tudi dotaknil slovenske notranje stvarnosti in dejal, da so se ponovno v Sloveniji zbrale nekdanje energije Demosa, v katerih minister Rupel vidi lepšo slovensko prihodnost. Dotaknil se je tudi vprašanja Slovencev po svetu, ko je dejal: "Nekoč so se morali Slovenci izseljevati, ker niso mogli živeti doma, danes pa Slovenija potrebuje več delovne sile in zato se bo morala Slovenija še bolj odpreti". Tu je mislil na vprašanje vrnitve slovenskih izseljencev. Svoj govor je sklenil, zahvaljujoč se slovenski skupnosti v Kanadi za prispevke k skupnim slovenskim dosežkom. Po govoru je v imenu predsednika dr. Janeza Drnovška izročil priznanja "RED ZA ZASLUGE" gospodu Tonetu Zrnecu, gospodu Stanetu Kranjcu ter dr. Francetu Habjanu.

Slavnostni govornik na letošnjem slovenskem dnevu je bil nekdanji Baragov postulator g. Tone Zrnec. Podrobno se je dotaknil Baragovega dela med kanadskimi Indijanci, ob Gornjem jezeru tako v deželi Thunder Bay in Sault Ste. Marie. Baraga je silno rad obiskoval Očipvejce in jih je naravnost vzljubil. Pošiljal jim je molitvenike, posredoval jim je očipvejski slovar (1878) in slovnico (1880). V sedanjost je Baragovo delo prinesel in nadaljeval jezuit Aloysius Schretien z izdajanjem Baragovih molitvenikov. Poudaril je tudi dejstvo, da so prav Slovenci v Kanadi največ pripomogli, da je njegov postopek za beatifikacijo stekel.

Foto F. Brence
G. Tone Zrnec, glavni govornik

Mladino je v angleščini nagovorila mladinka Stephanie Kranjec in jo povabila naj se priključi slovenski skupnosti. Pozdrav in dobre želje torontskega župana je prinesel svetovalec Jože Mihevc, ki je tudi obrisno posredoval družbeno stvarnost mesta Toronta. Hranilnica in Posojilnica Slovenia je letos nagradila s kulturno nagrado g. Jožeta Slobodnika, ki se je v svoji zahvali odpovedal nagradi in jo naklonil slovenski župnijski šoli ter skladu Viktoria, ki skrbi za resno prizadete otroke.

Nadaljnji kulturni program sta zapolnila moški pevski zbor Bled pod vodstvom Eda Kodarina in bivši ženski šolski pevski zbor župnije Marije Pomagaj pod vodstvom Silvije Ovčjak-Kolarič; slednji je zapel 3 izbrane pesmi iz svojega nekdanjega repertoarja. Njihov program je tudi vseboval indijanske instrumentalne in vokalne vložke.

Na letošnji proslavi so nastopili: mladinski pevski zbor Mladi glas pod vodstvom Nancy Kajin in dve folklorni skupini, Nagelj pod vodstvom Cirila Sorška ter zelo številna in ljubka skupina Nageljčki, ki so v narodnih nošah navdušili gledalce. To skupino oblikujejo otroci od 4. do 10. leta starosti staršev, ki so bili dolga leta člani skupine Nagelj. Skupino vodi ga. Irena Soršak-Jager. Sopranistka Kristina Križan je občuteno zapela samospev Tam na vrtni gredi. Program je sklenil predsednik Vseslovenskega kulturnega odbora gospod Marjan Kolarič.

Letošnji slovenski dan je bil odlično organiziran in zato gre vsa zahvala vodstvu letovišča in slovenski skupnosti v Torontu. Letovišče je postalo središče poletnega kulturnega, športnega in družabnega dogajanja v Torontu.

France Habjan

Leto dni po potresu: osem družin v novih hišah

Letos bodo projekti končani

Leto dni po potresni obnovi je minilo hitro za tiste, ki pripravljajo vse potrebno za sanacije in novogradnje, za 194 izseljenih oseb pa to pomeni hudo motnjo v potrebnem utečenem življenju njihovih družin. Za popotresno sanacijo je vlada letos zagotovila 2.4 milijarde tolarjev. Če bodo oboji imeli srečno roko v postopkih dogovarjanja z izseljenimi, pripravi tehnične dokumentacije in izbiri izvajalcev, je pričakovati, da bodo ta sredstva namensko porabljena do konca leta.

Dr. Janez Podobnik, minister za okolje in prostor Republike Slovenije, je 11. julija s svojo tehnično ekipo v Posočju predstavil dosedanje opravljeno delo pri sanaciji posledic potresa, ki je to območje prizadel v letih 1998 in 2004. V uvodnih besedah je naštel, kaj vse je bilo v tem času opravljenega. Po zadnjem potresu je bilo opravljenega predvsem veliko strokovnega dela po zaslugi statikov in raznih komisij, ki so analizirale stanje po sanaciji in zastavile pristop za naprej skladno z ugotovitvami in strožjo zakonodajo, ki ne dopušča prehitevanja na račun celovite kvalitete obnove.

Do odgovornih v vseh teh letih je imel tako kritične kot pohvalne besede. Po ministrovih besedah je možno po novem pristopu k sedanji obnovi preiti v fazo izvajanja šele po celoviti pripravi strokovnih podlag, "s poudarkom na fazi projektiranja, kot zahteva dopolnjena zakonodaja. To pa z namenom, da se zagotovi takšno stanje na objektih, ki bo zadoščalo standardom potresno varne gradnje.

Proces popotresne obnove prehaja v fazo gradbene izvedbe za vse objekte, ki so predvideni v Programu popotresne obnove za to leto. Za novogradnje in obnove po obeh potresih je država letos zagotovila 2,4 milijarde tolarjev." Menil je, da lahko k hitrejšemu poteku opisanih dogodkov pripomorejo tudi upravičenci sami, s tem da ne bodo zamujali v tistih fazah postopkov, kjer morajo takoj predložiti vse potrebne dokumente in se čimprej dogovoriti s projektanti in izvajalci. Nekateri upravičenci doslej še niso prišli niti na vrsto za razgovor o projektni nalogi... Torej eno celo leto niso mogli vplivati na potek omenjenih dogodkov, je bilo slišati v enem od vprašanj novinarjev.

Strokovni odgovor se je glasil, da pač DTP nima na razpolago toliko moči, da bi, ob tem obsegu del, vse skupaj šlo hitreje naprej.

Sicer pa se med ljudmi kaže več zaupanja do sedanjega ministra, saj ob njegovem načinu "zdravljenja" tektonskih ran tudi t.i. strokovna ekipa ne prejema posebnih pritožb, čeprav ni opravil operativnega posega tam, kjer se mu je zdelo tkivo zdravo. Občinski svetnik in član KS Čezsoča se je ob prisotnosti ministra skliceval na občane in krajane, ki jih zastopa, in izrazil pomisleke, da bodo lahko nekateri člani strokovne ekipe, ki so jim očitali napake že iz mandata prejšnje vlade, sedaj zmogli boljše peljati sanacijo.

Minister Podobnik je povedal, da so se spremembe zgodile na samem vrhu. Nov je tudi minister, in to lahko pomeni nekaj ključnega.

Župana tolminske in kobariške občine nista imela vprašanj, bovški župan Danijel Krivec pa je med drugim omenil problem sanacije objekta, v katerem sta bila dva lastnika. Enemu so njegov del sanirali, drugemu pa, četudi, morda, po njegovi volji le delno.

Naslednji potres je pokazal, da je to strokovno nedopustno, saj potres ne vpraša, do kod je kdo lastnik, ampak objekt, ki kot celota ni dobro saniran, poškoduje, in to tudi na strani, ki je bila sicer dobro sanirana. Odgovor je bil, da po novem zakonu sanacija na takšen način ni več dovoljena.

Sanacija poteka brez zamud in tako je sedaj osem objektov novogradenj že vseljenih, štirje pa so še v gradnji, in sicer v Čezsoči, Kotu, Vodencah in Soči. Vse so bile zgrajene "na ključ v roke". Za obnovo objektov, ki so bili obnovljeni po letu 1998 in ob potresu leta 2004 ponovno poškodovani, država v celoti krije stroške. Za tiste objekte, ki so bili zavarovani in je lastnik prejel zavarovalnino, pa je dolžan v obnovo vložiti to prejeto denarno vsoto, zmanjšano za polovico vplačane premije.

Program obnove vključuje skupno 520 poškodovanih objektov. Gre za stanovanjske, poslovne, kmetijsko - gospodarske objekte, sakralne in komunalne spomenike ter objekte lokalne infrastrukture v občinah Tolmin, Bovec in Kobarid. Sredstva bodo dodeljena iz stanovanjskih posojil stanovanjskega sklada. Poseben časovni poudarek je na stanovanjskih hišah. V teh bo v tem poletju dokončan (samo) program obnove dimnikov in streh. Sicer so ta dela stekla na 439 objektih in jih je treba začeti in zaključiti še na 24 objektih. Program predvideva zagotovitev najmanj 9 milijard tolarjev. Obnova naj bi bila zaključena leta 2008. Samo za to leto je vlada RS namenila 1,7 milijarde tolarjev. Izbranih je bilo 123 stanovanjskih stavb, zanje je DTP izdelala projektno dokumentacijo in začela z obnovitvenimi deli. Projektna dokumentacija je izdelana za okoli 97 stavb. Z lastniki 97 stavb so že opravili pogovore o poteku obnove. To pa ne pomeni začetka del, ampak pogovor s projektantom o izdelavi glavnega projekta obnove. Glede novih gradenj bo letos, kot že rečeno, končanih 12 nadomestnih gradenj, financiranih iz donacij in 12 iz državnega proračuna.

Nove "donacijske hiše": Prve družine se vseljujejo tudi v hiše, ki so jih v celoti financirala podjetja. Predvidenih je 14 hiš, vseljene so bile že tri, tik pred vselitvijo sta še dve. Nadaljnjih pet teh hiš je še v gradnji, na eni se bodo dela šele začela. Ali bodo podjetja za tri hiše obljubo o donaciji držala, pa bomo še videli.

Kot je bilo povedano, na hitrost začetka gradnje teh hiš vpliva tudi to, kako hitro se prejemnik podaritve odloči: za montažno ali klasično gradnjo. Tudi te hiše so takoj vseljive.

Ministrstvo je ob tej priložnosti za prebivalce potresnega območja pripravilo "Popotresne novice", v katerih so pregledne informacije o nadaljnjih postopkih sanacije in vsebujejo že tudi večino odgovorov na vprašanja, ki so se pojavljala te dni kot tudi na novinarski konferenci.

Minister Podobnik je izrazil še upanje, da bodo vsi v tej obnovi združili moči v isti smeri in jih tako seštevali v čimprejšnjo odpravo posledic teh potresov.

MM

Večina prebivalcev se počuti varno v svoji državi

Strokovnjaki za razvojno strategijo

V Sloveniji v najbolj počitniškem obdobju, kot sta meseca julij in avgust, ne bo političnega mrtvila. Veliko je zadev in vprašanj, ki jih je treba obravnavati, ker jih v parlamentu ni bilo mogoče dokončno in celovito rešiti. Državni zbor naj bi zaradi tega imel v tem mesecu kar dve izredni zasedanji. Na prvem bo določil datum naknadnega zakonodajnega referenduma o novem zakonu o RTV Slovenija, ki ga je zahtevalo 31 poslancev opozicijskih strank, LDS in Socialdemokratov. To bo prvi referendum po spremembi oblasti v Sloveniji, opravili pa naj bi ga v nedeljo, 25. septembra. Sodeč po dosedanjih zelo ostrih in polemičnih razpravah, se bo referendum spremenil v opredeljevanje o podpori vladi Janeza Janše. Ministru za kulturo Vasku Simonitiju, predlagatelju zakona, ki je izrazil začudenje, da časnikarji na državnih radiu in televiziji o novem zakonu molče, in ne protestirajo, je odgovorila Majda Širca, t.i. "jurišnica" med poslanci LDS. Po njenem mnenju je "javna televizija že v fazi prevzema, saj se tiho oblikuje novo vodstvo, tiho izbirajo bodoče člane programskega in nadzornega sveta, strah med časnikarji pa že deluje."

Na drugi izredni seji parlamenta med počitnicami, bila naj bi ob koncu julija, bodo poslanci obravnavali in tudi sprejeli zakon o ustanovitvi dveh ali treh t.i. kohezivnih razvojnih regij. Takšna razdeljenost Slovenije bi ustrezala zahtevam evropske komisije o merilih, predpisanim državam članicam za črpanje sredstev iz skladov evropske povezave.

V Sloveniji je javnost zelo pozorno spremljala teroristične napade v Londonu, toda po mnenju mnogih Slovenija ostaja varna oz. ni huje ogrožena od terorizma. Vendar so oblasti kljub prepričanju, da nam mednarodni terorizem za zdaj še ne pomeni velike nevarnosti, uvedle več varnostnih preventivnih ukrepov, tudi v sodelovanju z ustanovami in službami EU. Notranji minister Dragutin Mate opozarja, da čez Slovenijo poteka t.i. balkanska pot, po kateri se lahko gibljejo teroristi in potekajo tudi druge nevarne dejavnosti, ki lahko vsak trenutek spodbudijo teroristično akcijo ali napad v slovenski državi. Sicer pa vlada pripravlja predloge za sprejem učinkovite protiteroristične zakonodaje.

Vasko Simoniti

Bolj kot mednarodni terorizem pa je slovenska javnost zaskrbljena zaradi ponavljanja incidentov, ki jih v Piranskem zalivu povzročajo hrvaška policijska plovila. Odmeven je bil zlasti tisti, ki se je zgodil v sredo, 13. julija. Tedaj so hrvaški policisti v slovenskem delu zaliva na avstrijski jahti preverjali potne liste turistov, ki so zoper to dejanje potem protestirali pri slovenski policiji. O tem novem incidentu so razpravljali tudi na zadnji seji parlamentarne komisije za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb. Predsednik komisije poslanec Davorin Terčon, iz LDS, je opozoril, da se incidenti dogajajo kljub znanemu sporazumu obeh vlad, sprejetem na Brionih. Po njegovem takih provokacij Hrvaške Slovenija ne more več dovoljevati. Podobno ugotavljajo tudi v SLS, kjer je dejaven zlasti Marijan Podobnik, in tudi v stranki Nova Slovenija, krščanska ljudska stranka. Toda premier Janez Janša, ki očitno usmerja politiko do sosednje države, molči, pač pa vztrajno podpira vključevanje Hrvaške v EU. O tem je v osrednjem slovenskem časniku Delo v soboto, 16. t.m., objavil kritična razmišljanja izvedenec za odnose med Slovenijo in Hrvaško, Davor Gjenero. Zapisal je, "da je sicer skrajno nespretna Sanaderjeva ekipa, ki ji ne v zunanji ne v notranji politiki prav nič ne gre od rok, očitno premagala Janšo in Rupla. Tudi brez interesa evropskih političnih integracij je težko razumeti stopnjo naklonjenosti (to je še premila beseda) Janše do predsednika hrvaške vlade Iva Sanaderja. Piranski brodolom Janševe in Ruplove politike, ki ga oba počasi priznavata, utegne imeti precej višjo ceno, kakor se zdi ta trenutek. Drnovškova zapuščina je bila po nepotrebnem zapravljena."

Položaj t.i. izbrisanih naj bi uredili do konca leta

Nasploh je politično dogajanje v Sloveniji neobičajno živahno in zanimivo. Poslanci parlamentarne večine so zavrnili očitke varuha človekovih pravic (Ombudsmana) Matjaža Hanžka, da se oblast ne zmeni za problem t.i. izbrisanih, ki so jih pred leti črtali iz seznamov stalno prebivajočih v Sloveniji. Povedali so, da notranje ministrstvo pripravlja predlog ustavnega zakona, s katerim bi to vprašanje rešili do konca tega leta.

Veliko zanimanje je namenjeno vladnemu odboru za reforme, ki ga vodi ekonomist dr. Jože P. Damijan. Zelo razvejeno delovno telo bo imelo enajst skupin in 197 strokovnjakov z raznih področij. Odbor bo usmerjal izvajanje Strategije za razvoj Slovenije, s katero naj bi se Slovenija povzpela med najbolj razvite v EU.

Marijan Drobež

Kratke

Slovenci odhajajo v tujino samo z osebno izkaznico

V Sloveniji se mnogi še spominjajo časov, ko je bilo prehajanje državne meje in potovanje v tujino povezano s težavami in nevšečnostmi. Pri tem so poleg potnega lista potrebovali tudi vizume, svoj delež k težavam pa so prispevali tudi cariniki nekdanje skupne države, ki so bili v svojih postopkih pogosto grobi in žaljivi.

Sedaj pa je prehajanje državne meje zelo poenostavljeno in poteka skoraj kot rutina. To je bilo mogoče predvsem s članstvom Slovenije v EU. Pomemben dokument za prehajanje meje je postala osebna izkaznica. Po podatkih ministrstva za notranje zadeve lahko slovenski državljani samo z osebno izkaznico potujejo v skupaj 29 držav. To so vse države članice EU, članice Evropskega gospodarskega prostora Islandija, Liechtenstein in Norveška, na Hrvaško in v Švico pa je mogoče potovati z osebno izkaznico na podlagi predhodno sklenjenega dvostranskega sporazuma. Z ministrstva za notranje zadeve so sporočili, da je med letošnjo turistično sezono načeloma (?) s slovensko osebno izkaznico mogoče potovati tudi v Črno goro.

V Sloveniji inflacija prvič pod dvema odstotkoma

Državni statistični urad je sporočil, da so gibanja cen v Sloveniji v zadnjih mesecih stabilna in ugodna. V mesecu juniju so se maloprodajne cene življenjskih potrebščin v primerjavi z majem povišale samo za 0,1%, k temu pa so najbolj pripomogla znižanja cen hrane. Na letni ravni, torej upoštevaje cene junija v odnosu do istega meseca v letu 2004, se je inflacija v Sloveniji prvič v njeni zgodovini znižala pod dva odstotka. Po ocenah izvedencev bo inflacija v poletnem obdobju sicer razmeroma nizka, jeseni pa se bo najbrž spet povečala.

Toda inflacija je še vedno previsoka glede na merila, ki jih določajo t.i. maastrichtska merila za uvedbo evropske valute, v Sloveniji, predvidoma v začetku leta 2007. Po pojasnilih državnega statističnega urada je bila meja, ki je določena za prevzem evra, 2,3%, takrat pa je slovenska inflacija, izračunana na temu ustrezen način, znašala 3,2%. Takrat se je tudi inflacija v Sloveniji znižala na 3,0 %, kar pa je še vedno premalo.

Omenjeno neizpolnjevanje meril glede inflacije po mnenju strokovnjakov ne ogroža prevzema evropske valute. Urad za makroekonomske analize in razvoj je sicer v zadnjem poročilu napovedal, da bo do konca tega leta inflacija v svojem povprečju padla na 2,5%, do konca leta 2006 pa že na 2,3%. Zaradi usklajenih prizadevanj organov monetarne in finančne politike, med njimi je zlasti pomembna Banka Slovenije, naj bi problemov zaradi inflacije kmalu ne bilo več.

Primer po modelu divjega kapitalizma: direktor velikega trgovskega podjetja ima štiridesetkrat večjo plačo kot prodajalka

Komentator ljubljanskega dnevnega časnika Delo, Dejan Pušenjak, je v prispevku pod naslovom Trideset dni za revščino in trideset let za bogatenje, objavljenem v sobotni prilogi omenjenega časopisa, razčlenjeval vzroke, ki so privedli do zamenjave oblasti v Sloveniji. Sicer še zmeraj prevladuje mnenje, da je do zamenjave domnevno leve vlade z domnevno desno vlado prišlo v glavnem iz ideoloških razlogov. Časnikar Dejan Pušenjak pa meni, "da je do poraza vladavine LDS prišlo verjetneje zaradi tega, ker je dopuščala preveliko in nebrzdano socialno razslojevanje".

V Sloveniji so se v nekaj zadnjih letih grozeče povečale razlike v zaslužkih in premoženju razmeroma majhnega števila ljudi ter množico po prejemkih bolj ali manj izenačenih ljudi. Med posamezniki z najvišjimi, do skrajnosti visokimi prejemki, so v veliki večini trgovci in bančniki. V slovenskem trgovskem podjetju, ki ima izjemno visoke dobičke in kjer predsednik uprave (znano ime med slovenskimi poslovneži) vsak mesec dobi približno štiridesetkrat večjo plačo kot pa tam zaposlena prodajalka, so pred nedavnim celo razlagali, da bodo morali odpuščati, ker po novem letu 2006 ne bodo več smeli imeti odprtih trgovin tudi ob nedeljah. Po njihovem tako pač deluje kapitalizem. Zgledujejo se pač po zakonitostih kapitalizma in svobodnega trga, kakršne so pač veljale v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja. Ob tem je treba opozoriti, "da se socialna država, ki je med Slovenci visoko na lestvici življenjskih vrednot in ciljev, tudi po zamenjavi oblasti pogosto obravnava kot ostanek socializma", je zapisal Pušenjak. / M.

Iz intervjuja s prof. Nedo Abram v reviji Kras

Brez šol bi naše manjšine ne bilo več

V reviji Kras, ki sistematično obravnava problematiko Krasa in kraške pojave v Sloveniji in tudi v tujini, redno pišejo tudi o slovenski narodni skupnosti v Italiji in o posameznih osebah iz vrst naše manjšine. V novi številki revije, ki sicer velja za eno najbolj kakovostnih v Sloveniji, je tako objavljen pogovor s Tržačanko prof. Nedo Abram, ki ga je pripravil prof. Bojan Pavletič, in sicer ob šestdeseti obletnici obnovitve slovenskih šol na Tržaškem. Ob predstavitvi prof. Nede Abram avtor poudarja, "da je ona sodelovala v vseh procesih obnavljanja slovenskega šolstva in je sodila vrsto let med najbolj priljubljene šolnice. Tudi sicer je njena družina izrazito šolniško obarvana, saj se je s to problematiko že v obdobju Avstro-Ogrske ukvarjal njen oče dr. Josip Abram, pozneje tudi sestra Laura, dolgoletna ravnateljica liceja Franceta Prešerna. Gospa Neda je bila poročena z uveljavljenim slovenistom prof. Martinom Jevnikarjem, družinsko šolniško tradicijo pa zdaj nadaljuje tudi njena hčerka Magda."

Prof. Bojan Pavletič je ob pripombi, "da mnogi naši rojaki v matični domovini zmotno mislijo, da živijo tržaški Slovenci samo v mestni okolici", poudaril, da družina Nede Abram sodi med tiste, ki že skoraj poldrugo stoletje prebivajo v najožjem središču Trsta. Odgovorila je: "Moj ded si je postavil hišo za svojo veliko družino in sodarsko obrt leta 1874 v ulici sv. Frančiška. Stavba je še vedno ista. Rodila sem se tam in v njej živela do poroke. Sedaj je hiša last mojega sina. Sama živim v isti ulici dobrih sto metrov više. Zanimivo je, da sem zadnja, ki nosim priimek Abram v naši rodbini. Izmed desetih otrok je med moškimi imel potomce le moj oče, mojo sestro Lauro in mene. Značilno za našo zgodovino in razmere v Trstu pa je tudi to, da se je večji del sorodstva potujčil (asimiliral)."

Gospa Neda se spominja, da so jo poleti 1945 iz Prosvetnega urada Pokrajinskega narodnoosvobodilnega odbora povabili na tečaj za bodoče slovenske šolnike. "Tečaj je trajal dva meseca, bilo nas je okoli 20. Ostali udeleženci so bili že profesorji, vendar brez slovenske izobrazbe. Učili so nas dobri pedagogi, seveda je bil zraven tudi nekakšen politični komisar. Peljali so nas tudi v Ljubljano. Ko so pozneje prevzeli šolstvo zavezniki, je Zorko Jelinčič vse udeležence tečaja povabil na ločene pogovore v ulici Carducci. Ponudil nam je možnost, da bi šli poučevat v cono B. Več kolegov je to sprejelo, sestra in jaz pa ne."

Prvega dne, ko je stopila kot profesorica v slovensko šolo, se takole spominja: "Točno se spominjam prvega dne, ko sem stopila kot profesorica v slovensko šolo v ulici Lazzaretto Vecchio. Pouk se je začel novembra. Na sporedu je bila seja za profesorje vseh takratnih slovenskih srednjih šol. Vodil jo je kapitan John Simoni, ob njem pa so bili profesorji Baraga, Geržinič, Perhavc in Penko. Na sredi sobe so sedeli redki Tržačani, desno od nas so sedeli večinoma bivši primorski emigranti, ki so jih napotile v Trst takratne slovenske oblasti, levo pa je bila skupina političnih beguncev iz Slovenije. Poznala sem morda pet kolegov, ki so bili prej na italijanskih šolah, večinoma pa se seveda nismo poznali in smo se radovedno ogledovali."

Prof. Neda Abram je doživljala tudi grenke, težke trenutke, ker se je poročila s prof. Martinom Jevnikarjem, beguncem iz Slovenije. "Življenje ni bilo lahko. Nekaterim profesorjem so namignili, da ne smejo več govoriti z mano. Po poroki sem naenkrat dobila odpoved na Glasbeni matici, za katero sem gojence poučevala ob domačem klavirju od jeseni 1945 dalje. Mnogi emigranti so pozneje odšli čez ocean. Časi so se spreminjali in med kolegi je z leti nastalo lepo vzdušje."

Najvažnejša je vendarle misel, ki jo je v pogovoru za revijo Kras izrekla ugledna slovenska šolnica v Trstu. Dejala je namreč, "da brez slovenskih šol bi naše manjšine ne bilo več."

M.

Zveza slovenskih kulturnih društev

Mednarodni mladinski glasbeni laboratorij - "Intercampus"

Mednarodni mladinski glasbeni laboratorij Intercampus poteka letos prvič v organizaciji Zveze slovenskih kulturnih društev Trst-Gorica-Videm.

Odvijal se bo od sobote, 23. 7., do četrtka, 28. 7. 2005, v Pliskovici na slovenskem Krasu. Sodelovalo bo preko štirideset mladih glasbenikov pod vodstvom šestih mentorjev in spremljevalcev od 9. do 18. leta starosti, ki obiskujejo sedem glasbenih in godbeniških šol na obalno-kraškem območju na slovenski in italijanski strani.

Delo bo potekalo dvakrat dnevno v šestih sekcijskih delavnicah, ki jih bodo vodili Jelena Pešić (flavta) ter profesorji Marino Marsič (dirigent), Tomaž Kolar (klarinet), Tomaž Nedoh (saksofon), Kovačevič Teo (trobila) in Goran Moskovski (tolkala).

Prvotni namen delavnic in skupnega dela je v potenciranju sposobnosti orkestralnega igranja pri najmlajših ter intenzivna splošna in posebna glasbena vzgoja s poudarkom tako na teoretičnem kot na praktičnem študiju instrumenta.

Prednosti dela v laboratorijih dajejo možnosti eksperimentiranja in medsebojne konfrontacije med udeleženci; skupna srečanja, bivanje z izmenjavo izkušenj in skupno ustvarjanje pa pri mladih povečujejo motivacijo pri učenju.

Mentorjem in pedagogom takšno zgoščeno delo nudi vpogled v glasbeni potencial tudi izven njihovega ožjega delokroga, obenem pa nudi možnost globljega medsebojnega spoznavanja in izmenjave mnenj in znanja.

Glavni cilj projekta je oblikovanje skupnega mednarodnega mladinskega sestava gojencev glasbenih in godbeniških šol, ki bi nadaljevali s skupnim delom in igranjem v okviru danih pogojev, tudi po izvedbi projekta, pri tem pa ne bi ovirali dela orkestrov, iz katerih učenci izhajajo.

V okviru glasbenega tedna bo izoblikovan program, ki ga bodo udeleženci izvedli na zaključnem koncertu v četrtek, 28. 7., ob 19. uri v Pliskovici.

Uspešna izvedba projekta bo pripomogla k izboljšanju kakovosti dela posameznikov in glasbenih sestavov, iz katerih slednji izhajajo. Cilj organizatorja je ponoviti delavnice tudi v naslednjih sezonah, osvojeno znanje in izkušnje pa, glede na možnosti, na turneji v regionalnem prostoru. Srečevanje in igranje v mladinskem sestavu spodbuja mobilnost mladih na mednarodni ravni, na osnovi katere se ustvarjajo nove izobraževalne in poklicne možnosti.

Zveza slovenskih kulturnih društev bo izvajala projekt v sodelovanju z glasbenimi in godbeniškimi šolami iz slovenskih in italijanskih obmejnih območij.

Pobudo sta kot posebni projekt omogočila Dežela F-Jk in Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.

Tehnološki izdelki za potrebe igralniške dejavnosti

Hit uresničil napoved o lastni proizvodnji

Predstavniki družbe Hit in odvisne družbe Diamond so na zadnji junijski dan v prostorih Hit Šport Centra v Šempetru pri Gorici predstavili novoustanovljeno družbo ICIT (Inovacijski center igralniških tehnologij), ki bo proizvajala tehnološke produkte za potrebe igralniške dejavnosti. Družba bo imela sedež v Šempetru pri Gorici, kjer je bil po predstavitvi dejavnosti in vodstva nove družbe položen tudi temeljni kamen za poslovno stavbo, ki bo predvidoma dokončana do januarja 2006.

Kot je na predstavitvi novoustanovljene družbe uvodoma povedal predsednik Hitove uprave Branko Tomažič, se je v družbi Hit v dvajsetih letih razvoja akumuliralo dovolj znanja za razvoj lastnih tehnoloških produktov. Poudaril je tudi, da je bilo v zadnjem desetletju zaslediti močan porast uvajanja različnih elektronskih naprav in informacijskih sistemov, zato so prav temu področju namenili posebno pozornost.

V zvezi z družbo ICIT, ki je bila registrirana februarja letos, ustanovila pa sta jo družbi Hit (60-odstotna lastnica) in Diamond (40-odstotna lastnica), je Tomažič povedal, da podjetje ne bo zaprto, saj vseh znanj ne bodo razvijali sami. "Tisto, kar drugi naredijo bolje in hitreje, bomo prepustili drugim," je še povedal Tomažič.

Več o novoustanovljeni družbi, katere osnovni kapital znaša milijardo tolarjev, je povedal njen direktor Valter Reščič. Zbrane je seznanil s tem, da je bil cilj ustanovitve skoncentrirati pod eno streho vse kapacitete, namenjene razvoju, proizvodnji in trženju igralniških in obigralniških tehnoloških produktov. Poudaril je tudi, da osnovni tehnološki proizvodi družbe ICIT sledijo zahtevah trga in trenutno obsegajo sistem za on-line nadzor igralnih avtomatov in sledenje igralcev na igralnih avtomatih, cilinder za ruleto (klasično in elektronsko), elektronsko ruleto, novo generacijo progresivne mize, internetno igralnico, ki deluje

pod novo Hitovo tržno znamko spletnega igralništva Hit Stardust, ipd.

Reščič je povedal še, da bodo skušali doseči velik delež na svetovnem tržišču, o številu zaposlenih pa je povedal, da je v družbi trenutno zaposlenih 22 ljudi, od teh 12 z univerzitetno izobrazbo, do konca leta pa naj bi se število zaposlenih povečalo na 35. Dodal je še, da glede na predvideno dinamiko razvoja načrtujejo, da se bo število zaposlenih do konca leta 2006 povečalo na 50, do leta 2010 pa že na okrog 120 zaposlenih.

Poudaril je tudi, da se že povezujejo s strateškimi partnerji, tako so minuli teden skupaj z Iskro Avtoelektriko registrirali družbo, ki bo razvijala inovativne tehnologije, sodelujejo pa tudi z novogoriško Politehniko ter z drugimi univerzami, izobraževalnimi institucijami in inštituti. Izrazil je tudi prepričanje, da je dolgoročni cilj družbe ponuditi tržišču celovit proizvod in storitve v okviru enotne blagovne znamke oziroma igralnico na ključ z vsem, kar je potrebno za učinkovito in kakovostno delovanje igralniško zabaviščnih centrov.

Predstavitvi novosti je sledila še položitev temeljnega kamna, na lokaciji nasproti Hit Šport Centra, kjer naj bi že čez pol leta stala poslovna stavba s 4300 kvadratnimi metri uporabnih površin za pisarniške, laboratorijske, proizvodne, skladiščne in tehnične prostore. S tem bodo pokrite predvidene potrebe družbe do leta 2010.

Temeljni kamen so skupaj položili predsednik Hitove uprave Branko Tomažič, direktor družbe Diamond Dragan Valenčič in direktor novoustanovljene družbe ICIT Valter Reščič, ki so ob tem izrazili prepričanje, da gre predvsem za naložbo v kadrovski razvoj v regiji.

Nace Novak

Sladoled gre za med!

Nekatera podjetja imajo poleti največje uspehe

Čeprav glede na vremenske razmere ne moremo še trditi, da se je začelo pravo poletje, so nekateri podjetniki že zelo zadovoljni, ko ocenjujejo, kako so se v poletnih mesecih razvijale prodaje. V vsakem letnem času imajo nekatere dejavnosti večji gospodarski uspeh kot v drugih. Te gospodarske dejavnosti niso nujno povezane z množičnimi počitnicami, izleti ipd., ki so izrazito sezonski, obstajajo pa dejavnosti, ki kljub svoji izraziti nesezonskosti uspevajo bolje v določenih obdobjih leta kot v drugih. Npr. prodaje sladoleda se v poletnih mesecih močno povečajo, čeprav sladoled ni izrazito sezonska sladica, ravno tako se v zimskih mesecih poveča povpraševanje po čokoladi, pa čeprav lahko čokolado jemo skozi vse leto.

Ekonomisti, ki imajo v poletnih mesecih manj dela, so preučevali, katere so te dejavnosti, ki imajo večje uspehe v različnih obdobjih leta, in so nato izdali zanimivo študijo, s katero skušajo ugotoviti, kako so prodaje določenih proizvodov povezane z letošnjim poletjem. Tako so ugotovili, da se je v zadnjih mesecih močno povečalo povpraševanje po opremi za grilanje, po zaščitnih sredstvih proti komarjem, po opremi za zunanje prostore, po artiklih za vrtnarjenje in po opremi za kopališča. Tako so proizvajalci opreme za balkone in vrtove v tem letu zabeležili precejšen razcvet, vse več oseb pa se odloča za poletno večerjo na vrtu, kjer v družbi prijateljev hitro spečejo čevapčič ali dva. Na tako visoko povpraševanje sta vplivala v glavnem dva dejavnika: gospodarska kriza in nižje temperature kot v prejšnjih letih. Družine si zaradi pomanjkanja denarja ne morejo privoščiti počitnic v kakem letoviščarskem kraju, si pa zato lahko privoščijo vrtno zabavo, ki je včasih še lepša kot počitnice v oddaljenih krajih. Ker pa ni zelo toplo, lahko potrošnik tudi kaj dobrega speče na prostem.

V tem poletju so zabeležili tudi veliko povpraševanje po kremah za sončenje, kopalkah in copatah za kopanje, čeprav ugotavljajo, da postaja potrošnik vse bolj pozoren na razmerje med kakovostjo in ceno ter da se pri isti kakovosti navadno odloči za blago z nižjo ceno. Izvedenci so tudi ugotovili, da postaja italijanski potrošnik vse bolj pozoren na posebne ponudbe in da izbira predvsem proizvode, ki jih dobimo po nižji ceni. Za nekatere izrazito sezonske proizvode, kot so npr. oprema za kopanje (vrčki, lopatke, rešilni pasovi, plavutke ipd.), oprema za kampiranje in kotalke pa so letos zabeležili precej manjše povpraševanje kot v prejšnjih letih. Proizvajalci teh proizvodov za sedaj niso še v skrbeh, saj za nižje prodaje krivijo neugodne vremenske razmere.

Na višjo ali nižjo temperaturo je vezana tudi prodaja mineralne vode. Izvedenci so ugotovili, da se pri nekoliko hladnejših poletjih močno poveča povpraševanje po pivu, če pa temperature narasejo, se močno poveča povpraševanje po mineralnih vodah.

Trenutno pa najbolj občutijo gospodarsko krizo prodajalci obrtno izdelanih sladoledov. Mladina se za sladoled ne posebno zmeni, saj ne spada več med življenjsko pomembne dobrine. Družine, ki imajo sladoled rade, pa se odločajo za majhne sladolede, ki jih navadno pojejo doma in ne pri mizi v sladoledarni, kjer so prodajne cene nekoliko višje. Proizvajalci sladoledov upajo, da bo v naslednjih mesecih temperatura nekoliko višja, da se bodo prodaje spet povečale.

Mara Petaros

Ugotovitve in opozorila nove direktorice Slovenske turistične organizacije

V turističnem gospodarstvu še slabosti in napake

V Sloveniji z zadovoljstvom poudarjajo porast obiskov in nočitev gostov iz tujine, kar je predvsem sad večje prepoznavnosti države po njenem sprejemu v EU. Število tujih turistov najhitreje narašča v Ljubljani in v naravnih zdraviliščih, ki so nekatera polno zasedana skozi celo leto.

Takšna so gibanja pri izvajanju Strategije trženja slovenskega turizma za obdobje med leti 2003-2006. Nastaja ugodno vzdušje pred bližnjim proslavljanjem stote obletnice ustanovitve Turistične zveze Slovenije ter desete obletnnice ustanovitve Slovenske turistične organizacije. Oba jubileja bodo zaznamovali meseca septembra v Portorožu *(na sliki)*. Slovesnosti naj bi se udeležil tudi Francesco Frangialli, generalni sekretar Svetovne turistične organizacije (WTO).

Žal pa ne gre zgolj za uspehe pri pospeševanju turizma, temveč tudi za slabosti in razne napake v tej gospodarski dejavnosti. Nanje je v uvodniku, objavljenem v novi številki časnika Turizem, opozorila Barbara Gunčar, nova direktorica Slovenske turistične organizacije. Zapisala je, "da je promocija Slovenije kot turističnega cilja bolj povprečna kot izstopajoča. Kaj pa, če so nekateri naši turistični produkti zastareli? Primerjajmo se s tujino, pa bomo videli! Če ne drugo, bi lahko vsaj "prekopirali" dobro izkoriščene tržne priložnosti drugih držav. Žal pa, denimo, naše lipicance tržijo v Avstriji, mi pa ob 425-letnici Kobilarne Lipica, pomembne blagovne znamke našega turizma, na predstavitvah našega turizma v tujini, govorimo predvsem o deseti obletnici ustanovitve Slovenske turistične organizacije. Prostora za spremembe je zagotovo še veliko. Tujci, ki so bili anketirani v okviru akcije Slovenija poživlja v letu 2004, zatrjujejo, da imamo sicer lepo ohranjeno naravo, vendar slabo kakovost življenja in slabo razvito infrastrukturo. Kaj je treba narediti za povečanje prepoznavnosti Slovenije v tujini, bo brez dvoma ena od osrednjih tem in prihodnjih nalog Slovenske turistične organizacije in Ministrstva za gospodarstvo.

Podatki tudi ne potrjujejo ugotovitve Združenja za turizem in gostinstvo pri Gospodarski zbornici Slovenije, da naše turistično gospodarstvo dosega nadpovprečni priliv turističnih deviz v primerjavi s povprečjem EU.

Nova vlada je zastavila visoke zgornje meje turizma v Sloveniji, zaradi česar je potrebno omenjene in druge slabosti in napake turističnega gospodarstva odpraviti. Marjan Hribar, vodja Direktorata za turizem na Ministrstvu za gospodarstvo, je cilje pospeševanja turizma takole povzel: "V Sloveniji vidimo zgornjo mejo pri sto tisoč zaposlenih v turizmu, dosegli naj bi 15 milijonov nočitev in štiri milijarde evrov deviznega priliva. Treba je upoštevati, da je turizem postal svetovni fenomen in ta fenomen je treba v čim večji meri prenesti tudi v Slovenijo."

M.

Cene pa navzgor

Politična cena za pice?

Topli, poletni večeri, daljši dnevi, dopusti so kot nalašč za druženje s prijatelji in daljše posedanje ob mizi v prijetnem kramljanju. Tudi gostinci so se tega zavedali in so v poletnih mesecih pričakovali največji obisk in seveda nekoliko večje dobičke kot v ostalem delu leta. V prejšnjem letu so npr. izdatki potrošnikov za prehranjevanje izven svojih domov znašali preko 25 milijard evrov, v zadnjih desetih letih pa so narasli za celih 25%.

Letos pa tega naraščajočega trenda ni zaznati. Vedno večja gospodarska kriza na eni strani in vedno manjša kupna moč postrošnikov na drugi sta negativno vplivali na obiskovanje gostinskih lokalov, saj si le redkokdo lahko privošči večerjo v kakem gostinskem lokalu. Gostinski lokali so vse bolj pogosto prazni, gostov je malo, porabe pa se omejujejo na najnujnejše. Gostinci se zaradi tega pritožujejo nad skromnimi obiski in posledično tudi nad skromnimi prihodki.

Da bi nekoliko zmanjšali padec števila obiskovalcev, je predsednik združenja trgovcev Billé predlagal, da bi picerije enkrat tedensko ponudile svoje proizvode po politični ceni 7,00 evrov. Za ta znesek naj bi gost prejel seveda pico in pijačo, če pa bi gost želel še kavo, bi moral doplačati še 0,50 evra. Predlagana cena je precej ugodna, saj so cene pic, pijač in sladic, ki jih dobimo v piceriji, že skoraj nesramno visoke. Predstavniki potrošnikov so ta predlog sprejeli z velikim navdušenjem. Cene pic so namreč v zadnjih letih močno poskočile in bi taka akcija omogočila marsikomu obisk picerije. Predstavniki gostincev pa so predlog sprejeli zelo hladno. Trenutno se je odločilo, da bo enkrat tedensko ponujalo svoje proizvode po politični ceni, samo 177 picerij, od katerih je ena picerija iz Trsta. Po podatkih italijanskega osrednjega zavoda za statistiko ISTAT pa je v Italiji več kot 25.000 picerij, torej je predlog podprlo manj kot 1% vseh gostincev, ki delujejo v tem sektorju.

Da se potrošnik ne poda več v nek gostinski lokal, pa niso krive samo visoke cene. Večkrat se potrošnik odloči za tako potezo tudi, ker je v gostinskem lokalu našel neprimerne higienske razmere, slabo kakovost hrane in neprijazne natakarje, ki s svojim odnosom do gostov večkrat odvrnejo potrošnika od ponovnega obiska.

MP

Kratke

Za nepremičnine v Sloveniji ni pretiranega zanimanja kupcev

Ob sprejemu v EU je v Sloveniji obstajala bojazen, da bodo tujci pokupili veliko zemljišč, stanovanjskih in drugih zgradb in tudi gozdov. K sreči je bila takšna velika zaskrbljenost, vsaj sodeč po dosedanjih izkušnjah, odveč. Mnogi interesenti za nakup, veliko jih je iz Italije, si sicer nepremičnine hodijo ogledovati a se premislijo, da bi jih kupili. Vzrok so domnevno predvsem previsoke cene, saj posamezniki napačno menijo, da bi morale biti v Sloveniji zemljišča, hiše in tudi gozdovi cenejši kot pa v drugih državah članicah evropske povezave.

Po uradnih podatkih, ki so morda nepopolni, so tujci v Sloveniji, od vstopa slovenske države v EU, torej od 1. maja lani dalje, kupili skupaj 656 nepremičnin. Največ takih je bilo v Prekmurju, na območju davčnega urada v Murski Soboti. Največ nakupov nepremičnin v Sloveniji so opravili državljani Avstrije in Velike Britanije.

SLOVENSKO ZDRAVNIŠKO DRUŠTVO Običajni poletni izlet

Prijeten oddih med koroškimi kolegi

Prišlo je že v navado, da se slovenski zdravniki, lekarnarji in živinozdravniki, člani SZD s sedežem na Tržaškem, vsako leto dvakrat srečujejo s koroškimi kolegi: v oktobru na Primorskem, v juliju pa na Koroškem. Tako je tudi letos, 2. julija, lepo število članov SZD (36) z avtobusom odpotovalo na dvodnevni izlet na Koroško. Tokrat je bil cilj ogled Zilje in njene doline. Po petkovem neurju se nam je obetalo čudovito vreme, ki nas je potem v resnici spremljalo do srečne vrnitve domov.

Prvi postanek je bil v Bistrici, v gostilni Stara pošta, v kateri nas je pričakala zelo prijazna in podjetna gospodinja Pepca Druml-Čertov. Stara pošta ni samo hotel, v katerem smo prespali, in gostišče, ampak tudi kulturno središče, kjer se gojijo slovenska beseda, pesem in stari običaji. Gospa Pepca nam je povedala veliko zanimivega o življenju v Ziljski dolini, o ljudeh, bolečem raznarodovanju, pa tudi o starih običajih, ki so še vedno živi tudi med mladimi. Lepe navade pridejo do izraza predvsem ob praznikih, kot je štehvanje, na binkoštni ponedeljek. Praznik se začne s slovesno mašo, nato se nadaljuje s predstavo - tekmovanjem med mladimi jezdeci na konjih, ki zbijajo sodič, pritrjen na kol. Dekleta zberejo zmagovalca med tistimi, ki zadajo odločilni udarec, mu podarijo venec in tako začnejo ples pod lipo. Pravijo, da sodič, tarča, ponazarja Turka, ki je pustošil po Ziljski dolini na pohodu proti Dunaju.

Videli smo, da je v Ziljski dolini zelo razvita konjereja, ker tam raste primerna krma za konje, kisla trava.

Z Dobrača (pomen naj bi bil dobri oče), ki kraljuje nad Ziljsko dolino, se je leta 1348 odtrgal ogromen plaz, posul vasi in zajezil Ziljo. Tako je nastalo jezero in močvirnato področje, ki pa so ga v stoletjih precej izsušili. Konje peljejo poleti na Bistriško planino pod Ojstrnikom. Tja gor so nas peljali prijazni domačini, tako da smo lahko uživali planinski svet in se nekateri tudi podpisali v knjigo na vrhu Ojstrnika. Na planini so nam postregli z odlično domačo hrano.

Med obiskom Ziljske doline smo se ustavili v Brdu, rojstnem kraju skladatelja Jobsta in Franca Grafenauerja, slovenskega državnega poslanca na Dunaju. Tu smo si ogledali cerkev. Šli smo še v Vrata, kjer smo obiskali cerkev sv. Andreja, Gorje in cerkev, posvečeno Marijinemu imenu. V tej cerkvi je bil 19 let župnik Matija Majer Ziljski, Prešernov sodobnik in zagovornik panslovanstva. Nad desnim stranskim oltarjem je še napis, ki nam ga je prav on zapustil v cirilici.

Marsikatero zanimivost nam je tu povedal župnik g. Stanko Trap, ki upravlja kar štiri ziljske župnije z dvojezičnim bogoslužjem. Še sami smo se udeležili take maše v Bistrici. Pri mašni daritvi sta s krasnim petjem v slovenščini in nemščini sodelovala otroški in mešani pevski zbor.

Pred odhodom smo bili v Stari pošti deležni tudi prijetnega presenečenja: kvintet Ojstrnik, ki deluje v istoimenskem mešanem zboru, nam je zapel nekaj zelo lepih koroških pesmi. Ko bodo pevci prišli k nam v goste – tega si želijo - , ne smemo zamuditi njihovega koncerta.

Polni lepih vtisov smo se vrnili domov, hvaležni odbornikom društev in obema predsednikoma, dr. Rafku Dolharju in dr. Francu Vuttiju, za lepo doživetje.

Marilka

Odmevi

Kritičnost - kakšna, kdaj in do koga?

"Navadili smo se na to, da je pri nas vse fantastično in izjemno... Veselimo se vsega, naša sredstva javnega obveščanja pri tem "jako in vrlo dobro" pomagajo, saj v dnevnem časopisju in drugih medijih ne boste zasledili niti ene same kritike, niti enega samega pomisleka nad kakovostjo, da ne rečem umestnostjo določenih prireditev." Tako si je dal duška Jurij Paljk v zapisu Drug mimo drugega (NG, 30.6.). In človek bi mu dal prav že samo, če pogleda Novi glas in prebere na primer tri dolga in izčrpna poročila o končnih šolskih prireditvah, vsa izpod peresa Ive Korsič (16.6.) z naslovi Bogat spekter v barvitosti raznolikih dejavnosti, Razposajeno vzdušje ob šolskem slovesu, Iskriv preplet o mačku Muriju in mišku Miškolinu - vse v superlativih, verjetno tudi zasluženih, ne rečem. Zato pa med tako hipertrofijo krasnih superprireditev prav zbode v oči naslov članka "Nadaljujejo se, žal, kakovostno skromni gledališki večeri", ki govori o festivalu amaterskih gledališč v Mavhinjah (VO, NG, 30. 6.) Vsak, ki ni bil v Mavhinjah, je pomislil: "A, potem pa se ne splača peljati se tako daleč!" In prav o poročanju o tem festivalu bi povedala nekaj vtisov. Letos so spremljali 6. Zamejski festival amaterskih dramskih skupin v Mavhinjah Rossana Paliaga in Ace Mermolja za Prim. dnevnik in VO ter Iva Korsič za Novi glas. No, in še nikoli v zgodovini festivala nisem brala toliko kritičnih pripomb. Nekakšen leit-motiv poročanja je bil, da "sta žal opazna zastoj rasti in nazadovanje kakovosti (VO, NG, 30.6.), ali "da se je gledališki utrip zaustavil" (Ace Mermolja, PD, 6.7.) ali "predstave prijavljene na letošnjo kakovostno in vsebinsko revnejšo izvedbo festivala" (Iva Korsič, NG, 7.7.). Enako je bilo tudi mnenje žirije ob koncu festivala. Jaz hudega nazadovanja nisem videla. Kot pri vseh prejšnjih izvedbah je bilo nekaj izvrstnih predstav, nekaj srednje dobrih, nekaj slabših. Tudi letos smo opazili nekatere izrazite talente, rast nekaterih posameznikov in skupin, nazadovanje drugih, vse kot na preteklih festivalih. Edini zaskrbljujoč pojav tega festivala je bil po mojem mnenju močan upad otroških skupin. Druga ponavljajoča opazka v poročanju je bilo tarnanje nad slabim jezikom in nečistostjo narečja.

"...šibka točka pa je bila precej zanemarjena plat dikcije (Rossana Paliaga, PD, 19.6.); "Knjižna govorica dela igralcem kar precejšnje težave, zato se radi zatekajo v narečje, pri uporabi slednjega pa niso dosledni ali pa ga siromašijo z italijanščino ali izrazi iz slenga" (VO, NG, 30.6.). In vendar je bilo letos več predstav v lepi knjižni slovenščini - ena skupina se je lotila celo Shakespeareja v verzih! Kar se pa tiče narečja - kako moremo zahtevati od amaterjev nekaj, česar nihče ne očita profesionalcem v SSG-ju (glej Udova Rošlinka ali Deja Husu)? In še bi lahko naštevala primere strokovno neoporečnih uničujočih kritik (recimo o predstavi Colander), pa kako so žirija in poročevalci z dvignjenim kazalcem opozarjali na nedostatke iger, tehnike, luči, odra... še gledalci smo bili deležni opozorila, da si moramo vzgojiti okus, češ da nismo v cirkusu in da se smejemo "klovnjadam". Seveda je tudi v tej opazki delček resnice, toda tako brez okusa pa ta publika le ni bila, če je izbrala za najboljšo predstavo "Kam greš, mali človek?"

Torej naj ne skrbi Jurija Paljka nekritičnost medijev, vprašanje je le, ali usmerjajo svojo kritičnost v pravo smer.

Zame in za številne obiskovalce pa ostaja mavhinjski festival s tako raznoliko ponudbo ena najbolj prijetnih, sproščujočih in zanimivih slovenskih prireditev poletja. In en huronski aplavz zaslužijo vsi, ki pomagajo pri njegovi izvedbi!

Eho

Deželna meteorološka opazovalnica OSMER-ARPA

Slovenska služba širi svoje delovanje

Deželna meteorološka opazovalnica OSMER-ARPA je pred nedavnim, na podlagi Deželnega zakona z dne 2. februarja 2005, št. 1 čl.4, v.25, začela z dejavnostjo, namenjeno slovenskemu prebivalstvu. Gre za eksperimentalni projekt klimatskih opazovanj v obmejnem pasu med Trstom in Kanalsko dolino, ki bo zagotovil pripravo specifičnih napovedi v slovenskem jeziku. Glavni namen projekta je nuditi popolno in homogeno meteorološko osveščenost celotnemu prebivalstvu in vsem socioekonomskim subjektom tega področja, in to s prekoračitvijo jezikovnih zaprek, ki še ovirajo popolno uporabo razpoložljivih meteoroloških informacij in, eventualno, če bo potrebno, tudi z njihovo kvalitativno in kvantitativno priredbo.

Namen tega projekta je širjenje v slovenskem jeziku standardnih meteoroloških informacij, ki jih pripravlja Deželna meteorološka opazovalnica OSMER, in sicer preko vseh sredstev in telematskih virov, okrepitev divulgacije meteoroloških napovedi v slovenščini za obmejni pas med Trstom in Kanalsko dolino ter promoviranje uporabe meteoroloških produktov, ki jih pripravlja OSMER, ter njegove vidnosti v korist slovenskih uporabnikov v Furlaniji-Julijski krajini. V okvir projekta sodi tudi okrepitev meteorološke monitoraže v navedenem območju, in sicer s postavitvijo avtomatskih meteoroloških postaj. Celotni projekt vodi meteorolog in publicist slovenske narodnosti Darko Bradassi.

Prvo pripravljalno obdobje delovanja, ki se zaključuje, je bilo posvečeno predvsem grafični, formalni ter informatski obdelavi emisije v slovenskem jeziku in optimizaciji detajlov za nudenje napovedi slovenskim deželnim javnim občilom, v dogovoru s slednjimi. V ta namen je prišlo do vrste srečanj s predstavniki slovenske deželne radiotelevizije ter časopisnih redakcij. V kratkem bodo startale radijske in televizijske rubrike v slovenskem jeziku deželnega sedeža RAI, ki predvidevajo, med drugim, večkratno neposredno javljanje iz študija, sledile bodo meteorološke rubrike v Primorskem dnevniku in slovenskem deželnem tisku, tudi Novem glasu. Kmalu bodo slovenski uporabniki, po predhodni brezplačni registraciji na spletnih straneh, lahko prejemali dnevna vremenska poročila in napovedi Deželne meteorološke opazovalnice F-Jk v slovenskem jeziku, in sicer preko elektronske pošte po internetu, preko faksa ali v bližnji prihodnosti tudi preko mobilne telefonije, in sicer s tehnologijo SMS ali Wap. O tem bo slovenska javnost pravočasno obveščena in informirana. Opozoriti je treba tudi, da je skorajda dokončan prevod spletnih strani OSMER-ja v slovenščino, ki bodo v kratkem dosegljive uporabnikom.

Slovenska služba pri Deželni meteorološki opazovalnici OSMER nudi slovenskim uporabnikom informacije o vremenu, in sicer s konzulenčno dejavnostjo tudi preko elektronske pošte ali telefona. V ta namen že delujejo elektronski poštni nabiralnik, in sicer slovensko@osmer.fvg.it , ter neposredni telefonski številki 0432 934148 oz. 348 3832030. Na voljo pa bo tudi za predavanja, srečanja in vodene obiske.

NOVI GLAS

Glavni urednik Andrej Bratuž - **Odgovorni urednik** Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - **Predsednik** dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail **gorica@noviglas.it**
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, **e-mail trst@noviglas.it**
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail **uprava@noviglas.it**
www.noviglas.it

Tisk: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD, tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

Letna naročnina: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - **Poštni tekoči račun** 10647493

Oglaševanje: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji **USPI** in Zveze katoliških tednikov v italiji **FISC**

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

To številko smo poslali v tisk v torek, 19. julija, ob 14. uri.

ČLOVEK JE PRISTAL NA LUNI? DA, DA, NEDVOMNO...

Košarkarski obroči? Zelo proletarski. In udarniški.

Ljudska republika Kitajska, neizmerni imperij, ki straši vse naokoli s poplavo milijardne delovne sile, se je ponovno izkazala s prvovrstno pogrutavščino. V pristnem tovariškem duhu, za katerega še vedno bije tisoč milijonov src, so pred nekaj meseci, natančneje ob praznovanju prvega maja, slovesno podelili eno najprestižnejših nagrad. Podelili so nagrado za zglednega delavca v letu 2005. Proletarci vseh dežel, združite se!

Nagrada za zglednega delavca? Saj se morda spomnite tistih delavcev, ki so v času Stalina in Hruščova ter Maa in Tita udarniško preživljali več dni zaporedoma v najbolj pozabljenih jaških najbolj zakotnih rudnikov nekdanjih socialističnih držav? Ali pa: delavci, ki so prebdeli cele noči v tovarnah težkih kovin, v katerih je veselo kraljeval azbest. In vsi so bili pri tem skrajno zadovoljni in ponosni, da so lahko seveda brez poviškov in plačanih nadur dali svoj doprinos h gradnji velikega komunističnega sistema enakosti in pravičnosti. Ko so jim razni maršali, predsedniki partij in očetje naroda pripenjali spominske značke, so se celo zahvaljevali vsemu in vsem, da jim je socialistični sistem ponudil to možnost. In zadonela je mogočna Internacionala. Delovna vnema pa taka! In smisel za dolžnost. Ter čut odgovornosti. Državna ekonomija bi morala naravnost blesteti: nizka cena delovne sile, ki se sama odpoveduje plačam, hiperproduktivnost na prostovoljni ravni. S takimi super delavci bi ne bilo potrebno ustanavljati zavoda INPS: pred stečajem bi se privarčevale nepregledne vsote denarja. Tudi sindikatov ne bi bilo potrebno: ob tem bi se sicer nekoliko povečala brezposelnost, ker bi sveta trojica Epifani – Pezzotta - Angeletti ostala brez dela. No, to pa bi že preživeli.

Na Kitajskem so v obujanju dobrih starih časov tudi letos ob 1. maju podelili prestižno delavsko nagrado. Le komu je šla? Častni nagrajenec je postal petindvajsetletni mladenič Jao Ming. Ob tem se seveda postavlja legitimno vprašanje: kako si je mladi proletarec zaslužil pomembno delavsko nagrado? Je morda udarniško sam izkopal podzemni predor za hitro podzemno železnico, ki naj povezuje Peking in Šangaj? Ne! Je kot član mladinskih delovnih brigad zmagal v posebnem tekmovanju, kdo bo izdelal čimveč obešalnikov za izdelke tekstilne industrije, ki se bo izvažala v Evropo in Severno Ameriko? Ne! No, tudi z azbestom se ni nič ukvarjal, da ne bo pomote. In kaj torej? Jao Ming je veliki zvezdnik, ki se je uveljavil v ameriški košarkarski ligi NBA. Njegova plača (čez 20 milijonov dolarjev letno) je dvajset tisočkrat višja od povprečnih letnih dohodkov navadnega smrtnika v njegovi domovini. Morda pa je nagrado prejel zato, ker je v kapitalistične ZDA uspešno izvozil socialistični duh enakosti? Res zanimiv duh enakosti, visok 226 cm in težak 20 milijonov dolarjev letno. Proletarci vseh dežel, združite se!

Ljudska republika Kitajska je res zanimiva: potem ko je njen komunizem preživel Maa, ekonomske plane in vse petletke, je dokazal še možnost sožitja s tržno ekonomijo. Od kod torej nezdružljivost pojmov svobodna trgovina in socializem? Sistem deluje odlično, celo propedevtično. Navadni Kitajci v nemogočih razmerah in z nemogočimi urniki šivajo Nikejeve športne opreme, ponosni delavec leta Jao Ming pa oblačila, ki so jih sešili sodržavljani, ponosno nosi v ZDA. Izvrstno jih oglašuje.

Ali ni to duh enakosti?

Andrej Černic

Pogovor Danilo Čotar

Koča sv. Jožefa v Žabnicah praznuje zlati jubilej

Marsikdo od naših bralcev je gotovo že okusil prijetno domačnost, ki veje iz preproste, na zelenem obronku gozda, v bližini mogočnih smrek sezidane hiše, znane pod imenom Koča sv. Jožefa, visoko na klancu za žabniško župnijsko cerkvijo. Neopazno bi šla mimo nas 50-letnica njene dograditve, iz daljnega leta 1955, če bi se o tej prijazni in povsem samosvoji počitniški hišici ne pogovorili z njenim oskrbnikom Danilom Čotarjem, ki to nalogo opravlja natanko 30 let. Kako zelo vestno oskrbuje to gorsko kočo – z velikim trudom in žrtvami jo je dogradil msgr. Franc Močnik - , je lahko vsak njen obiskovalec spoznal že iz natančno in jasno napisanih navodil za uporabo plina, vode, elektrike..., ki jih je Čotar namestil na vidna mesta v notranjosti koče, tako da so razumljiva tudi letoviščarju, ki prvič prestopi njen prag.

Za to njegovo požrtvovalno, seveda brezplačno delo mu moramo biti hvaležni vsi, ki smo kdaj letovali v koči, in tisti, ki morda še bodo preživljali v njej nepozabne urice oddiha v spokojnosti narave. Iskreno se mu tudi zahvaljujemo za pogovor.

Za osvežitev spomina bi nam lahko najprej podal kratek zgodovinski oris Koče sv. Jožefa?

Hišo v Žabnicah, v Kanalski dolini, je dal zgraditi pokojni msgr. Franc Močnik leta 1955. Zato prav letos praznujemo 50-letnico njene postavitve. Po želji msgr. Močnika je to zavetišče dobilo ime Koča sv. Jožefa in pod tem imenom jo vsi poznajo. Stavba stoji ob potoku Kozarnca na nadmorski višini 850 metrov, pod hribom nad žabniško cerkvijo, nekoliko izven vasi, na sončnem pobočju, prav nasproti Svetim Višarjam, proti vzhodu pa je izpred koče ali pa skozi katero izmed njenih oken lepo videti vrh Mangarta in tudi zgornji del severne stene Poliškega Špika, Montaža. Msgr. Močnik je med počitnicami vodil v kočo na julijski in avgustovski poletni oddih skupine dijakov in študentov. Že prva leta sem s temi skupinami preživljal prosti čas tudi jaz in na tiste dni me vežejo lepi spomini. Prvih deset let je bil msgr. Močnik vedno prisoten ob letovanju vseh skupin in je osebno vodil gospodinjstvo (znal je tudi pripravljati okusna domača kosila! op. pisca). V drugem desetletju, od 1965. do 1975. leta, so skupine redno obiskovale kočo, a msgr. Močnik je bil večkrat odsoten. Konec leta 1974 pa je hišo prepustil v last Katoliškemu tiskovnemu društvu in s prvim januarjem l. 1975 je meni izročil njene ključe in majhno vsoto denarja s prošnjo, naj hišo upravljam jaz. To sedaj delam že celih trideset let.

Znano je, da koča ni bila le kraj sprostitve, ampak tudi prizorišče raznih kulturnih srečanj z znanimi slovenskimi predavatelji.

Res je. Koča in njena mirna okolica sta nudili primeren prostor raznim izobraževalnim tečajem za višješolce in tudi mladim ljubiteljem glasbe. Slovensko katoliško akademsko društvo (SKAD) je redno prirejalo poletna predavanja. Nepozabna so srečanja z dr. Ivanom Juvančičem, s skladateljem Pavletom Merkujem, z dramaturgom Ivanom Mrakom in s pisateljem Pavletom Zidarjem. Na te enkratne dni je prihajalo tudi do petdeset ali še več ljudi.

V teh dolgih letih je hiša gotovo zahtevala nujna popravila in posodobitev. Bi nam kaj povedal o tem?

Prvi pomemben obnovitveni poseg smo opravili leta 1977. Močan majski in septembrski sunek potresa, ki je leta 1976 hudo prizadel našo deželo, je malo prerešetal tudi kočo, zato smo takrat odstranili že črvive tramove in v prvem nadstropju zgradili železobetonsko ploščo, ki je stavbo močno povezala in utrdila - mnogo sta mi tedaj pomagala Pavel Srebrnič in Bernard Špacapan - . Drugo popravilo je potekalo leta 1996, ko so na velikem travniku pod kočo sezidali skupino novih hiš. Takrat je bila koča povezana na vodovod, na metan in na grezničnі odtok. Leta 1998 pa smo kočo temeljito preuredili. Zgradili smo kopalnico - do tedaj je bilo v njej le stranišče - , nove stopnice, ki vodijo v zgornji prostor, vgradili nove ploščice v pritličju. Vso kočo smo prebarvali in obnovili, tako da smo jo 1. avgusta l. 1998 končno slovesno blagoslovili in odprli.

Kdo pa je opravil vsa ta obnovitvena dela?

Glavna je opravilo podjetje, ki je zgradilo omenjene stanovanjske hiše, vsa ostala dela pa veliko prostovoljcev (jaz, Miloš Čotar, Marjan Markežič, Damjan Paulin, Branko Černic, bratje Joško in Franko Kogoj in še mnogi drugi).

Kdo pa je bil vsa ta leta lastnik koče in kdo je zdaj?

Ko jo je msgr. Močnik oddal, ni imela koča prav nič zemljišča, leta 1980 smo kupili zemljišče okoli nje, približno 500 kvadratnih metrov. Leta 1986 je Zadruga Ojstrnik kupila pod kočo stoječo štalo-senik ter še okoli 500 kvadratnih metrov zemljišča. Nazadnje smo menili, da bi bilo najbolj pametno, če bi obe lastnini združili pod enega samega lastnika, ker bi bilo na ta način upravljanje bolj enostavno. Priložnost se je ponudila, ko je bila pred nedavnim ustanovljena Fundacija Gorica, ki je kupila obe stavbi in obe zemljišči. To se je zgodilo lansko leto, 2004. Sedaj je Fundacija lastnica obeh stavb in zemljišča, ki meri približno 1000 kvadratnih metrov.

Komu pa je sedaj namenjena ta prijazna gorska hiša? Kateri obiskovalci zahajajo vanjo in v katerem letnem času se najraje mudijo v njej?

Prednost bivanja v koči imajo seveda slovenska društva iz Gorice in Trsta. V zadnjih časih so bili v njej tudi obiskovalci iz Slovenije. Največkrat jo uporabljajo mladi iz župnij iz Štandreža, Števerjana, Boljunca, Doline. Dolgoletni gost je zbor Hrast iz Doberdoba. V zadnjem letu so v njej bile gostje tudi mladinske skupine iz župnij v Sloveniji. V njej lahko uživajo gorski mir tudi zasebniki z družinami.

Največ povpraševanja je seveda za poletni čas. Vse je zasedeno v juliju in avgustu. Takrat bi marsikdo želel iti v kočo, a vsem sočasno ni mogoče ustreči. V drugih mesecih, med šolskim letom ni v koči nobenega, razen seveda ob božičnih počitnicah. Zadnjo zimo so prišli med zimskimi počitnicami mladi iz Slovenije. Lepo bi bilo, če bi obiskovalci prihajali tudi spomladi in v jeseni. Junij in september sta v hribih čudovita. Junija vse cveti in pojejo ptiči, da je veselje, septembra pa je res krasno. Takrat pa koča sameva, ker se pri nas v teh mesecih končuje ali začenja šola, obiskovalci pa so predvsem mladi in otroci ali družine z otroki.

Koliko ljudi lahko sploh sprejme koča?

V koči je osemnajst ležišč, sedaj ko je lastnik koče in štale isti, bomo zaprosili za gradbeno dovoljenje, ker bi želeli popraviti štalo oz. senik in jo spremeniti v stanovanjsko zgradbo. Tako bi lahko sprejemali veliko več gostov, še posebno, ko vprašujejo po njej večje skupine. Sedaj moram včasih prevelikim skupinam žal odreči bivanje, ker pač koča more sprejeti le določeno število ljudi.

V tem prenovljenem seniku bi bila samo ležišča?

Ne. Lahko bi ga, seveda upoštevajoč njegov sedanji zunanji videz, preuredili v samostojno hišo s kuhinjo, kopalnico in vsem potrebnim.

Katere pa so največje težave pri upravljanju koče?

Kot vsaka hiša tudi koča zahteva dosti vzdrževalnih del in popravil. Manjša dela večinoma opravim sam, za večja, ki zahtevajo več rok in več moči, zberem navadno skupino prostovoljcev in skupaj gremo za dan ali dva v kočo in opravimo vse, kar je treba. Nerodno je predvsem to, da je precej oddaljena od Gorice in je vsaka pot do nje povezana s stroški.

Kaj pa glede gmotnih sredstev? Dobiva morda koča kakšno podporo ali se vzdržuje sama?

Ne, ne dobiva nikakršnih sredstev. Do sedaj se vzdržuje sama. Trenutno nima v blagajni nič, ker sem moral kupiti nov štedilnik.

Kaj si oskrbnik najbolj želi za petdestletnico koče?

Želim si, da bi organizirali veliko skupino prostovoljcev ali še bolje, da bi se sami javili, in bi opravili kakšno pametno, veliko delo v koči ali ob njej, npr. da bi dokončali pločnik.

Iva Koršič

Prireditev MTV Isle

50.000 mladih na koncertu v Trstu

Težko je na kratko povedati vse o tem, kar se je v preteklih dneh dogajalo v Trstu. Najpomembnejša glasbena televizija v svetu - Mtv - je letos pripotovala v mesto s svojim poletnim festivalom Isle of Mtv, ki vsako leto gostuje v različnem evropskem mestu.

Mtv je v četrtek, 14. julija, za kratek čas ene noči ponesel Trst v sanjski svet. Kdo bi si namreč mogel predstavljati, da bo imel Trst kdaj v gosteh tako pomembne predstavnike pop glasbe, ki vzbujajo občudovanje milijonov mladih po vsem svetu in živijo v njihovem "imaginariju"? Imena nastopajočih so kratkomalo presunljiva. Dogodek, ki so ga neposredno predvajala vsa Mtv-jeva omrežja, je namreč k nam priklical prave ikone današnje svetovne glasbene scene: manchestrski duo elektronskih glasbenikov Chemical Brothers, rapperja Snoop Dogga (ki je te dni s kolegom Cooliom v Trstu tudi posnel pesem v studiu Casa della musica) ter rock skupino Garbage. Ob omenjenih zvezdnikih sta na oder na trgu Unita' stopili še ameriška skupina Flypside, ki si trenutno močno utira pot s singlom Someday, ter pevka Meg, bivša članica italijanske skupine 99 Posse.

Dogodek je na verjetno najlepši trg v Italiji in na bližje nabrežje zvabil približno 50 tisoč mladih (a tudi precej starejših navdušencev) in popolnoma preobrazil mirno podobo mesta, na katero smo navajeni. Kot romarji so mladi prihrumeli iz vse Italije, iz Slovenije, Hrvaške in tudi drugih evropskih držav. Neobičajno ozračje pa je bilo občutiti tudi zaradi povsem nevsakdanje prisotnosti glasbenikov-zvezdnikov ter vj-jev (napovedovalcev) Mtv-ja (Victoria Cabello, Marco Maccarini, Enrico Silvestrin in Španec Johann Wald), ki se so v dneh pred koncertom sprehajali po mestu in se zadrževali s kozarcem v roki na več dogodkih-partyjih, ki so naznanjali glavni četrtkov dogodek. Nekateri izmed njih so se sprehajali kar prosto, na primer rdečelasa pevka skupine Garbage Shirley Manson, drugi pa, kot Snoop Dogg, v spremstvu številnih "goril", kot se za pravega zvezdnika "gangsta-rapa" spodobi.

Prireditelji so v četrtek organizirali res magičen večer. Vse je bilo preštudirano do potankosti. Že sam pogled na veličastni oder je dajal razumeti edinstvenost dogodka. Uporabili so najmodernejšo in tudi najdražjo tehnologijo. Scenografija se je navdihovala pri luna parku Coney Island iz 50. let, na stavbe Velikega trga so med koncertom projicirali tridimenzionalne igre luči, ki so jih ustvarili nalašč za ta dogodek. Med nastopom skupine Chemical Brothers so nepričakovano začeli pokati tudi ognjemeti. Med enim nastopom in drugim so se na motornih kolesih predstavili motociklisti s serijo spektakularnih akrobatskih skokov.

Show se je pričel nekaj pred 19. uro. Na oder je kot prva stopila Meg, ki je zapela štiri pesmi, sledili so ji Američani Flipsyde z originalno mešanico glasbenih zvrsti, med katerimi prevladuje rap. Za njimi so nastopili slavni Garbage, ki so se predstavili s skladbo "I think I'm paranoid". Ko se je že stemnilo, je stopil na oder princ hip hopa Snoop Dogg, ki je slaven zaradi edinstvenega in neponovljivega stila rapanja, opevanja razvratnega in kriminalnega življenja ter izredno eksplicitnih rim. Na odru se je predstavil z bandom, dj-jem, plesalkami, stranskimi raperji in drugimi bizarnimi osebami. Publika je ambasadorja gangster-ritmov sprejela, kot se za zvezdnika spodobi. Snoop se je oboževalcem oddolžil z nekaterimi novejšimi uspešnicami, ki so sad sodelovanja z nekaterimi vidnejšimi pop pevci, predvsem pa z dvema legendarnima pesmima iz svojega prvega in verjetno najboljšega albuma, ki mu ga je leta 1993 producral Dr. Dre (Doggystyle), in sicer Who Am I? (What's my name)? ter Gin and Juice.

Trg se je medtem že nepopisno napolnil, tako da je bilo premikanje skoraj nemogoče. Med natrpano množico je bilo opaziti zelo raznovrstno in celo protislovno publiko. Opaziti je bilo na primer radovedno družinico, ob njej pa skupino mladeničev, od katerih se je dvigal dim, ki je dišal drugače od navadne cigarete... Nekaj metrov daleč pa redar. Glede na vonj, ki se je dvigal na številnih točkah trga, bi nasploh lahko rekli, da so bile policijske kontrole s psi povsem nepotrebne.

Po Snoopu so bili na vrsti najbolj pričakovani gostje, in sicer Tom Rowlands in Ed Simons, bolje poznana kot Chemical Brothers. Ko se je iz številnih aparatov, ki so ju obdajali, začelo preko zvočnikov širiti prvo brnenje skladbe Hey Boy, hey girl, je publika naravnost ponorela. Sledili so ji stari in novi hiti, vendar je bil poudarek na novem albumu. Čeprav se je predvajanje v evroviziji končalo ob 23.30, sta "kemična bratca" podarila Trstu nadaljnje pol ure ekskluzivne, (še?) neobjavljene glasbe. In ne samo to. Po koncertu sta se z oboževalci zadržala na after partyju, namenjenem vsem organizatorjem, akreditirancem ter umetnikom. Na tem do določene mere ekskluzivnem dogodku (vstopiti je uspelo tudi številnim, ki niso ravno spadali zraven) so bili prisotni tudi politiki, mtv-jevi vj-ji in pa Snoop Dogg s pajdaši (čeprav se je zadržal za zelo kratek čas).

Po koncertu se je vse vrnilo v stare tire. Trg, ki so ga na četrtkovo noč prekrile steklenice, ki so jih med koncertom dobesedno mlela kolesa rešilca Rdečega križa, ki se je tu pa tam pomikal med publiko, so počistili. Med organizatorji, napovedovalci (vj-ji), glasbeniki in politiki vlada veliko navdušenje nad dogodkom. Predvsem politki (z županom Dipiazzo na čelu) so dajali vtis, da so zelo uživali in se precej zabavali. Sedaj se že govori o tem, da bi naslednje leto Trst zopet kandidiral za Isle of Mtv. Ali pa vsaj za podobno pobudo.

Peter Jevnikar